

ΔΕΛΤΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης

(NUTS2 — EL51)

Περίοδος αναφοράς: Μάρτιος 2026 - Οκτώβριος 2024

Έργο: «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ 6002934)

Υποέργο 1: «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου»

Πακέτο εργασίας ΠΕ 1.3.2: Επικαιροποίηση δεδομένων της «Γεωβάσης»

Το παρόν δελτίο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του υποέργου 1 «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου» της Πράξης: «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ 6002934), η οποία είναι ενταγμένη στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ+) και από εθνικούς πόρους.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
2021 – 2027

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1 — Με Μια Ματιά.....	4
1.1 Διοικητικό και Γεωγραφικό Πλαίσιο.....	4
1.2 Αναλογία Επιχειρήσεων ανά Κάτοικο.....	4
1.3 Εμπορικός Τομέας: Βασικά Μεγέθη.....	5
1.4 Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου.....	5
1.5 Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ).....	6
1.6 Χωρική Κατανομή και Ανισοκατανομή.....	7
1.7 Δυναμική και Αναδυόμενες Ζώνες.....	10
1.8 Δείκτης Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI).....	11
Κεφάλαιο 2 — Γενική Εικόνα Επιχειρηματικότητας.....	13
Κεφάλαιο 3 — Χωρική Διάσταση Επιχειρηματικότητας.....	23
3.1 Επιχειρηματική Πυκνότητα.....	23
3.2 Κλαδική Σύθεση ανά Δήμο.....	25
3.3 Τυπολογία Δήμων.....	29
3.4 Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες.....	33
Κεφάλαιο 4 — Εμπορικός Τομέας Αναλυτικά.....	37
4.1 Γενικά Εμπορίου.....	37
4.1.1 Μέγεθος και Συμμετοχή.....	37
4.1.2 Δείκτες Δυναμικής.....	39
4.2 Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου.....	41
4.2.1 Γενική Επισκόπηση Λιανικού Εμπορίου.....	41
4.2.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού Εμπορίου.....	41
4.2.3 Χωρική Κατανομή Λιανικού Εμπορίου.....	44
4.2.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Λιανικού Εμπορίου.....	46
4.2.5 Χωρική Ανισότητα Λιανικού Εμπορίου — Gini / Theil / Hoover / CV.....	47
4.2.6 Shift-Share Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου.....	49
4.2.7 Κρίσιμα Σημεία Λιανικού Εμπορίου.....	51
4.3 Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου.....	52
4.3.1 Γενική Επισκόπηση Χονδρικού Εμπορίου.....	52
4.3.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού Εμπορίου.....	53
4.3.3 Χωρική Κατανομή Χονδρικού Εμπορίου.....	55

4.3.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Χονδρικού Εμπορίου	58
4.3.5 Χωρική Ανισότητα Χονδρικού Εμπορίου — Gini / Theil / Hoover / CV.....	59
4.3.6 Shift-Share Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου	61
4.3.7 Κρίσιμα Σημεία Χονδρικού Εμπορίου	63
Κεφάλαιο 5 — Το Εμπόριο σε Αριθμούς: Συνθετική Ανάγνωση	65
5.1 Κυρίαρχοι Κλάδοι του Εμπορίου	65
5.2 Δυναμική και Μεταβολές.....	67
5.3 Σχέση με την Τοπική Οικονομία	69
5.4 Εμπορικές Ενότητες με Σημείο Αναφοράς	71
Κεφάλαιο 6 — Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI).....	75
6.1 Σύνθεση του Δείκτη.....	75
6.2 Κατάταξη Περιφερειών	76
6.3 Διαρθρωτική Ανάγνωση	77
Κεφάλαιο 7 — Σύνοψη	79
Μεθοδολογικές Σημειώσεις.....	81
A. Πηγή Δεδομένων και Κάλυψη	81
B. Εκκαθάριση Μητρώου ΓΕΜΗ	81
Γ. Ομαδοποίηση Κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ	82
Δ. Δείκτες Ανισότητας	82
E. Ανάλυση Shift-Share	82
ΣΤ. RBDI	83
Ζ. Επιφυλάξεις Ερμηνείας	84

Κεφάλαιο 1 — Με Μια Ματιά

1.1 Διοικητικό και Γεωγραφικό Πλαίσιο

Η Περιφέρεια **Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης** (NUTS2: EL51) αριθμεί **562.201** μόνιμους κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή ΕΛΣΤΑΤ 2021 — πληθυσμός που αντιπροσωπεύει το **5,4%** του πληθυσμού της χώρας και την κατατάσσει στην **έκτη θέση πανελλαδικά**. Διοικητικά αποτελείται από **πέντε Περιφερειακές Ενότητες** (ΠΕ Δράμας, ΠΕ Έβρου, ΠΕ Καβάλας, ΠΕ Ξάνθης και ΠΕ Ροδόπης), οι οποίες υποδιαιρούνται σε **22 Δήμους** και καλύπτουν γεωγραφική έκταση **14.157 τετραγωνικών χιλιομέτρων**. Η Περιφέρεια διαθέτει χερσαία σύνορα προς τη **Βουλγαρία** βόρεια και την **Τουρκία** ανατολικά μέσω της ΠΕ Έβρου, καθώς και εκτενές παράκτιο μέτωπο στο **Βόρειο Αιγαίο** μέσω της ΠΕ Καβάλας και της Θάσου. Η **μεθοριακή της θέση** υποστηρίζει εμπορικές ροές από και προς τα **όμορα κράτη**. Παράλληλα, οι παραδοσιακοί κλάδοι της **κλωστοϋφαντουργίας**, του **καπνού** και των **αγροτοδιατροφικών** φαίνεται να διατηρούν σημαντική παρουσία στην τοπική οικονομία.

1.2 Αναλογία Επιχειρήσεων ανά Κάτοικο

Τον Μάρτιο του 2026 καταγράφονται συνολικά **39.871** ενεργές επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, αριθμός που αντιστοιχεί σε **70,9** επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους — τιμή **σαφώς χαμηλότερη** από τον εθνικό μέσο όρο (**94,3** επιχ./1.000 κατ.). Η αναλογία αυτή τοποθετεί την Περιφέρεια στην **13η θέση πανελλαδικά** ως προς την επιχειρηματική πυκνότητα ανά κάτοικο, εικόνα που **πιθανόν συνδέεται** με τη γεωγραφική διασπορά του πληθυσμού σε ορεινές και αραιοκατοικημένες περιοχές της ενδοχώρας.

Πίνακας 1.1 — Βασικοί Δείκτες Περιφέρειας

Δείκτης	EL51	Εθνικό	Σχόλιο
Ενεργές επιχειρήσεις (Nt)	39.871	988.153	Μερίδιο 4,04% επί εθνικού
Επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους	70,9	94,3	13η θέση πανελλαδικά
CSTB — Μερίδιο εμπορίου (%)	28,9%	24,7%	Υπερεκπροσώπηση εμπορίου (1η πανελλαδικά)
CGR — Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου (%)	2%	8,8%	Κάτω από εθνικό μέσο
LQ Εμπορίου (σύνολο)	1,17	1	1η θέση πανελλαδικά — υπερεκπροσώπηση
LQ Λιανικού	1,31	1	Σαφής υπερεκπροσώπηση λιανικού
LQ Χονδρικού	0,89	1	Ελαφρά υποεκπροσώπηση χονδρικού

Δείκτης	EL51	Εθνικό	Σχόλιο
Gini (επίπεδο Δήμων)	0,51		Σημαντική συγκέντρωση
Theil intra-zone (%)	88,3%		88,3% ανισοκατανομής εντός ΠΕ
RBDI — Regional Business Dynamism Index	0,61		3η/13 — Ισχυρή δυναμική

1.3 Εμπορικός Τομέας: Βασικά Μεγέθη

Ο εμπορικός τομέας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αριθμεί 11.531 ενεργές επιχειρήσεις τον Μάρτιο του 2026, εκ των οποίων 8.611 δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο και 2.920 στο χονδρικό. Το εμπόριο αντιπροσωπεύει το 28,92% του συνόλου της επιχειρηματικότητας (Μερίδιο Εμπορίου στο Σύνολο — CSTB — Commerce Share on Total Business), ποσοστό σαφώς υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (24,7%). Η εικόνα επιβεβαιώνεται από τον Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient) Εμπορίου, ο οποίος διαμορφώνεται σε 1,17, τιμή πάνω από τον εθνικό μέσο όρο που τοποθετεί την Περιφέρεια στην 1η θέση πανελλαδικά μεταξύ των 13 Περιφερειών σε όρους τοπικής εξειδίκευσης στο εμπόριο.

1.4 Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου

Η δυναμική του εμπορικού τομέα την περίοδο Οκτώβριος 2024 — Μάρτιος 2026 διαμορφώνεται από έναν συνδυασμό **έντονης κινητικότητας με περιορισμένη καθαρή ανάπτυξη**: ο **Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate)** ανέρχεται σε **+2,01%**, τιμή **σημαντικά χαμηλότερη** από τον εθνικό μέσο όρο (**+8,79%**) — αποτέλεσμα της παράλληλης λειτουργίας υψηλών ρυθμών νέων εγγραφών αλλά και αυξημένων διαγραφών.

Στις **νέες εγγραφές**, ο **Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR — Commerce Business Formation Rate)** διαμορφώνεται σε **61,71%** — η **2η υψηλότερη τιμή πανελλαδικά**, μετά τη Δυτική Ελλάδα (63,8%): σχεδόν **6 στις 10 νέες επιχειρήσεις** της περιόδου είναι εμπορικές. Το ποσοστό αυτό υπερβαίνει κατά **πάνω από 2 φορές το υφιστάμενο βάρος** του εμπορίου στη συνολική επιχειρηματικότητα (CSTB = 28,92%) — δηλαδή το εμπόριο εκπροσωπείται **δυσανάλογα υψηλά** στο νέο επιχειρηματικό κύμα της Περιφέρειας. Το μερίδιο των νέων εμπορικών εγγραφών κατανέμεται σε **47,6% λιανικό εμπόριο (RBF)** και **14,1% χονδρικό (WBF)**, που εντός του εμπορικού τομέα μεταφράζονται σε **77,2% λιανικό** και **22,8% χονδρικό**.

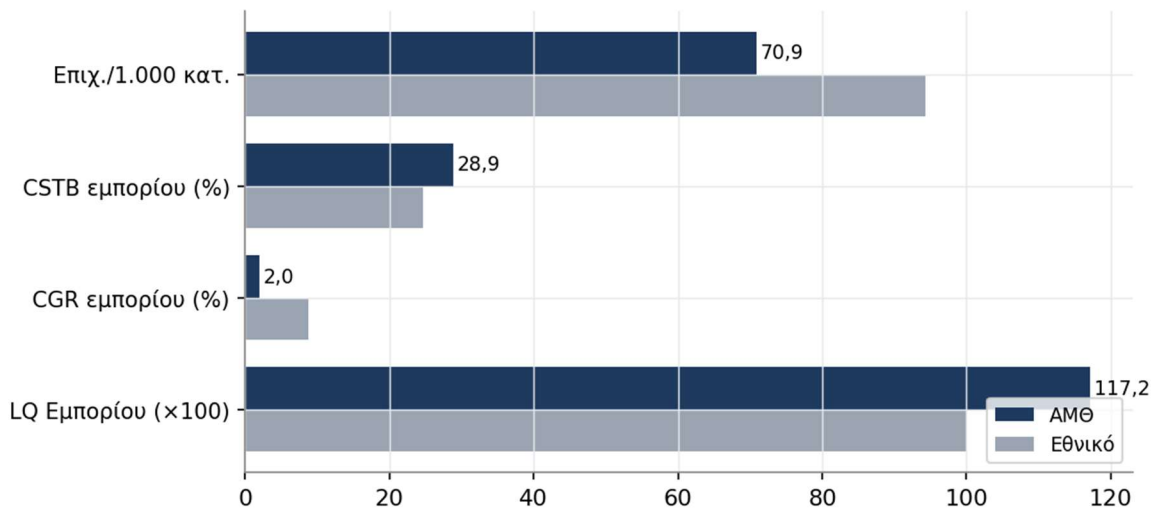
Στις **διαγραφές**, ο **Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate)** διαμορφώνεται σε **8,55%**¹ (λιανικό εμπόριο:

¹ Σταθμισμένος Μέσος Όρος CBCR: Πρόκειται για σταθμισμένο μέσο όρο των επιμέρους δεικτών λιανικού και χονδρικού εμπορίου, με στάθμιση βάσει των αντίστοιχων μεγεθών nt1 (Οκτώβριος

9,04%, χονδρικό εμπόριο: **7,07%**), περίπου **+56%** υψηλότερος από τον εθνικό μέσο όρο (**5,48%** συνολικά· **5,89%** λιανικό, **4,65%** χονδρικό). Η αυξημένη αυτή τιμή θα πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της **εκκαθάρισης του Μητρώου ΓΕΜΗ** που πραγματοποιήθηκε εντός της περιόδου αναφοράς, καθώς οι διοικητικές διαγραφές μη ενεργών επιχειρήσεων ενδέχεται να διογκώνουν τεχνητά τον δείκτη, χωρίς να αντανakλούν πραγματική παύση δραστηριότητας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις, ενότητα Β).

Η ταυτόχρονη παρουσία υψηλού **Ρυθμού Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR)** και σαφώς αυξημένου **Ρυθμού Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR)** εξηγεί τον περιορισμένο **Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR)**: ο εμπορικός τομέας της Περιφέρειας εμφανίζει **έντονη κινητικότητα ιδρύσεων και διαγραφών**, με τις ιδρύσεις να **υπερκαλύπτουν οριακά** τις διαγραφές και να αφήνουν **οριακό θετικό αποτύπωμα** στη συνολική εμπορική βάση. Παρά την ασθενή καθαρή ανάπτυξη, ο υψηλός **Ρυθμός Ίδρυσης (CBFR)** σε συνδυασμό με την έντονη εμπορική εξειδίκευση (**Συντελεστής Χωροθέτησης = 1,17**, 1η πανελλαδικά) σηματοδοτεί έναν εμπορικό τομέα **σε φάση καθαρής ανανέωσης**.

Γράφημα 1.1 — Βασικοί δείκτες εμπορίου: ΑΜΘ vs Εθνικό

1.5 Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ)

Από τις **20 ομαδοποιημένες κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ** του εμπορικού τομέα (11 λιανικού και 9 χονδρικού), **9 εμφανίζουν Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ) πάνω από τον εθνικό μέσο όρο** — με τις 8 να ανήκουν στο λιανικό εμπόριο και μόλις μία στο χονδρικό. Στο **λιανικό εμπόριο**, σχεδόν όλες οι κατηγορίες εμφανίζουν Συντελεστές πάνω από τον εθνικό μέσο όρο, με κορυφαία τα **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός (1,68)**. Ακολουθούν τα **Καύσιμα & Μεταφορές (1,48)**, ο **Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση &**

2024): $CBCR = \frac{bt_total}{nt1_total}$. Διαφέρει από τον αριθμητικό μέσο όρο των επιμέρους ποσοστών επειδή το λιανικό εμπόριο έχει σχεδόν διπλάσια βάση από το χονδρικό.

Κήπος (1,39) και η **Υγεία & Ομορφιά (1,39)** — εικόνα που αποτυπώνει ένα προφίλ καταναλωτικής βάσης που εξυπηρετεί τις βασικές ανάγκες του τοπικού πληθυσμού. Στον αντίποδα, υπολείπεται αισθητά του εθνικού μέσου όρου το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο (0,78)**, εύρημα που ενδέχεται να αντανakλά υστέρηση στην ψηφιακή μετάβαση του εμπορικού κλάδου.

Στο **χονδρικό εμπόριο**, η εικόνα υπερεκπροσώπησης είναι αισθητά πιο περιορισμένη: μόνο μία κατηγορία υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο — τα **Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές (1,73)**, εύρημα συμπληρωματικό της έντονης πρωτογενούς παραγωγής της Περιφέρειας. Όλες οι υπόλοιπες οκτώ κατηγορίες χονδρικού εμπορίου κινούνται κάτω από τον εθνικό μέσο όρο, με τις χαμηλότερες τιμές να καταγράφονται στα **Κοσμήματα & Ωρολόγια (0,42)**, στο **Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο (0,45)** και στην **Ένδυση, Υπόδηση & Κλωστοϋφαντουργία (0,48)** — εικόνα που πιθανώς να υποδηλώνει την **εφοδιαστική εξάρτηση** της Περιφέρειας από εξωπεριφερειακά κέντρα διανομής.

Πίνακας 1.2 — Σύνοψη LQ Εμπορικού Τομέα & Κατηγοριών

Κατηγορία	LQ	Παρατήρηση
Εμπορικός τομέας (σύνολο)	1,17	Υπερεκπροσώπηση — 1η πανελλαδικά
Λιανικό εμπόριο	1,31	Σαφής υπερεκπροσώπηση
Χονδρικό εμπόριο	0,89	Ελαφρά υποεκπροσώπηση
Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός (RET_FOOD)	1,68	Υψηλότερη τιμή στις κατηγορίες λιανικού εμπορίου
Ηλεκτρονικό Εμπόριο (RET_ECOM)	0,78	Χαμηλότερη τιμή στις κατηγορίες λιανικού εμπορίου
Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές (WHO_AGR)	1,73	Υψηλότερη τιμή στις κατηγορίες χονδρικού εμπορίου
Κοσμήματα & Ωρολόγια (WHO_JEWELRY)	0,42	Χαμηλότερη τιμή στις κατηγορίες χονδρικού εμπορίου

1.6 Χωρική Κατανομή και Ανισοκατανομή

Η χωρική κατανομή της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια διαμορφώνει ένα **πολυκεντρικό πρότυπο** οργανωμένο γύρω από τις πέντε **έδρες των ΠΕ**. Στους **Δήμους Καβάλας (5.128 επιχ., 12,9%** του συνόλου), **Ξάνθης (4.997, 12,5%)**, **Αλεξανδρούπολης (4.986, 12,5%)**, **Κομοτηνής (4.481, 11,2%)** και **Δράμας (4.460, 11,2%)** συγκεντρώνεται αθροιστικά το **60,3%** της συνολικής επιχειρηματικότητας. Ο **Δήμος Θάσου** ακολουθεί ως έκτος σε απόλυτο μέγεθος (**2.838 επιχ., 7,1%**), ενώ η εναπομένουσα δραστηριότητα (**32,6%**) κατανέμεται στους υπόλοιπους **16 Δήμους** της Περιφέρειας.

Σε επίπεδο δεικτών ανισοκατανομής, ο **Συντελεστής Gini (G — Gini Index)**² διαμορφώνεται σε **0,505** σε επίπεδο Δήμων, τιμή που υποδηλώνει **σημαντική συγκέντρωση** της επιχειρηματικότητας — η οποία ωστόσο αντανάκλα εν πολλοίς την υποκείμενη συγκέντρωση του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα. Η σύνδεση αυτή επιβεβαιώνεται από τον **Δείκτη Hoover (H — Hoover Index)**³ που διαμορφώνεται σε **0,090**, ιδιαίτερα χαμηλή τιμή που υποδηλώνει ότι η κατανομή της επιχειρηματικότητας **ακολουθεί στενά την κατανομή του πληθυσμού**. Ο **Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV)**⁴ διαμορφώνεται σε **0,373**, σε αντίστοιχα μέτρια επίπεδα. Σε επίπεδο επιμέρους κλάδων εμπορίου, ο Συντελεστής Gini εμφανίζει **υψηλότερες τιμές** σε σχέση με τη συνολική επιχειρηματικότητα: **0,553** για το λιανικό εμπόριο και **0,547** για το χονδρικό εμπόριο — υποδηλώνοντας πιο έντονη χωρική συγκέντρωση των εμπορικών δραστηριοτήτων, με τους Δήμους Καβάλας, Κομοτηνής και Αλεξανδρούπολης να συγκεντρώνουν το **35,7% του χονδρικού** εμπορίου της Περιφέρειας.

Η αποάθροιση του **Δείκτη Theil**⁵ αναδεικνύει ότι η ολική ανισοκατανομή (**Theil = 0,445**) προέρχεται κυρίως από την **εντός των ΠΕ** ανισότητα (**88,3%**), με μόνο **11,7%** να αποδίδεται στις διαφορές μεταξύ των πέντε ΠΕ. Δηλαδή οι σημαντικότερες ανισοροπίες εντοπίζονται **εντός κάθε ΠΕ** — μεταξύ της πρωτεύουσάς της και των μικρότερων Δήμων — παρά μεταξύ των ΠΕ μεταξύ τους. Η αποάθροιση εμφανίζει συνεπή εικόνα και στους επιμέρους κλάδους: για το **λιανικό εμπόριο** (**Theil = 0,552**), η intra-zone συνιστώσα ανέρχεται σε **86,6%** και η inter-zone σε **13,4%**· για το **χονδρικό εμπόριο** (**Theil = 0,536**), **79,4%** intra-zone και **20,6%** inter-zone — με τις διαφορές μεταξύ ΠΕ να εμφανίζονται ελαφρώς πιο σημαντικές στο χονδρικό, εικόνα συνεπής με την ασύμμετρη συγκέντρωση χονδρεμπορικής δραστηριότητας στις τέσσερις πρώτες έδρες των ΠΕ. Πρόκειται για **χαρακτηριστικό πρότυπο**

² Ο Συντελεστής Gini είναι ένας καθιερωμένος δείκτης ανισοκατανομής, που αναπτύχθηκε από τον Ιταλό στατιστικό Corrado Gini (1912) και χρησιμοποιείται διεθνώς για τη μέτρηση ανισοτήτων. Λαμβάνει τιμές στο διάστημα [0, 1], όπου 0 σημαίνει τέλεια ισοκατανομή και 1 πλήρη συγκέντρωση. Τιμές κάτω του 0,30 θεωρούνται χαμηλή ανισοκατανομή, 0,30–0,50 μέτρια, και άνω του 0,50 σημαντική.

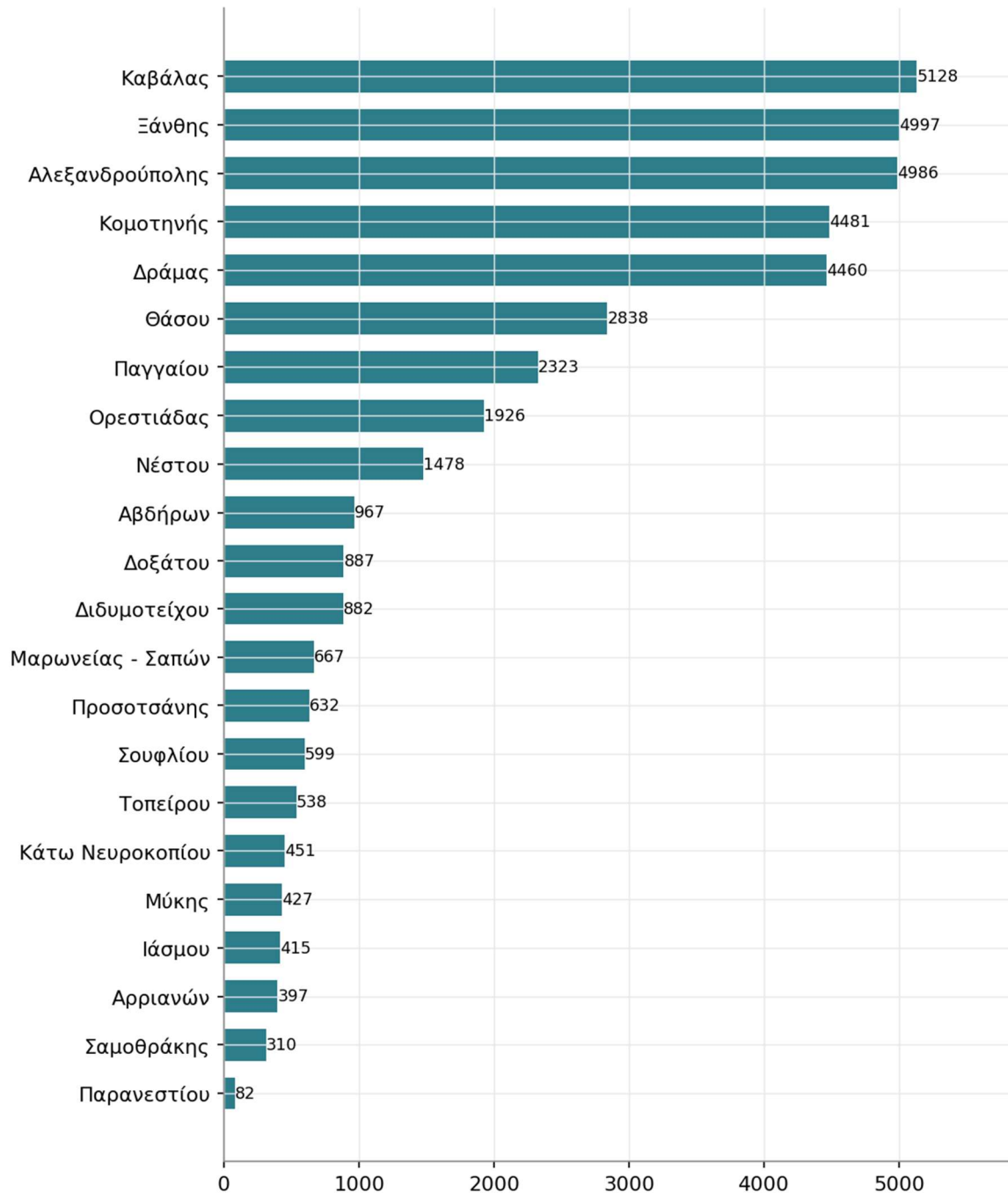
³ Ο Δείκτης Hoover αποτυπώνει το ποσοστό μιας κατανομής (πχ της επιχειρηματικότητας) που θα έπρεπε να ανακαταμεληθεί ώστε να ευθυγραμμιστεί με μια άλλη κατανομή αναφοράς (πχ του πληθυσμού). Λαμβάνει τιμές στο διάστημα [0, 1]· τιμές κοντά στο μηδέν υποδηλώνουν στενή ευθυγράμμιση μεταξύ των δύο κατανομών.

⁴ Ο Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV) μετρά τη σχετική διασπορά μιας κατανομής γύρω από τον σταθμισμένο μέσο όρο της. Είναι ευαίσθητος σε ακραίες τιμές και χρησιμοποιείται συμπληρωματικά προς τους Συντελεστές Gini και Hoover για να αναδείξει την παρουσία ακραίων τιμών στην κατανομή.

⁵ Ο Δείκτης Theil ανήκει στην οικογένεια των δεικτών εντροπίας ανισοκατανομής. Σε αντίθεση με τον Συντελεστή Gini, μπορεί να αποαθροιστεί σε δύο συνιστώσες: τη μεταξύ-ομάδων (between — εδώ μεταξύ ΠΕ) και την εντός-ομάδων (within — εδώ εντός κάθε ΠΕ μεταξύ Δήμων). Το άθροισμα ισούται με την ολική τιμή Theil.

Περιφέρειας με εσωτερικά ετερογενείς ΠΕ, όπου η αστική συγκέντρωση στις πέντε έδρες των ΠΕ συνυπάρχει με αραιοκατοικημένες ορεινές περιοχές της ενδοχώρας.

Γράφημα 1.2 — Κατανομή επιχειρήσεων ανά Δήμο

Πίνακας 1.3 — Δείκτες Ανισοκατανομής Εμπορίου ανά Επίπεδο

Δείκτης	Σύνολο	Λιανικό Εμπόριο	Χονδρικό Εμπόριο
Gini (επίπεδο Δήμων)	0,505	0,553	0,547
Gini (επίπεδο ΠΕ)	0,163	0,187	0,243
Hoover (Δήμοι)	0,090	0,120	0,170
Hoover (ΠΕ)	0,074	0,069	0,112
Weighted CV (Δήμοι)	0,373	0,334	0,471
Theil Total	0,445	0,552	0,536
Theil intra-zone (%)	88,3%	86,6%	79,4%
Theil inter-zone (%)	11,7%	13,4%	20,6%

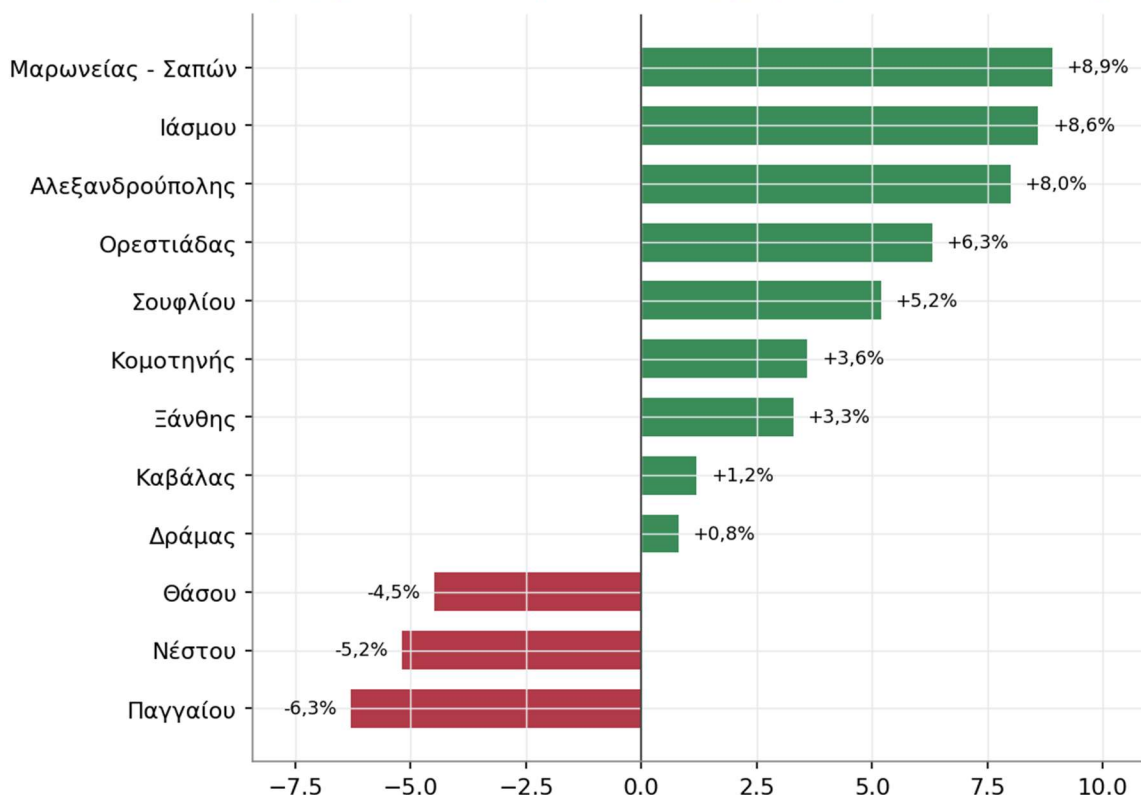
1.7 Δυναμική και Αναδυόμενες Ζώνες

Σε επίπεδο επιμέρους Δήμων, η αναπτυξιακή εικόνα του εμπορικού τομέα (**Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου — CGR**) διαφοροποιείται σημαντικά. Και οι **πέντε έδρες των ΠΕ** κινούνται σε θετικό πρόσημο: ο **Δήμος Αλεξανδρούπολης** ξεχωρίζει με τον υψηλότερο ρυθμό (**+8,0%**, 1.314 εμπ. επιχ.) και αναδεικνύεται ως δυναμικότερος εμπορικός κόμβος της Περιφέρειας, ενώ ακολουθούν ο **Δήμος Κομοτηνής** (**+3,6%**, 1.465 επιχ.), ο **Δήμος Ξάνθης** (**+3,3%**, 1.605 επιχ.), ο **Δήμος Καβάλας** (**+1,2%**, 1.440 επιχ.) και ο **Δήμος Δράμας** (**+0,8%**, 1.333 επιχ.).

Σε δεύτερο επίπεδο, ορισμένοι μικρότεροι Δήμοι εμφανίζουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, οι οποίοι ωστόσο προκύπτουν από **μικρή απόλυτη βάση** και χρήζουν διαχρονικής παρακολούθησης σε επόμενες περιόδους αναφοράς, **καθώς λίγες ιδρύσεις ή διαγραφές μπορούν να μεταβάλουν αισθητά τους ρυθμούς σε Δήμους μικρής εμπορικής κλίμακας: Δήμος Μαρωνείας-Σαπών** (**+8,9%**, 232 επιχ.), **Δήμος Ιάσμου** (**+8,6%**, 152 επιχ.), **Δήμος Ορεστιάδας** (**+6,3%**, 553 επιχ.) και **Δήμος Σουφλίου** (**+5,2%**, 203 επιχ.).

Στον αντίποδα, σε **οκτώ Δήμους** της Περιφέρειας καταγράφεται συρρίκνωση του εμπορικού τομέα, με τις πιο σημαντικές απώλειες να εντοπίζονται στον **Δήμο Παγγαίου** (**-6,3%**, 606 επιχ.), τον **Δήμο Νέστου** (**-5,2%**, 402 επιχ.) και τον **Δήμο Θάσου** (**-4,5%**, 493 επιχ.) — ορεινούς και νησιωτικούς Δήμους που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν δομικές πιέσεις στην εμπορική τους βάση. Η εικόνα ωστόσο **θα πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της εκκαθάρισης του Μητρώου ΓΕΜΗ** εντός της περιόδου αναφοράς, καθώς μέρος των διαγραφών ενδέχεται να αντανakλά διοικητική ενημέρωση μη ενεργών επιχειρήσεων παρά πραγματική παύση δραστηριότητας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις, ενότητα Β).

Γράφημα 1.3 — Ρυθμοί ανάπτυξης εμπορίου (CGR) ανά Δήμο

Πίνακας 1.4 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά ΠΕ

ΠΕ	CGR Λιαν.	CGR Χονδ.
ΠΕ Έβρου	+5,73%	+9,14%
ΠΕ Ροδόπης	+3,63%	+7,53%
ΠΕ Ξάνθης	+1,90%	+3,28%
ΠΕ Δράμας	+0,57%	+1,13%
ΠΕ Καβάλας	-4,00%	+2,15%

1.8 Δείκτης Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Ο σύνθετος δείκτης Δυναμικής Περιφερειακής Επιχειρηματικότητας (**RBDI** — Regional Business Dynamism Index) αποτιμά την επιχειρηματική δυναμική της Περιφέρειας με βάση τέσσερις συνιστώσες: τον **Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR)**, τον **Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate)**, τον **Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ)** και τον **Δείκτη Εντροπίας Shannon (H)**⁶. Για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ο **RBDI** διαμορφώνεται σε **0,614**, τιμή που τοποθετεί την Περιφέρεια στην **3η θέση πανελλαδικά** μεταξύ των 13

⁶ Ο Δείκτης Εντροπίας Shannon (H — Shannon Entropy Index) μετρά την κλαδική ποικιλομορφία της τοπικής οικονομίας. Υπολογίζεται με τη φόρμουλα $H = -\sum (p_i \times \ln(p_i))$, όπου p_i είναι το μερίδιο των επιχειρήσεων του διψήφιου ΚΑΔ i επί του συνόλου. Λαμβάνει τιμές από 0 (μονοκαλλιέργεια) έως $\ln(N)$. Υψηλότερη τιμή σημαίνει μεγαλύτερη κλαδική ποικιλία.

Περιφερειών της χώρας, μετά τη **Δυτική Ελλάδα** (0,842) και την **Κεντρική Μακεδονία** (0,739). Η τιμή αυτή εντάσσει την Περιφέρεια στην κατηγορία «**Ισχυρή Επιχειρηματική Δυναμική**» (ζώνη 0,60–0,79).

Η υψηλή κατάταξη οφείλεται κυρίως σε **δύο εξαιρετικά δυνατά σημεία**: η Περιφέρεια καταγράφει τον **υψηλότερο Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ) πανελλαδικά (1,17, 1η/13)** και τον **δεύτερο υψηλότερο Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR) (0,617, 2η/13, μετά τη Δυτική Ελλάδα)**. Οι δύο αυτές συνιστώσες αναδεικνύουν την έντονη εμπορική εξειδίκευση της Περιφέρειας και την ισχυρή ροή νέων εγγραφών στον εμπορικό κλάδο. Στον αντίποδα, η Περιφέρεια εμφανίζει σαφή υστέρηση στον **Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate) (0,925, 12η/13)**, εύρημα που ενδέχεται να ενισχύεται από την **εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ** εντός της περιόδου αναφοράς, καθώς οι διοικητικές διαγραφές μη ενεργών επιχειρήσεων ενδέχεται να διογκώνουν αντίστοιχα τον δείκτη παύσης. Ο **Δείκτης Εντροπίας Shannon (H)** διαμορφώνεται σε **3,20 (10η/13)**, τιμή που υποδηλώνει μέτρια κλαδική ποικιλομορφία.

Συγκριτικά με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη ξεχωρίζει για το συνδυασμό **εξαιρετικά υψηλών δυναμικών συνιστωσών** (CBFR, LQ) με **ασθενέστερη διαρθρωτική παρουσία** (Εντροπία, Διατήρηση). Η **Δυτική Ελλάδα** και η **Κεντρική Μακεδονία** οφείλουν τις δύο πρώτες θέσεις σε **ισορροπημένη επίδοση και στις τέσσερις συνιστώσες**, ενώ η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη οφείλει την υψηλή της κατάταξη σε ακραία υψηλές επιδόσεις σε δύο μόνο διαστάσεις. **Στον αντίποδα**, οι Περιφέρειες με τη χαμηλότερη επίδοση στον RBDI — **Ιόνιο** (13η, 0,283), **Νότιο Αιγαίο** (12η, 0,323) και **Δυτική Μακεδονία** (11η, 0,327) — εμφανίζουν επιμέρους αδυναμίες είτε στη διαρθρωτική εξειδίκευση είτε στη δυναμική. Η αναλυτική ερμηνεία του RBDI και η συγκριτική τοποθέτηση της Περιφέρειας παρουσιάζονται στο **Κεφάλαιο 6** (βλ. Πίνακα 6.1).

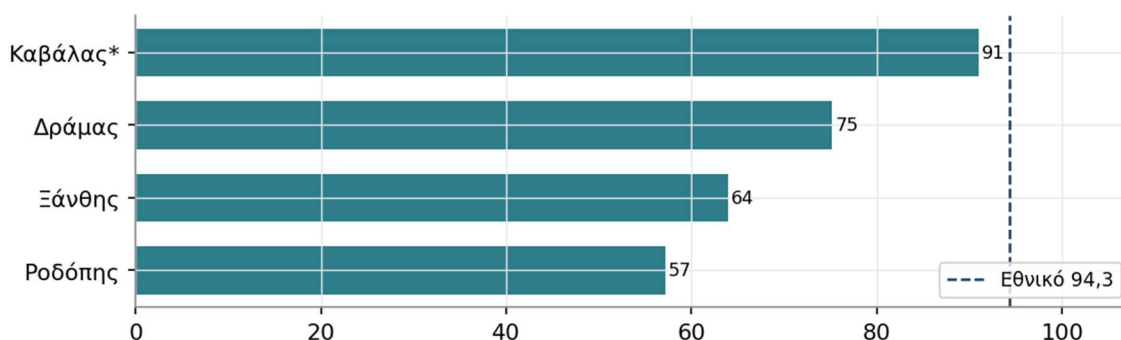
Κεφάλαιο 2 — Γενική Εικόνα Επιχειρηματικότητας

2.1 Κατανομή σε Επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης οργανώνεται διοικητικά σε πέντε Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ), καθεμία από τις οποίες παρουσιάζει διακριτά χαρακτηριστικά πληθυσμού, έκτασης και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σε απόλυτο μέγεθος, η ΠΕ Καβάλας συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μερίδιο επιχειρηματικότητας με 11.767 ενεργές επιχειρήσεις (29,5% του συνόλου της Περιφέρειας) και 129.299 κατοίκους (23,0% του πληθυσμού), συμπεριλαμβανομένου του νησιωτικού Δήμου Θάσου ως μέρος της ΠΕ Καβάλας σύμφωνα με την κατάταξη ΕΛΣΤΑΤ NUTS3. Ακολουθούν η ΠΕ Έβρου (8.703 επιχειρήσεις, 21,8%, με 133.802 κατοίκους), η ΠΕ Ξάνθης (6.929 επιχειρήσεις, 17,4%, με 108.195 κατοίκους), η ΠΕ Δράμας (6.512 επιχειρήσεις, 16,3%, με 86.643 κατοίκους) και η ΠΕ Ροδόπης (5.960 επιχειρήσεις, 14,9%, με 104.262 κατοίκους).

Η αναλογία επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους εμφανίζει σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των πέντε ΠΕ. Την υψηλότερη αναλογία καταγράφει η ΠΕ Καβάλας με 91,0 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, τιμή υψηλότερη από τον περιφερειακό μέσο όρο (70,9) αλλά οριακά κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (94,3). Η εικόνα της ΠΕ Καβάλας ανυψώνεται σημαντικά από τη συμβολή του νησιωτικού Δήμου Θάσου, ο οποίος εμφανίζει εξαιρετικά υψηλή τοπική πυκνότητα (216,7 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους) που αντανακλά τη διογκωμένη επιχειρηματική βάση από την έντονη τουριστική δραστηριότητα του νησιού. Ακολουθούν η ΠΕ Ξάνθης (64,0 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους), η ΠΕ Έβρου (65,0), η ΠΕ Δράμας (75,2) και η ΠΕ Ροδόπης (57,2) — αμφότερες κάτω από τον εθνικό μέσο όρο, εικόνα συνεπής με μια Περιφέρεια χαμηλότερης αστικοποίησης και ηπιότερης οικονομικής δραστηριότητας από τον εθνικό μέσο όρο.

Γράφημα 2.1 — Επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους ανά ΠΕ

Πίνακας 2.1 — Κατανομή Πληθυσμού & Επιχειρήσεων ανά ΠΕ

Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσμός 2021	% Πληθ.	Επιχειρήσεις (Nt)	Επιχ./1.000 κατ.
ΠΕ Έβρου	133.802	23,8%	8.703	65,0
ΠΕ Καβάλας*	129.299	23,0%	11.767	91,0
ΠΕ Ξάνθης	108.195	19,2%	6.929	64,0
ΠΕ Ροδόπης	104.262	18,5%	5.960	57,2
ΠΕ Δράμας	86.643	15,4%	6.512	75,2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (Σύνολο)	562.201	100,0%	39.871	70,9

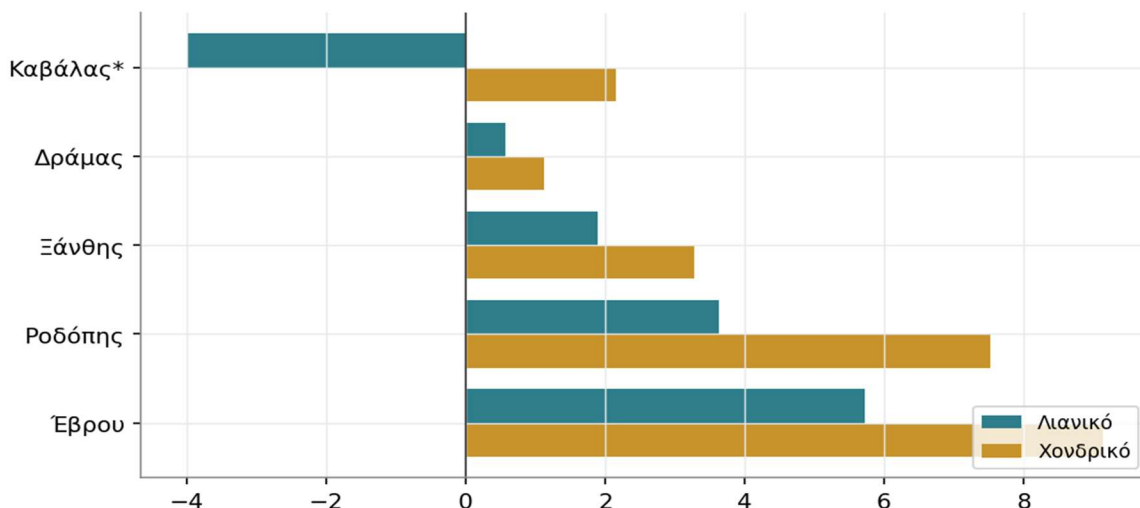
2.2 Ρυθμοί Ανάπτυξης ανά ΠΕ

Η αναπτυξιακή δυναμική του εμπορικού τομέα την περίοδο Οκτωβρίου 2024 — Μαρτίου 2026 διαφοροποιείται έντονα μεταξύ των πέντε ΠΕ της Περιφέρειας. Η ΠΕ Έβρου εμφανίζει τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης σε αμφότερες τις κατηγορίες εμπορίου (CGR Λιανικού = +5,73%, CGR Χονδρικού = +9,14%), τιμές υψηλότερες από τους περιφερειακούς μέσους όρους (+1,25% και +4,32% αντίστοιχα) — εικόνα που σχετίζεται με τη μεθοριακή της θέση και τη διαμετακομιστική κίνηση εμπορευμάτων από και προς την Τουρκία και τη Βουλγαρία. Σε θετικό πρόσημο και πάνω από τους περιφερειακούς μέσους όρους κινείται και η ΠΕ Ροδόπης (CGR Λιανικού = +3,63%, CGR Χονδρικού = +7,53%). Η ΠΕ Ξάνθης παρουσιάζει μέτριους ρυθμούς (CGR Λιανικού = +1,90%, CGR Χονδρικού = +3,28%), ενώ η ΠΕ Δράμας ηπιότερους (CGR Λιανικού = +0,57%, CGR Χονδρικού = +1,13%). Στον αντίποδα, αρνητικούς ρυθμούς στο λιανικό εμπόριο καταγράφει η ΠΕ Καβάλας (CGR Λιανικού = -4,00%, CGR Χονδρικού = +2,15%), εικόνα στην οποία συμβάλλει η συρρίκνωση τόσο στα ηπειρωτικά τμήματα της ΠΕ (Δήμοι Παγγαίου και Νέστου) όσο και στον νησιωτικό Δήμο Θάσου (CGR Λιανικού = -5,50%). Στην ΠΕ Καβάλας συνολικά η αρνητική εικόνα του λιανικού εμπορίου σχετίζεται με δομικές πιέσεις στους ορεινούς, ημιορεινούς και νησιωτικούς Δήμους που συγκροτούν την ΠΕ.

Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (Οκτώβριος 2024 — Μάρτιος 2026) πραγματοποιήθηκε εκκαθάριση στο μητρώο του ΓΕΜΗ, η οποία οδήγησε στην πανελλαδική διαγραφή 65.334 ανενεργών εγγραφών — κυρίως αδρανοποιημένων ατομικών επιχειρήσεων. Η εκκαθάριση επηρεάζει τους ρυθμούς ανάπτυξης τόσο του συνόλου της επιχειρηματικότητας όσο και του εμπορίου, καθώς οι διαγραφές ανενεργών εγγραφών ενσωματώνονται στον υπολογισμό του δείκτη ως πραγματικές παύσεις της περιόδου αναφοράς. Συνεπώς οι ρυθμοί CGR που παρουσιάζονται στο παρόν δελτίο ενδέχεται να υποεκτιμούν την πραγματική εμπορική δυναμική της Περιφέρειας — εύρημα που χρήζει διαχρονικής

παρακολούθησης σε μελλοντικά δελτία αναφοράς, όταν θα έχει εξομαλυνθεί η επίδραση της εκκαθάρισης του μητρώου.

Γράφημα 2.2 — Ρυθμοί ανάπτυξης εμπορίου (CGR) ανά ΠΕ

Πίνακας 2.2 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά ΠΕ (Οκτ. 2024 → Μάρ. 2026)

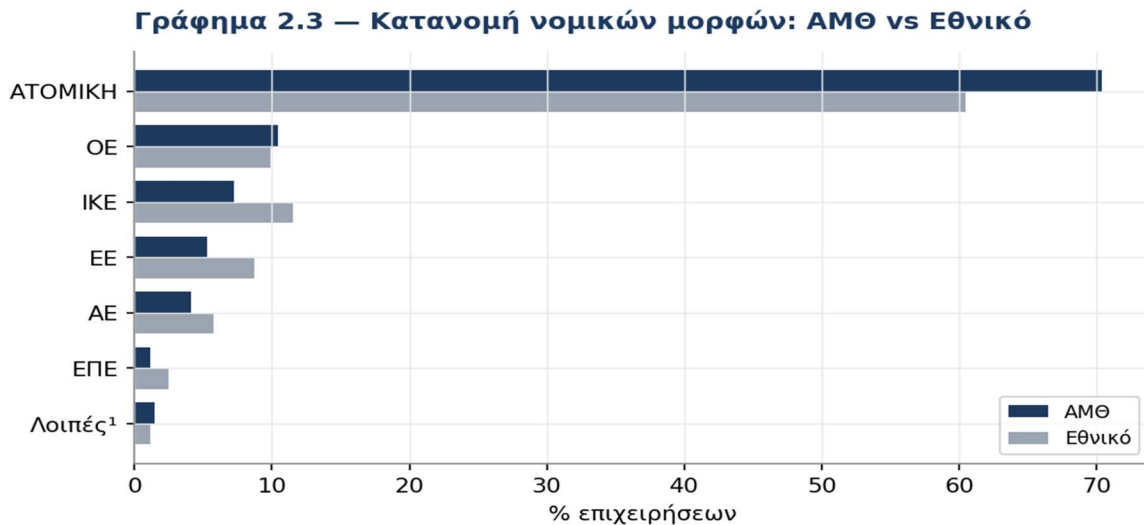
Περιφερειακή Ενότητα	CGR Λιανικού Εμπορίου	CGR Χονδρικού Εμπορίου
ΠΕ Έβρου	+5,73%	+9,14%
ΠΕ Ροδόπης	+3,63%	+7,53%
ΠΕ Ξάνθης	+1,90%	+3,28%
ΠΕ Δράμας	+0,57%	+1,13%
ΠΕ Καβάλας*	-4,00%	+2,15%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (μ.ό.)	+1,25%	+4,32%

2.3 Νομικές Μορφές

Η ανάλυση των νομικών μορφών αναδεικνύει τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας. Οι Ατομικές Επιχειρήσεις συγκεντρώνουν 28.031 εγγραφές (70,33% του συνόλου), ποσοστό σημαντικά υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (60,48%) κατά 9,85 ποσοστιαίες μονάδες. Ακολουθούν οι Ομόρρυθμες Εταιρείες (ΟΕ) με 4.145 εγγραφές (10,40%) και οι Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (ΙΚΕ) με 2.880 εγγραφές (7,23%). Οι υπόλοιπες νομικές μορφές κατανέμονται ως εξής: Ετερόρρυθμες Εταιρείες (ΕΕ) 2.118 (5,31%), Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ) 1.647 (4,13%), Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) 462 (1,16%) και λοιπές νομικές μορφές 575 (1,44%).

Η συγκριτική εικόνα έναντι των εθνικών μεριδίων αναδεικνύει την έντονα ατομική φύση της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια. Η υπερεκπροσώπηση των Ατομικών Επιχειρήσεων (+9,85% έναντι του εθνικού μέσου)

αντισταθμίζεται από συστηματικά χαμηλότερα μερίδια σε όλες τις κεφαλαιουχικές μορφές (IKE -4,27%, ΑΕ -1,62%, ΕΠΕ -1,35%) και στις Ετερόρρυθμες Εταιρείες (-3,41%). Η ταυτόχρονη υπερεκπροσώπηση των Ατομικών Επιχειρήσεων και η υστέρηση των κεφαλαιουχικών σχημάτων αποτελεί σημαντική ένδειξη μιας τοπικής αγοράς όπου η μετάβαση σε εκσυγχρονισμένα εταιρικά σχήματα προχωρά πιο αργά από τον εθνικό μέσο όρο — εικόνα συμβατή με μία Περιφέρεια όπου η μικρή κλίμακα τοπικών επιχειρήσεων στους παραδοσιακούς κλάδους της αγροτοδιατροφικής αλυσίδας, της κλωστοϋφαντουργίας και του εμπορίου παραμένει η κυρίαρχη μορφή οργάνωσης.

Πίνακας 2.3 — Νομικές Μορφές Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Νομική Μορφή	ΕΛ51 (Nt)	ΕΛ51 (%)	Εθνικό (%)	Διαφορά (μ.μ.)
ΑΤΟΜΙΚΗ	28.031	70,33%	60,48%	+9,85
ΟΕ	4.145	10,40%	9,91%	+0,49
ΙΚΕ	2.880	7,23%	11,50%	-4,27
ΕΕ	2.118	5,31%	8,72%	-3,41
ΑΕ	1.647	4,13%	5,75%	-1,62
ΕΠΕ	462	1,16%	2,51%	-1,35
Λοιπές¹	575	1,44%	1,13%	+0,31
ΣΥΝΟΛΟ	39.858	100,0%	100,0%	—

¹ Λοιπές νομικές μορφές: Περιλαμβάνει Ενεργειακές Κοινότητες (305), Κοινοπραξίες (113), Αστικές Εταιρείες 784 Α.Κ. (81), Συνεταιριστικές μορφές (ΣυνΠΕ, Συνεταιρισμοί, Κοιν.Σ.Επ.) και άλλες λιγότερο συνήθεις μορφές. Η σχετικά αυξημένη παρουσία Ενεργειακών Κοινοτήτων σχετίζεται με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Περιφέρεια.

2.4 Κλαδική Σύνθεση

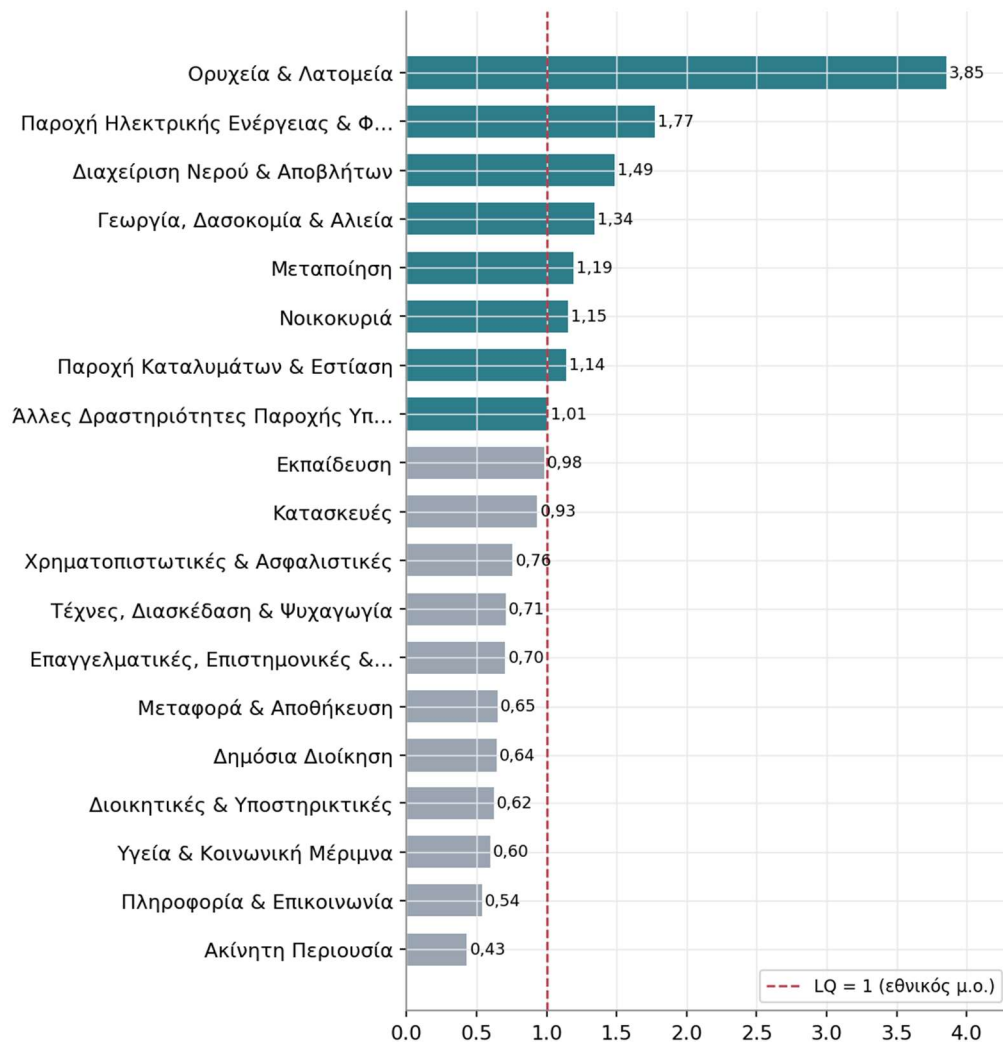
Η κλαδική σύνθεση της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια αναδεικνύει το Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (τομέας Ζ) ως τον κυρίαρχο τομέα, με 13.344 επιχειρήσεις (32,99% του συνόλου). Ακολουθούν οι Δραστηριότητες Παροχής Καταλυμάτων και Εστίασης (τομέας Θ) με 7.363 επιχειρήσεις (18,20%), η Μεταποίηση (τομέας Γ) με 3.526 επιχειρήσεις (8,72%), οι Κατασκευές (τομέας ΣΤ) με 3.394 επιχειρήσεις (8,39%) και οι Επαγγελματικές, Επιστημονικές και Τεχνικές Δραστηριότητες (τομέας Μ) με 2.082 επιχειρήσεις (5,15%). Συμπληρωματικά εμφανίζονται οι Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών (τομέας Σ) με 1.727 επιχειρήσεις (4,27%), η Μεταφορά και Αποθήκευση (τομέας Η) με 1.543 επιχειρήσεις (3,81%) και η Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου (τομέας Δ) με 1.524 επιχειρήσεις (3,77%).

Η σύγκριση με τα εθνικά κλαδικά μερίδια αποτυπώνει υπερεκπροσώπηση σε έξι τομείς. Σε επίπεδο Περιφέρειας, ο υψηλότερος Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient) καταγράφεται στα Ορυχεία και Λατομεία (τομέας Β) με $LQ = 3,85$, εύρημα που εδράζεται σε μικρή απόλυτη βάση (145 επιχειρήσεις) και αντανakλά τη λατομική δραστηριότητα στον Δήμο Θάσου, όπου ο LQ σε τοπικό επίπεδο φτάνει το 8,73 (σχετιζόμενος με την εξόρυξη μαρμάρου), καθώς και στους ορεινούς Δήμους της Δράμας και της Καβάλας. Επισημαίνεται ότι σε επίπεδο Δήμων εμφανίζονται και άλλες τοπικά πολύ υψηλές τιμές LQ. Ενδεικτικά, ο Δήμος Νέστου καταγράφει $LQ = 6,41$ στον τομέα Δ (Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας), συγκεντρώνοντας 199 επιχειρήσεις του τομέα — το 13,1% του συνόλου της Περιφέρειας στον κλάδο, με τον Δήμο να αντιστοιχεί σε μόλις 3,6% του περιφερειακού πληθυσμού. Η ανάλυση τέτοιων τοπικών εξειδικεύσεων εμβαθύνεται στο Κεφάλαιο 3. Από τους τομείς με σημαντική απόλυτη βάση, η υψηλότερη υπερεκπροσώπηση καταγράφεται στην Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου (τομέας Δ) με $LQ = 1,77$. Η εικόνα ενισχύεται και από την παρουσία 305 Ενεργειακών Κοινοτήτων στην Περιφέρεια (νομική μορφή στενά συνδεδεμένη με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές), που τοποθετούν την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη μεταξύ των Περιφερειών με ισχυρή παρουσία σε αυτή τη νομική μορφή. Η Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (τομέας Α) εμφανίζει $LQ = 1,34$, εύρημα που αναδεικνύει τη σημασία του αγροτικού τομέα στην περιφερειακή οικονομία, ιδίως στα πεδινά τμήματα των ΠΕ Έβρου, Ροδόπης και Ξάνθης. Η Μεταποίηση (τομέας Γ) εμφανίζει $LQ = 1,19$, αντανakλώντας τη διατήρηση των παραδοσιακών μεταποιητικών κλάδων της κλωστοϋφαντουργίας και της επεξεργασίας καπνού στις ΠΕ Ξάνθης, Καβάλας και Δράμας. Το Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (τομέας Ζ, $LQ = 1,18$) εμφανίζει επίσης υπερεκπροσώπηση, που συνδέεται με τη μεθοριακή θέση της Περιφέρειας και τη διέλευση εμπορικών ροών από και προς τα όμορα κράτη (Βουλγαρία, Τουρκία). Η Παροχή Καταλυμάτων και Εστίασης (τομέας Θ) εμφανίζει $LQ = 1,14$, υπερεκπροσώπηση που αποδίδεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στη συγκέντρωση τουριστικής δραστηριότητας στον Δήμο Θάσου: 1.304 επιχειρήσεις του τομέα στο νησί αντιστοιχούν σε τοπικό $LQ = 2,94$ — την εντονότερη κλαδική εξειδίκευση

Δήμου εντός της Περιφέρειας στους τομείς υπηρεσιών. Στους κύριους ηπειρωτικούς πόλους, αντίθετα, η Παροχή Καταλυμάτων και Εστίασης κινείται κάτω του εθνικού μέσου όρου (τοπικά LQ: Καβάλα 0,82, Αλεξανδρούπολη 0,94).

Αντιθέτως, σαφής υποεκπροσώπηση καταγράφεται στην Ακίνητη Περιουσία (τομέας Λ, LQ = 0,43), στην Πληροφορία και Επικοινωνία (τομέας Ι, LQ = 0,54), στην Υγεία και Κοινωνική Μέριμνα (τομέας Π, LQ = 0,60) και στη Μεταφορά και Αποθήκευση (τομέας Η, LQ = 0,65). Ο Δείκτης Εντροπίας Shannon για το σύνολο της οικονομίας διαμορφώνεται σε 3,20 σε επίπεδο διψήφιου ΣΤΑΚΟΔ — τιμή που υποδηλώνει μέτρια κλαδική ποικιλομορφία και τοποθετεί την Περιφέρεια στη 10η θέση πανελλαδικά.

Γράφημα 2.4 — Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ) ανά τομέα

Πίνακας 2.4 — Κλαδική Σύνθεση Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (NACE Sections)

Τομέας	Όνομα	EL51	EL51 (%)	Εθνικό (%)	LQ
Z	Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο	13.344	32,99	28,08	1,175
Θ	Παροχή Καταλυμάτων & Εστίαση	7.363	18,20	15,93	1,142
Γ	Μεταποίηση	3.526	8,72	7,32	1,191
ΣΤ	Κατασκευές	3.394	8,39	8,99	0,934
Μ	Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές	2.082	5,15	7,30	0,705
Σ	Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών	1.727	4,27	4,24	1,007
Η	Μεταφορά & Αποθήκευση	1.543	3,81	5,88	0,649
Δ	Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας & Φυσικού Αερίου	1.524	3,77	2,13	1,771
Α	Γεωργία, Δασοκομία & Αλιεία	944	2,33	1,74	1,343
Ν	Διοικητικές & Υποστηρικτικές	863	2,13	3,42	0,623
Ο	Εκπαίδευση	773	1,91	1,94	0,983
Κ	Χρηματοπιστωτικές & Ασφαλιστικές	740	1,83	2,41	0,758
Λ	Ακίνητη Περιουσία	534	1,32	3,06	0,431
Β	Ορυχεία & Λατομεία	145	0,36	0,09	3,854
Λοιπές*	Ε, Ι, Ξ, Π, Ρ, Τ	1.352	3,34	—	—

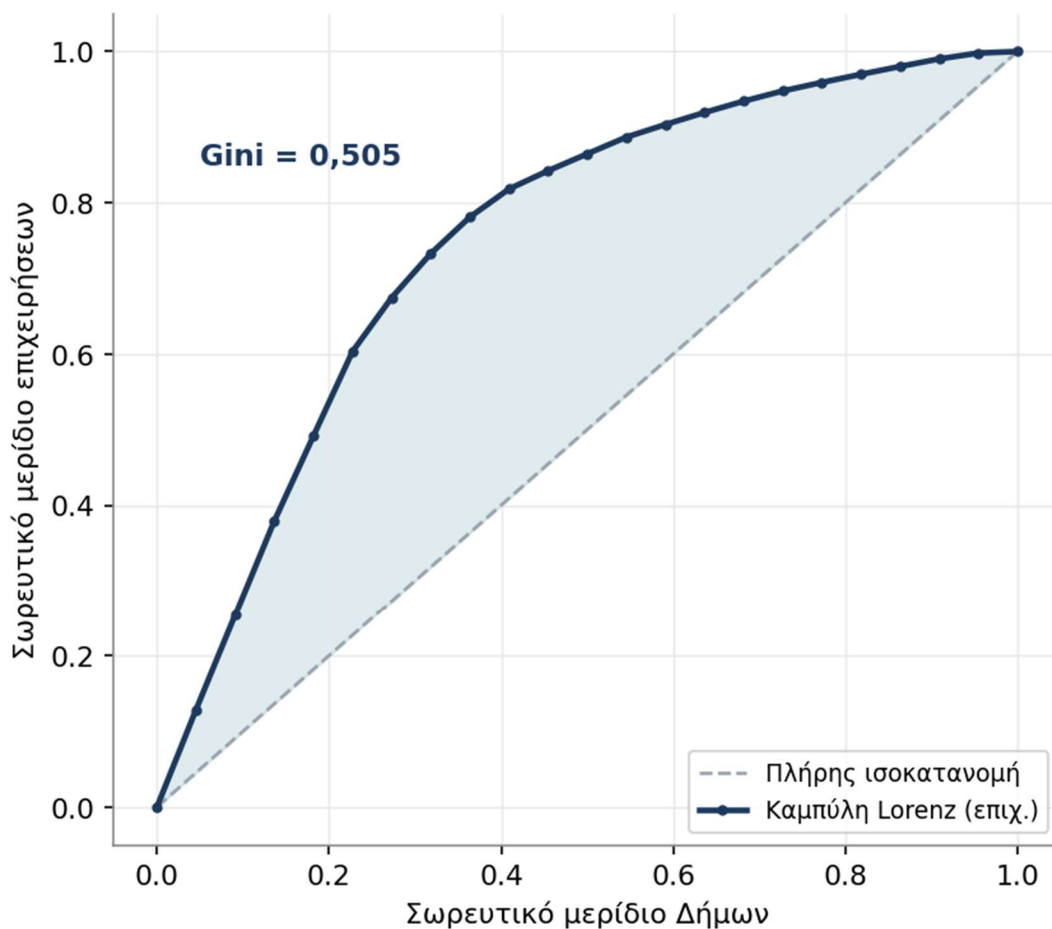
2.5 Χωρική Συγκέντρωση και Ανισότητες

Η κατανομή των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια εμφανίζει σημαντικά συγκεντρωμένο πρότυπο επιχειρηματικότητας (Συντελεστής Gini = 0,505 σε επίπεδο Δήμων, Δείκτης Theil = 0,445, Δείκτης Hoover = 0,090). Η παρούσα ενότητα

εμβαθύνει στη χωρική σύνθεση αυτής της ανισοκατανομής, με έμφαση στη συγκέντρωση επιχειρηματικότητας ανά Δήμο και στην εσωτερική δομή κάθε ΠΕ.

Σε επίπεδο μεμονωμένων Δήμων, η Περιφέρεια οργανώνεται γύρω από πέντε αστικά κέντρα παρόμοιας τάξης μεγέθους, χωρίς την κυρίαρχη μονοκεντρική δομή που χαρακτηρίζει άλλες Περιφέρειες. Οι έδρες των πέντε ηπειρωτικών ΠΕ καλύπτουν αθροιστικά το 60,3% της συνολικής επιχειρηματικότητας: ο Δήμος Καβάλας με 5.128 επιχειρήσεις (12,87%), ο Δήμος Ξάνθης με 4.997 (12,53%), ο Δήμος Αλεξανδρούπολης με 4.986 (12,51%), ο Δήμος Κομοτηνής με 4.481 (11,24%) και ο Δήμος Δράμας με 4.460 (11,19%). Ακολουθεί ο Δήμος Θάσου με 2.838 επιχειρήσεις (7,12%), ο οποίος λειτουργεί ως νησιωτικός εμπορικός πόλος με διογκωμένη εμπορική βάση λόγω της εποχικής τουριστικής ζήτησης, και ο Δήμος Παγγαίου με 2.323 επιχειρήσεις (5,83%). Οι υπόλοιποι 15 Δήμοι (24,5% αθροιστικά) κατανέμονται σε ορεινούς και αραιοκατοικημένους τόπους της ενδοχώρας, με τον Δήμο Παρανεστίου να καταγράφει τη χαμηλότερη απόλυτη βάση (82 επιχειρήσεις).

Γράφημα 2.5 — Καμπύλη Lorenz κατανομής επιχειρήσεων

Η καμπύλη Lorenz αποτυπώνει αυτή τη συγκέντρωση: η γραμμή κατανομής απέχει αισθητά από τη γραμμή της ιδανικής ισοκατανομής, με την απόκλιση να εντοπίζεται

κυρίως στους έξι μεγαλύτερους Δήμους (πέντε έδρες ΠΕ και ο Δήμος Θάσου της ΠΕ Καβάλας) που αθροιστικά συγκεντρώνουν το 67,4% της επιχειρηματικότητας ενώ αντιστοιχούν σε λιγότερο από το ένα τέταρτο των 22 Δήμων της Περιφέρειας.

Σε επίπεδο εσωτερικής δομής κάθε ΠΕ, το χωρικό πρότυπο διαφοροποιείται σημαντικά. Η ΠΕ Ροδόπης εμφανίζει την εντονότερη μονοκεντρική δομή: ο Δήμος Κομοτηνής (έδρα της ΠΕ) κατέχει το 75,2% της επιχειρηματικότητας της ΠΕ, με τους Δήμους Μαρωνείας — Σαπών (11,2%), Ιάσμου (7,0%) και Αρριανών (6,6%) να συμπληρώνουν την εικόνα. Στην ΠΕ Καβάλας, η οποία περιλαμβάνει και τον νησιωτικό Δήμο Θάσου, η εικόνα είναι ιδιαίτερα διασπαρμένη: ο Δήμος Καβάλας (έδρα της ΠΕ) κατέχει το 43,6% της επιχειρηματικότητας της ΠΕ, ακολουθούμενος από τους νησιωτικούς Δήμους Θάσου (24,1%), Παγγαίου, Νέστου και Λουτρακίου — Ραιδεστού. Στην ΠΕ Ξάνθης, ο Δήμος Ξάνθης (έδρα της ΠΕ) συγκεντρώνει το 72,1% της επιχειρηματικότητας. Στην ΠΕ Δράμας, ο Δήμος Δράμας (έδρα της ΠΕ) συγκεντρώνει το 68,5%. Στην ΠΕ Έβρου, ο Δήμος Αλεξανδρούπολης (έδρα της ΠΕ) συγκεντρώνει το 57,3%, εμφανίζοντας λιγότερο έντονη μονοκεντρική δομή λόγω της παρουσίας άλλων αστικών κέντρων όπως οι Δήμοι Ορεστιάδας και Σουφλίου.

Πίνακας 2.5 — Συγκέντρωση Επιχειρηματικότητας ανά Δήμο (Top-10)

#	Δήμος	ΠΕ	Nt	% Περιφέρειας
1	Δήμος Καβάλας	Καβάλας	5.128	12,87%
2	Δήμος Ξάνθης	Ξάνθης	4.997	12,53%
3	Δήμος Αλεξανδρούπολης	Έβρου	4.986	12,51%
4	Δήμος Κομοτηνής	Ροδόπης	4.481	11,24%
5	Δήμος Δράμας	Δράμας	4.460	11,19%
6	Δήμος Θάσου	Καβάλας	2.838	7,12%
7	Δήμος Παγγαίου	Καβάλας	2.323	5,83%
8	Δήμος Ορεστιάδας	Έβρου	1.926	4,83%
9	Δήμος Νέστου	Καβάλας	1.478	3,71%
10	Δήμος Αβδήρων	Ξάνθης	967	2,42%
—	Σύνολο Top-10	—	33.584	84,23%

Κεφάλαιο 3 — Χωρική Διάσταση Επιχειρηματικότητας

3.1 Επιχειρηματική Πυκνότητα

Η μέση επιχειρηματική πυκνότητα της Περιφέρειας ανέρχεται σε **70,9 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**, σαφώς χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο **94,3** (Κεφάλαιο 2.1). Σε δημοτικό επίπεδο, η κατανομή στους 22 Δήμους εμφανίζει έντονη διαφοροποίηση, χαρακτηριστική μιας πολυκεντρικής μεθοριακής Περιφέρειας με εκτεταμένη ορεινή ενδοχώρα και αραιοκατοικημένες ζώνες.

Οι δύο Δήμοι που υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο όρο είναι νησιωτικοί: ο **Δήμος Θάσου** καταγράφει **216,6 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους** (2.838 ενεργές επιχειρήσεις) και ο **Δήμος Σαμοθράκης** **119,4** (310 επιχειρήσεις). Οι ιδιαίτερα υψηλές αυτές τιμές προκύπτουν από το μικρό μέγεθος του μόνιμου πληθυσμού (13.104 και 2.596 κάτοικοι αντίστοιχα) σε συνδυασμό με εκτεταμένη βάση τουριστικών και εποχικών επιχειρήσεων, και δεν αντανakλούν απαραίτητα υπεροχή της γενικής επιχειρηματικής δυναμικής. Ακολουθούν οι **πέντε έδρες των ΠΕ** με σχετικά ομοιόμορφες αναλογίες: Δράμας (80,1), Καβάλας (77,3), Ξάνθης (74,7), Αλεξανδρούπολης (69,5), Κομοτηνής (68,7). Στο κατώτατο άκρο κατατάσσονται οι ορεινοί και μεθοριακοί Δήμοι μικρής κλίμακας: ο **Δήμος Αρριανών** (**26,6**, 397 επιχειρήσεις) και ο **Δήμος Παρανεστίου** (**28,8**, 82 επιχειρήσεις) καταγράφουν τις χαμηλότερες αναλογίες.

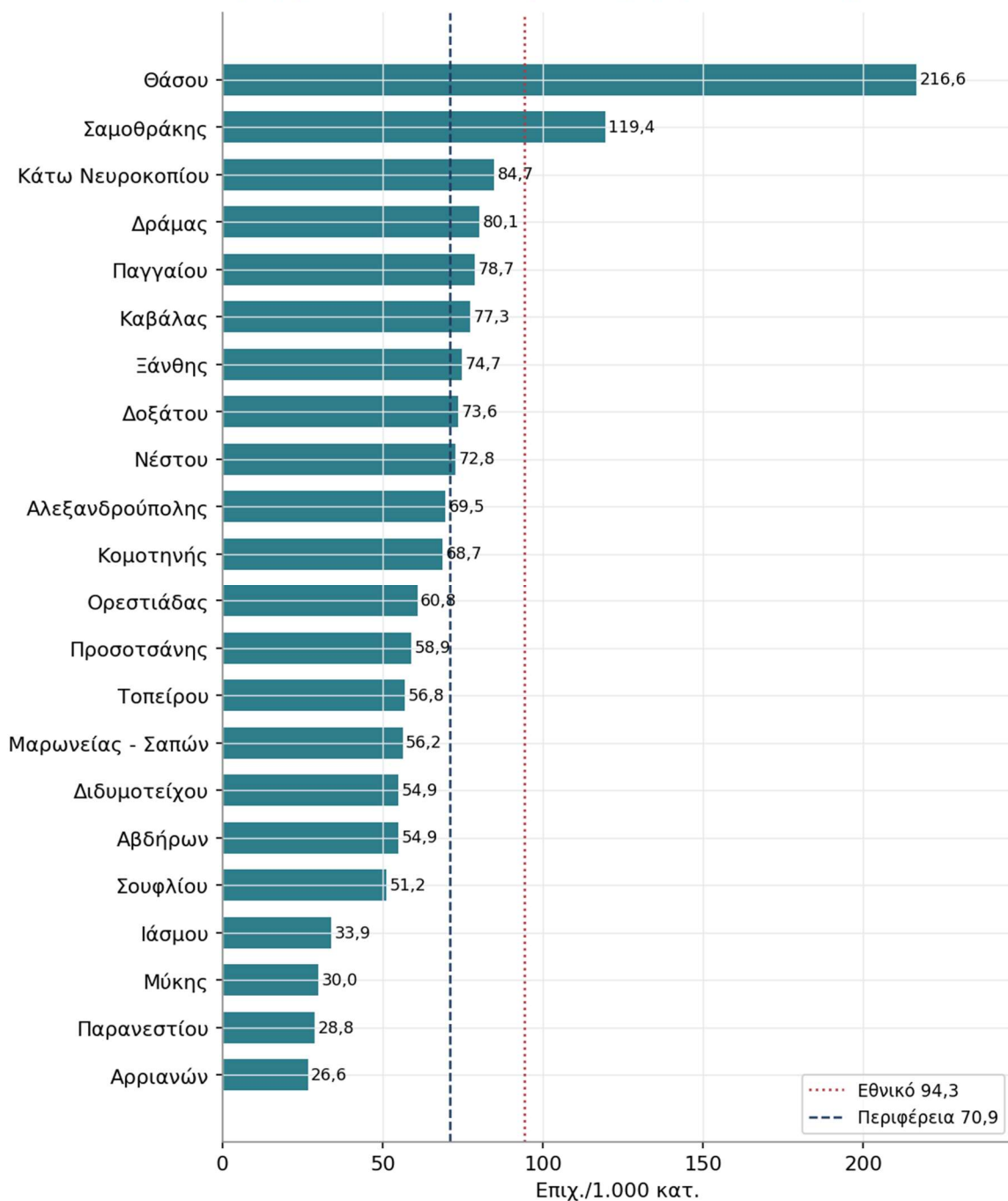
Συνολικά, **20 από τους 22 Δήμους** κινούνται κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Η επιχειρηματική βάση ακολουθεί στενά την υποκείμενη κατανομή του πληθυσμού, εικόνα συνεπή με την ανισοκατανομή που αναλύεται στο Κεφάλαιο 2.5. Η συνολικά χαμηλή πυκνότητα συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τη γεωγραφική διασπορά του πληθυσμού σε εκτεταμένες ορεινές και αγροτικές περιοχές της ενδοχώρας, καθώς και με τη μέτρια πληθυσμιακή κλίμακα των πέντε εδρών των ΠΕ.

Πίνακας 3.1 — Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο

Δήμος	ΠΕ	Πληθυσμός 2021	Nt (επιχ.)	Πυκν./1.000 κατ.
Θάσου	Καβάλας	13.104	2.838	216,6
Σαμοθράκης	Έβρου	2.596	310	119,4
Δράμας	Δράμας	55.679	4.460	80,1
Καβάλας	Καβάλας	66.376	5.128	77,3
Ξάνθης	Ξάνθης	66.875	4.997	74,7
Αλεξανδρούπολης	Έβρου	71.751	4.986	69,5
Κομοτηνής	Ροδόπης	65.243	4.481	68,7
Νέστου	Καβάλας	20.311	1.478	72,8
Παγγαίου	Καβάλας	29.508	2.323	78,7
Ορεστιάδας	Έβρου	31.686	1.926	60,8
Διδυμοτείχου	Έβρου	16.060	882	54,9
Αβδήρων	Ξάνθης	17.610	967	54,9
Προσοτσάνης	Δράμας	10.739	632	58,9
Δοξάτου	Δράμας	12.059	887	73,6
Μύκης	Ξάνθης	14.237	427	30
Σουφλίου	Έβρου	11.709	599	51,2

Δήμος	ΠΕ	Πληθυσμός 2021	Nt (επιχ.)	Πυκν./1.000 κατ.
Κάτω Νευροκοπίου	Δράμας	5.323	451	84,7
Τοπείρου	Ξάνθης	9.473	538	56,8
Μαρωνείας - Σαπών	Ροδόπης	11.867	667	56,2
Ιάσμου	Ροδόπης	12.247	415	33,9
Αρριανών	Ροδόπης	14.905	397	26,6
Παρανεστίου	Δράμας	2.843	82	28,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΜΘ	—	562.201	39.871	70,9
ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΕΣΟΣ	—	10.432.481	988.153	94,3

Γράφημα 3.1 — Πυκνότητα επιχειρήσεων ανά Δήμο

3.2 Κλαδική Σύνθεση ανά Δήμο

Η κλαδική ταυτότητα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, όπως αυτή αποτυπώνεται σε επίπεδο Δήμων, διαμορφώνεται από **τέσσερις κορυφαίους κλάδους** που συγκροτούν τον παραγωγικό χαρακτήρα της: το **Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο (Ζ)**, την **Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου (Δ)**, τη **Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (Α)** και τη **Μεταποίηση (Γ)**, οι οποίοι αθροιστικά

συγκεντρώνουν **47,8%** της συνολικής επιχειρηματικότητας. Η επιλογή τους βασίζεται στον συνδυασμό υπερεκπροσώπησης σε περιφερειακό επίπεδο, διακριτής γεωγραφικής συγκέντρωσης σε συγκεκριμένους Δήμους, και συνάφειας με την παραγωγική και γεωγραφική ταυτότητα της Περιφέρειας.

Ο τομέας **Ζ — Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο** (που σε περιφερειακό επίπεδο εμφανίζει Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient) **1,18**, Κεφάλαιο 2.4) εμφανίζει υπερεκπροσώπηση σε όλους τους Δήμους-έδρες ΠΕ καθώς και σε αρκετούς μικρότερους Δήμους ορεινής ή μεθοριακής θέσης. **Οι υψηλότεροι Συντελεστές** καταγράφονται σε τρεις μικρούς Δήμους όπου η περιορισμένη επιχειρηματική βάση συγκεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στο εμπόριο: τον **Δήμο Μύκης** (LQ=1,73) στην ΠΕ Ξάνθης, τον **Δήμο Αρριανών** (LQ=1,61) στην ΠΕ Ροδόπης και τον **Δήμο Σουφλίου** (LQ=1,32) στην ΠΕ Έβρου. Στους **πέντε Δήμους-έδρες ΠΕ** η εξειδίκευση κινείται γύρω από τον περιφερειακό μέσο: **Δήμος Κομοτηνής** (LQ=1,34), **Δήμος Ξάνθης** (LQ=1,29), **Δήμος Δράμας** (LQ=1,23), **Δήμος Καβάλας** (LQ=1,15), **Δήμος Αλεξανδρούπολης** (LQ=1,07). Στον **Δήμο Θάσου**, λόγω του τουριστικού του προφίλ, η εμπορική εξειδίκευση υπολείπεται (LQ εμπορίου **0,65**), με κυρίαρχο τομέα την Παροχή Καταλυμάτων και Εστίαση (LQ=2,94).

Ο τομέας **Δ — Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου** εμφανίζει Συντελεστή Χωροθέτησης LQ=1,77 σε περιφερειακό επίπεδο (Κεφάλαιο 2.4), την υψηλότερη τιμή μεταξύ των τεσσάρων κορυφαίων τομέων. Σε αντίθεση με τη διάχυτη παρουσία του εμπορίου, διαμορφώνει ένα σαφώς εντοπισμένο χωρικό πρότυπο, συγκεντρωμένο σε λίγους Δήμους με υποδομές ή εγγραφές παραγωγής ενέργειας. Οι τρεις υψηλότεροι Συντελεστές καταγράφονται στους **Δήμους Νέστου** (LQ=6,41), **Κάτω Νευροκοπίου** (LQ=5,91) και **Ιάσμου** (LQ=3,44). Σε επόμενη τάξη μεγέθους κατατάσσονται ο **Δήμος Αλεξανδρούπολης** (LQ=2,78), η συγκέντρωση του οποίου συνδέεται με τον τερματικό σταθμό LNG Αλεξανδρούπολης, και ο **Δήμος Μαρωνείας-Σαπών** (LQ=2,78). Στον αντίποδα, οι **Δήμοι Θάσου** (LQ=0,12) και **Ξάνθης** (LQ=0,58) παραμένουν σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα. Οι ιδιαίτερα υψηλές τιμές στους Δήμους Νέστου και Κάτω Νευροκοπίου χρήζουν προσοχής: ενδέχεται να αντικατοπτρίζουν είτε φυσικές εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας, είτε διοικητικές εγγραφές Ενεργειακών Κοινοτήτων στο ΓΕΜΗ, δηλαδή νομικών οντοτήτων συνεταιριστικού τύπου για παραγωγή ΑΠΕ που δεν συνδέονται απαραίτητα με τοπική οικονομική δραστηριότητα.

Ο τομέας **Α — Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία** εμφανίζει Συντελεστή Χωροθέτησης LQ=1,34 σε περιφερειακό επίπεδο (Κεφάλαιο 2.4). Η υπερεκπροσώπηση αντανakλά την παραδοσιακή αγροτική βάση της Περιφέρειας, με εκτεταμένες καλλιέργειες στις πεδινές εκτάσεις κυρίως της Θράκης (όπου η καπνοπαραγωγή παραμένει βασικό στοιχείο της αγροτικής ταυτότητας) και στο οροπέδιο Κάτω Νευροκοπίου. Οι υψηλότερες τιμές καταγράφονται στους **Δήμους Τοπείρου** (LQ=7,32) και **Αβδήρων** (LQ=5,32) στην ΠΕ Ξάνθης, **Διδυμοτείχου** (LQ=3,98) στην ΠΕ Έβρου, και **Κάτω Νευροκοπίου** (LQ=4,56) στην ΠΕ Δράμας. Ξεχωριστή περίπτωση αποτελεί ο **Δήμος Παρανεστίου** (LQ=5,22) στην ΠΕ Δράμας, όπου η υψηλή αναλογία προκύπτει από

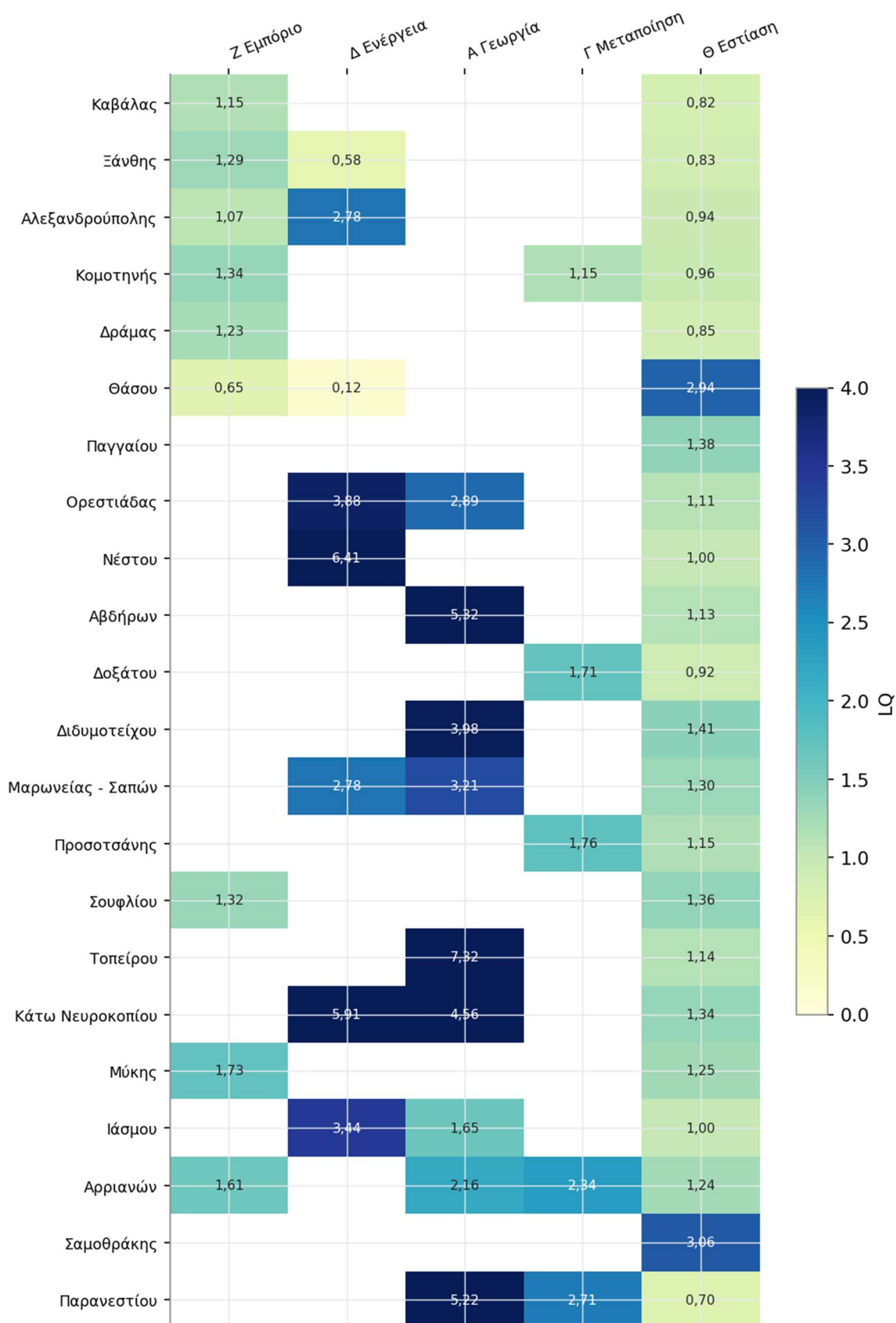
την ιδιαίτερα μικρή απόλυτη επιχειρηματική βάση του Δήμου (82 επιχειρήσεις συνολικά). Σημειώνεται ότι η γεωργική δραστηριότητα διεξάγεται σε μεγάλο βαθμό από Φυσικά Πρόσωπα κατά κανόνα μη εγγεγραμμένα στο ΓΕΜΗ, οπότε τα στοιχεία ενδέχεται να υποεκτιμούν το πραγματικό αγροτικό αποτύπωμα της Περιφέρειας.

Ο τομέας **Γ — Μεταποίηση** εμφανίζει Συντελεστή Χωροθέτησης $LQ=1,19$ σε περιφερειακό επίπεδο (Κεφάλαιο 2.4). Τομέας συνδεδεμένος με τους παραδοσιακούς κλάδους της Περιφέρειας, εμφανίζει διάσπαρτη γεωγραφική κατανομή. Σε Δήμους με σημαντική απόλυτη μεταποιητική βάση, η υπερεκπροσώπηση είναι ήπια: ο **Δήμος Κομοτηνής** ($LQ=1,15$, 371 μεταποιητικές επιχειρήσεις, ΠΕ Ροδόπης) και ο **Δήμος Ορεστιάδας** ($LQ=1,30$, ΠΕ Έβρου). Υψηλότεροι Συντελεστές καταγράφονται σε μικρότερους Δήμους ΠΕ Δράμας και Ροδόπης: **Δήμοι Παρανεστίου** ($LQ=2,71$ σε μικρή απόλυτη βάση 16 επιχειρήσεων, ΠΕ Δράμας), **Αρριανών** ($LQ=2,34$, ΠΕ Ροδόπης), **Προσοτσάνης** ($LQ=1,76$) και **Δοξάτου** ($LQ=1,71$) στην ΠΕ Δράμας. Στους υπόλοιπους μεγάλους αστικούς Δήμους (Καβάλας, Ξάνθης, Δράμας, Αλεξανδρούπολης), η μεταποίηση δεν εμφανίζει υπερεκπροσώπηση.

Πίνακας 3.2 — Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ) ανά Δήμο και Τομέα

Δήμος	Nt	Z Εμπόριο	Δ Ενέργεια	A Γεωργία	Γ Μεταποίηση	Θ Εστίαση & Καταλύματα
Καβάλας	5.128	1,15				0,82
Ξάνθης	4.997	1,29	0,58			0,83
Αλεξανδρούπολης	4.986	1,07	2,78			0,94
Κομοτηνής	4.481	1,34			1,15	0,96
Δράμας	4.460	1,23				0,85
Θάσου	2.838	0,65	0,12			2,94
Παγγαίου	2.323					1,38
Ορεστιάδας	1.926		3,88	2,89		1,11
Νέστου	1.478		6,41			1
Αβδήρων	967			5,32		1,13
Δοξάτου	887				1,71	0,92
Διδυμοτείχου	882			3,98		1,41
Μαρωνείας - Σαπών	667		2,78	3,21		1,3
Προσοτσάνης	632				1,76	1,15
Σουφλίου	599	1,32				1,36
Τοπίου	538			7,32		1,14
Κάτω	451		5,91	4,56		1,34
Νευροκοπίου						
Μύκης	427	1,73				1,25
Ιάσμου	415		3,44	1,65		1
Αρριανών	397	1,61		2,16	2,34	1,24
Σαμοθράκης	310					3,06
Παρανεστίου	82			5,22	2,71	0,7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΜΘ	39.871	1,18	1,77	1,34	1,19	

Γράφημα 3.2 — LQ κορυφαίων τομέων ανά Δήμο

3.3 Τυπολογία Δήμων

Η τυπολογία των 22 Δήμων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης βασίζεται σε σαφή ποσοτικά κριτήρια ώστε να είναι αναπαραγώγιμη και να αντανakλά τόσο τη λειτουργική θέση εκάστου Δήμου στο χωρικό σύστημα όσο και τα διακριτά τομεακά χαρακτηριστικά του. Αναγνωρίζονται έξι τύποι, αντίστοιχοι των δομικών ιδιαιτεροτήτων μιας πολυκεντρικής μεθοριακής Περιφέρειας χωρίς ενιαίο κυρίαρχο πόλο.

Τύπος Α — Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα ΠΕ ($N_t \geq 4.000$)

Πρόκειται για **ομάδα πέντε Δήμων**, και όχι μεμονωμένο κυρίαρχο κέντρο, που αντιπροσωπεύουν τις έδρες των πέντε Περιφερειακών Ενοτήτων: **Δήμος Καβάλας** (5.128 επιχειρήσεις, **12,86% επί του συνόλου της Περιφέρειας**), σημαντικότερος οικιστικός και επιχειρηματικός πόλος της ΠΕ Καβάλας, παράκτιο λιμενικό κέντρο με διαμετακομιστικό ρόλο και αγροτικό προφίλ ενδοχώρας· **Δήμος Ξάνθης** (4.997 επιχειρήσεις, **12,53%**), σημαντικότερος πόλος της ΠΕ Ξάνθης· **Δήμος Αλεξανδρούπολης** (4.986 επιχειρήσεις, **12,50%**), σημαντικότερος πόλος της ΠΕ Έβρου και κύρια πύλη σύνδεσης από και προς Τουρκία· **Δήμος Κομοτηνής** (4.481 επιχειρήσεις, **11,24%**), σημαντικότερος πόλος της ΠΕ Ροδόπης· **Δήμος Δράμας** (4.460 επιχειρήσεις, **11,19%**), σημαντικότερος πόλος της ΠΕ Δράμας. Αθροιστικά οι πέντε αυτοί Δήμοι συγκεντρώνουν **24.052 επιχειρήσεις (60,33%)** της συνολικής επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας. Η ισόρροπη κατανομή (απόκλιση μόλις **668 επιχειρήσεων** από τη μεγαλύτερη στη μικρότερη) αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της ισόρροπης πολυκεντρικής δομής της Περιφέρειας. Το τομεακό προφίλ τους συνδυάζει έντονη εμπορική εξειδίκευση (LQ Z: **1,07–1,34**) με σχετική παρουσία μεταποίησης και παροχής ενέργειας, με τον **Δήμο Αλεξανδρούπολης** να εμφανίζει σαφή ενεργειακή υπερεκπροσώπηση (LQ Δ=**2,78**, Κεφάλαιο 3.2) λόγω του τερματικού σταθμού LNG, και τον **Δήμο Κομοτηνής** την υψηλότερη μεταποιητική παρουσία της ομάδας (LQ Γ=**1,15**). Ως προς τη δυναμική, και οι πέντε Δήμοι κινούνται με θετικό Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR), με τον **Δήμο Αλεξανδρούπολης** να ξεχωρίζει σαφώς (**CGR εμπορίου +7,97%**) ως δυναμικότερος εμπορικός κόμβος της Περιφέρειας, ακολουθούμενο από τους Δήμους Κομοτηνής (**+3,61%**), Ξάνθης (**+3,35%**), Καβάλας (**+1,19%**) και Δράμας (**+0,76%**).

Τύπος Β — Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα ($500 \leq N_t < 4.000$)

Τρεις Δήμοι αποτελούν δευτερεύοντα διοικητικά κέντρα της ΠΕ Έβρου, με **σημαντικό πληθυσμιακό μέγεθος** και εμπορική ζήτηση ώστε να υποστηρίζουν διαφοροποιημένο επιχειρηματικό ιστό εκτός των εδρών των ΠΕ: ο **Δήμος Ορεστιάδας** (1.926 επιχειρήσεις, **4,83% επί του συνόλου της Περιφέρειας**), ο **Δήμος Διδυμοτείχου** (882 επιχειρήσεις, **2,21%**) και ο **Δήμος Σουφλίου** (599 επιχειρήσεις, **1,50%**). Ο Δήμος Ορεστιάδας, ως βορειοανατολικό μεθοριακό κέντρο, παρουσιάζει αξιοσημείωτη εμπορική δυναμική (CGR εμπορίου **+6,35%**) και ισχυρή ενεργειακή εξειδίκευση (LQ Δ=**3,88**) σε συνδυασμό με εντονότερο γεωργικό αποτύπωμα (LQ Α=**2,89**) απ' ό,τι οι έδρες των ΠΕ. Ο **Δήμος Διδυμοτείχου**

λειτουργεί ως ιστορικό διοικητικό-εμπορικό κέντρο του βορείου Έβρου, με ισχυρή αγροτική (LQ A=3,98) και σημαντική ενεργειακή παρουσία (LQ Δ=2,27), CGR εμπορίου +2,61%. Ο **Δήμος Σουφλίου** λειτουργεί ως επαρχιακό εμπορικό κέντρο του κεντρικού Έβρου (LQ Z=1,32, CGR εμπορίου +5,18%). Σε σχέση με τις έδρες των ΠΕ (Τύπος Α), οι τρεις Δήμοι Τύπου Β διαφοροποιούνται με σαφώς **υψηλότερη γεωργική εξειδίκευση** (LQ A: 2,89–3,98 στον Τύπο Β έναντι κάτω της μονάδας στις έδρες των ΠΕ) και, στις περιπτώσεις Ορεστιάδας και Διδυμοτείχου, με σημαντική **ενεργειακή παρουσία** (LQ Δ=3,88 και 2,27 αντίστοιχα). Αναδεικνύονται έτσι ως αγροτικά και εμπορικά μεθοριακά κέντρα εξυπηρέτησης της ΠΕ Έβρου.

Τύπος Γ — Νησιωτικός Τουριστικός Πόλος

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται μόνο ο **Δήμος Θάσου** (2.838 επιχειρήσεις, **7,12% επί του συνόλου της Περιφέρειας**, ΠΕ Καβάλας), ένας από τους δύο νησιωτικούς Δήμους της Περιφέρειας και ο μοναδικός με εντελώς διαφορετικό οικονομικό προφίλ από τους ηπειρωτικούς. Τομεακά φαίνεται να κυριαρχεί ο κλάδος της Παροχής Καταλυμάτων και Εστίασης (LQ=2,94), η εμπορική εξειδίκευση υπολείπεται σαφώς του μέσου όρου (LQ Z=0,65) και η ενεργειακή παρουσία είναι σχεδόν ανύπαρκτη (LQ Δ=0,12). Η υψηλή επιχειρηματική πυκνότητα (**216,6 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους**) προκύπτει από τον μικρό μόνιμο πληθυσμό (13.104 κάτοικοι) σε συνδυασμό με την εκτεταμένη βάση τουριστικών επιχειρήσεων, σημαντικό μέρος των οποίων ενδέχεται να λειτουργεί εποχικά και να ανήκει σε επιχειρηματίες εκτός του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου. Συνεπώς, οι δείκτες χρήζουν προσοχής στην ερμηνεία τους και δεν αντανakλούν απαραίτητα υπεροχή της τοπικής επιχειρηματικής δυναμικής. Ο CGR εμπορίου είναι αρνητικός (-4,46%), εύρημα που αναλύεται στην Παράγραφο 3.4.

Τύπος Δ — Μεθοριακοί Αγροτικοί Δήμοι (μεθοριακή θέση + αγροτικό προφίλ)

Στον τύπο αυτό εντάσσονται πέντε Δήμοι των ΠΕ Ροδόπης και Ξάνθης που συνδυάζουν μεθοριακή ή παραμεθόρια θέση με αγροτικό προφίλ και μικρή έως μέτρια επιχειρηματική βάση. Στην ΠΕ Ξάνθης: ο **Δήμος Αβδήρων** (967 επιχειρήσεις, **2,42% επί του συνόλου της Περιφέρειας**, LQ Γεωργίας=5,32, CGR εμπορίου +1,42%) και ο **Δήμος Τοπίου** (538 επιχειρήσεις, **1,35%**, LQ Γεωργίας=7,32, CGR εμπορίου -2,50%). Στην ΠΕ Ροδόπης: ο **Δήμος Μαρωνείας-Σαπών** (667 επιχειρήσεις, **1,67%**, LQ Γεωργίας=3,21, CGR εμπορίου +8,92%), ο **Δήμος Ιάσμου** (415 επιχειρήσεις, **1,04%**, LQ Γεωργίας=1,65, LQ Ενέργειας=3,44, CGR εμπορίου +8,57%) και ο ορεινός μεθοριακός **Δήμος Αρριανών** (397 επιχειρήσεις, **1,00%**, LQ Γεωργίας=2,16, LQ Εμπορίου=1,61, LQ Μεταποίησης=2,34, CGR εμπορίου +2,74%) με διαφοροποιημένο προφίλ. Στους πεδινούς Δήμους η αγροτική δραστηριότητα, με κύριο κλάδο την καπνοπαραγωγή, αποτελεί τον ουσιαστικό οικονομικό κορμό. Σημειώνεται ότι η επιχειρηματικότητα στο ΓΕΜΗ υποεκτιμά την πραγματική αγροτική δραστηριότητα, καθώς σημαντικό μέρος της παραγωγής ασκείται από Φυσικά Πρόσωπα που κατά κανόνα δεν εγγράφονται στο εμπορικό μητρώο.

Τύπος ΣΤ — Παράκτιοι Δήμοι Φθίνουσας Εμπορικής Δυναμικής

Στον τύπο αυτό εντάσσονται δύο Δήμοι της ΠΕ Καβάλας με μεσαία επιχειρηματική βάση και αρνητικό Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου: ο **Δήμος Παγγαίου** (2.323 επιχειρήσεις, **5,83% επί του συνόλου της Περιφέρειας**, CGR εμπορίου **-6,34%**) και ο **Δήμος Νέστου** (1.478 επιχειρήσεις, **3,71%**, LQ Ενέργειας=**6,41**, CGR εμπορίου **-5,19%**). Αμφότεροι παράκτιοι Δήμοι με ορεινή ενδοχώρα, χαρακτηρίζονται από φθίνουσα εμπορική δυναμική κατά την περίοδο αναφοράς (Οκτώβριος 2024 — Μάρτιος 2026). Η εικόνα αυτή ενδέχεται εν μέρει να αντανakλά την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ και χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης (βλ. Παράγραφο 3.4). Ο Δήμος Νέστου εμφανίζει επιπλέον σημαντική ενεργειακή υπερεκπροσώπηση, που ερμηνεύεται με ανάλογη επιφύλαξη (βλ. Παράγραφο 3.2).

Τύπος Ε — Δήμοι Μικρής Επιχειρηματικής Βάσης (Ορεινοί, Πεδινοί Αραιοκατοικημένοι, Νησιωτικοί)

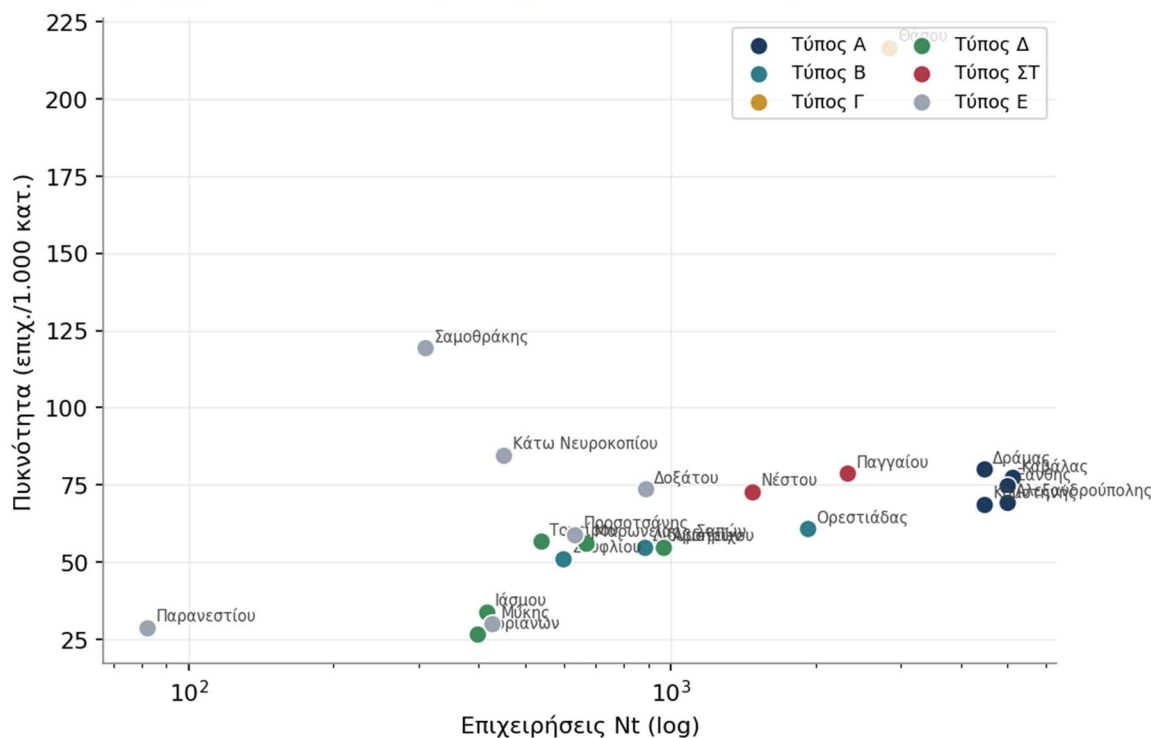
Στον τύπο αυτό εντάσσονται έξι Δήμοι με βασικά προσδιοριστικά χαρακτηριστικά την μικρή σε απόλυτα νούμερα επιχειρηματική βάση και το αραιοκατοικημένο πρότυπο κατοίκησης, ανεξάρτητα από το γεωγραφικό τους προφίλ (ορεινό, πεδινό, ορεινό μεθοριακό ή νησιωτικό). Στην ΠΕ Δράμας: ο πεδινός **Δήμος Δοξάτου** (887 επιχειρήσεις, **2,22% επί του συνόλου της Περιφέρειας**, LQ Μεταποίησης=**1,71**, CGR εμπορίου **+1,89%**), ο ημιορεινός **Δήμος Προσοτσάνης** (632 επιχειρήσεις, **1,59%**, LQ Μεταποίησης=**1,76**, CGR εμπορίου **-1,49%**), ο **Δήμος Κάτω Νευροκοπίου** (451 επιχειρήσεις, **1,13%**, LQ Ενέργειας=**5,91**, LQ Γεωργίας=**4,56**, CGR εμπορίου **-1,65%**) στο ομώνυμο οροπέδιο, και ο ορεινός **Δήμος Παρανεστίου** (82 επιχειρήσεις, **0,21%**, ο μικρότερος Δήμος της Περιφέρειας σε απόλυτη επιχειρηματική βάση, LQ Γεωργίας=**5,22**, LQ Μεταποίησης=**2,71**, CGR εμπορίου **+20,00%**). Στην ΠΕ Ξάνθης: ο ορεινός μεθοριακός **Δήμος Μύκης** (427 επιχειρήσεις, **1,07%**, LQ Εμπορίου=**1,73**, CGR εμπορίου **-2,01%**) με το εμπόριο, και όχι τη γεωργία, ως κυρίαρχη δραστηριότητα. Στην ΠΕ Έβρου: ο νησιωτικός **Δήμος Σαμοθράκης** (310 επιχειρήσεις, **0,78%**, CGR εμπορίου **+1,72%** επί μικρής απόλυτης βάσης) με διάσπαρτο πρότυπο κατοίκησης και χωρίς ιδιαίτερη τομεακή εξειδίκευση. Σε ορισμένες περιπτώσεις (Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου) η μικρή απόλυτη βάση συνδυάζεται με υψηλή γεωργική ή ενεργειακή εξειδίκευση. Πρόκειται για Δήμους με χαμηλούς πληθυσμούς, στοιχείο που αντανakλά τη γεωγραφική τους θέση στην ορεινή και αραιοκατοικημένη ενδοχώρα της Περιφέρειας.

Πίνακας 3.3 — Τυπολογία Δήμων

Τύπος	Δήμος	ΠΕ	Nt	Πληθ.	Πυκν.	CGR Εμπ.	Χαρακτηριστικό
A	Καβάλας	Καβάλας	5.128	66.376	77,3	+1,19%	Λιμενικό κέντρο, LQ Z=1,15
A	Ξάνθης	Ξάνθης	4.997	66.875	74,7	+3,35%	Κλωστ/ρία, LQ Z=1,29
A	Αλεξανδρούπολης	Έβρου	4.986	71.751	69,5	+7,97%	Κύρια πύλη vs Τουρκία
A	Κομοτηνής	Ροδόπης	4.481	65.243	68,7	+3,61%	LQ Z=1,34

Τύπος	Δήμος	ΠΕ	Nt	Πληθ.	Πυκν.	CGR Εμπ.	Χαρακτηριστικό
A	Δράμας	Δράμας	4.460	55.679	80,1	+0,76%	LQ Z=1,23
B	Ορεστιάδας	Έβρου	1.926	31.686	60,8	+6,35%	Μεθοριακό κέντρο, LQ Δ=3,88
B	Διδυμοτείχου	Έβρου	882	16.060	54,9	+2,61%	Διοικητικό- εμπορικό κέντρο, LQ Α=3,98
B	Σουφλίου	Έβρου	599	11.709	51,2	+5,18%	Επαρχιακό κέντρο Κεντρικού Έβρου
Γ	Θάσου	Καβάλας	2.838	13.104	216,6	-4,46%	Νησιωτικός τουρ. πόλος, LQ Θ=2,94
Δ	Αβδήρων	Ξάνθης	967	17.610	54,9	+1,42%	LQ Α=5,32
Δ	Μαρωνείας - Σαπών	Ροδόπης	667	11.867	56,2	+8,92%	LQ Α=3,21
Δ	Τοπείρου	Ξάνθης	538	9.473	56,8	-2,50%	LQ Α=7,32
Δ	Ιάσμου	Ροδόπης	415	12.247	33,9	+8,57%	LQ Δ=3,44
Δ	Αρριανών	Ροδόπης	397	14.905	26,6	+2,74%	LQ Z=1,61, LQ Γ=2,34
ΣΤ	Παγγαίου	Καβάλας	2.323	29.508	78,7	-6,34%	Αρνητικός CGR εμπορίου
ΣΤ	Νέστου	Καβάλας	1.478	20.311	72,8	-5,19%	LQ Δ=6,41
Ε	Δοξάτου	Δράμας	887	12.059	73,6	+1,89%	LQ Γ=1,71
Ε	Προσοτσάνης	Δράμας	632	10.739	58,9	-1,49%	LQ Γ=1,76
Ε	Κάτω Νευροκοπίου	Δράμας	451	5.323	84,7	-1,65%	LQ Δ=5,91
Ε	Μύκης	Ξάνθης	427	14.237	30	-2,01%	LQ Z=1,73
Ε	Σαμοθράκης	Έβρου	310	2.596	119,4	+1,72%	Νησιωτικός Δήμος ΠΕ Έβρου
Ε	Παρανεστίου	Δράμας	82	2.843	28,8	+20,00%	Μικρότερος Δήμος Περιφέρειας

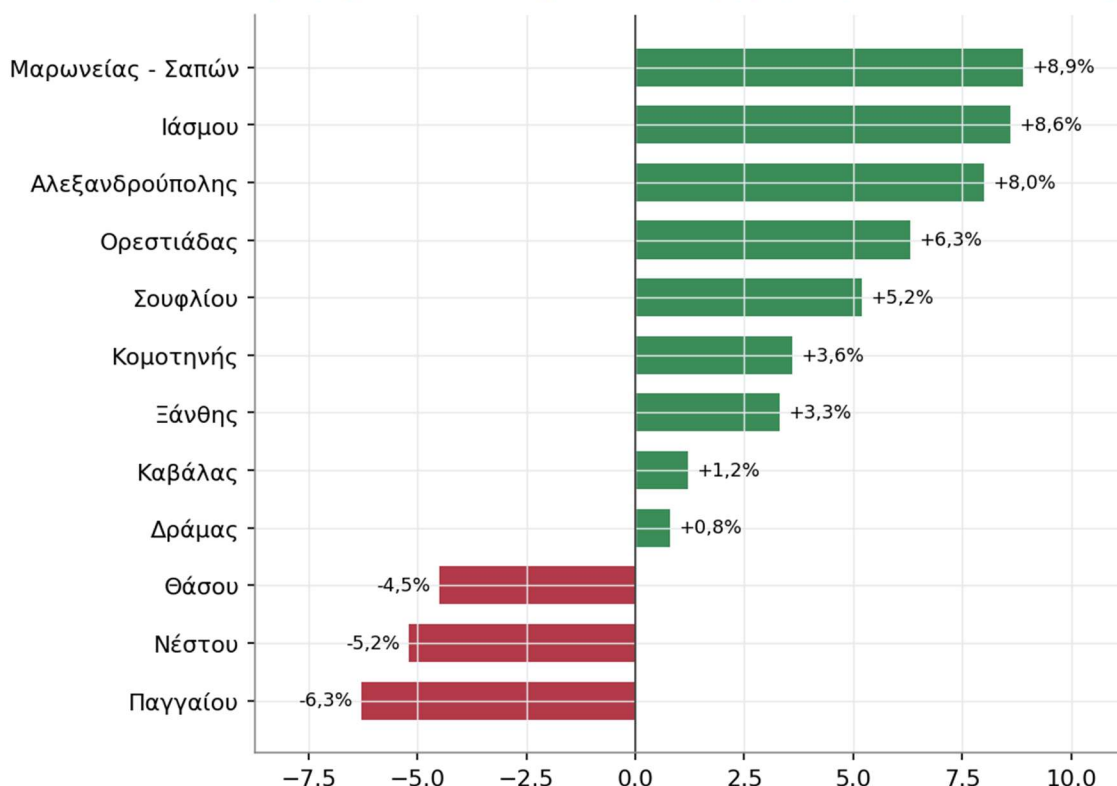
Γράφημα 3.3 — Διασπορά Δήμων κατά τυπολογία

3.4 Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες

Ο συνολικός Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) της Περιφέρειας ανέρχεται σε **+2,01%** κατά την περίοδο αναφοράς (Οκτώβριος 2024 — Μάρτιος 2026, Κεφάλαιο 2.2). Σε επίπεδο Δήμου οι ρυθμοί ανάπτυξης εμφανίζουν έντονη διαφοροποίηση. Αξιοσημείωτη γεωγραφική συγκέντρωση θετικών ρυθμών καταγράφεται στους πέντε Δήμους-έδρες ΠΕ, με κορυφαίο εκπρόσωπο τον **Δήμο Αλεξανδρούπολης** (CGR εμπορίου **+7,97%**, 1.314 εμπορικές επιχειρήσεις), ο οποίος αναδεικνύεται ως ο δυναμικότερος εμπορικός κόμβος της Περιφέρειας σε συνέπεια με τον ρόλο του ως κύριας πύλης σύνδεσης από και προς Τουρκία. Ακολουθούν ο **Δήμος Κομοτηνής** (**+3,61%**, 1.465 εμπορικές επιχειρήσεις), ο **Δήμος Ξάνθης** (**+3,35%**, 1.605), ο **Δήμος Καβάλας** (**+1,19%**, 1.440) και ο **Δήμος Δράμας** (**+0,76%**, 1.333), διατηρώντας όλοι θετικό πρόσημο.

Γράφημα 3.4 — Ρυθμοί ανάπτυξης εμπορίου (CGR) ανά Δήμο

Σε σημαντικά μικρότερη απόλυτη βάση, ο **Δήμος Ορεστιάδας** (CGR εμπορίου **+6,35%**, 553 εμπορικές επιχειρήσεις) και ο **Δήμος Σουφλίου** (**+5,18%**, 203 εμπορικές επιχειρήσεις) στην ΠΕ Έβρου καταγράφουν επίσης θετικούς ρυθμούς εμπορίου. Σε ακόμα μικρότερη βάση, δύο Δήμοι της ΠΕ Ροδόπης εμφανίζουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής ως προς την ερμηνεία τους: ο **Δήμος Μαρωνείας-Σαπών** (**+8,92%**, 232 εμπορικές επιχειρήσεις) και ο **Δήμος Ιάσμου** (**+8,57%**, 152 εμπορικές επιχειρήσεις). Η αύξηση **+8,92%** στον Δήμο Μαρωνείας-Σαπών μεταφράζεται σε 19 νέες εμπορικές επιχειρήσεις κατά την περίοδο αναφοράς. Αντίστοιχα, η αύξηση **+8,57%** στον Δήμο Ιάσμου μεταφράζεται σε 12 νέες εμπορικές επιχειρήσεις. Οι αριθμητικά περιορισμένες αυτές μεταβολές πρέπει να ερμηνευθούν με προσοχή λόγω της μικρής απόλυτης βάσης που αυξάνει τη μεταβλητότητα των σχετικών ρυθμών· η διαχρονική παρακολούθηση θα κρίνει αν αντιπροσωπεύουν πραγματική σταδιακή ενίσχυση της εμπορικής δραστηριότητας ή συγκυριακή διακύμανση.

Στον αντίποδα, οκτώ Δήμοι καταγράφουν αρνητικό Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου, με τις πιο έντονες συρρικνώσεις στον **Δήμο Παγγαίου** (CGR εμπορίου **-6,34%**, 606 εμπορικές επιχειρήσεις), τον **Δήμο Νέστου** (**-5,19%**, 402 εμπορικές επιχειρήσεις) και τον **Δήμο Θάσου** (**-4,46%**, 493 εμπορικές επιχειρήσεις). Τα αρνητικά αυτά πρόσημα χρήζουν διαχρονικής παρακολούθησης ώστε να διαπιστωθεί αν πρόκειται για εδραιωμένη τάση ή για συγκυριακό εύρημα συνδεδεμένο με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ που πραγματοποιήθηκε μεταξύ των δύο περιόδων αναφοράς,

ιδιαίτερα για ορεινούς και νησιωτικούς Δήμους όπου οι διοικητικές διαγραφές ενδέχεται να επηρεάζουν δυσανάλογα τα αποτελέσματα.

Η διαχρονική παρακολούθηση των ζωνών θετικής εμπορικής δυναμικής, ιδίως του Δήμου Αλεξανδρούπολης και σε δεύτερο επίπεδο των Δήμων Ορεστιάδας και Σουφλίου, θα επιτρέψει να διαπιστωθεί αν πρόκειται για εδραιωμένη τάση μεγέθυνσης της εμπορικής δραστηριότητας μεθοριακών κέντρων της Περιφέρειας ή για συγκυριακή ενίσχυση που χρήζει επιβεβαίωσης σε επόμενες περιόδους αναφοράς.

Πίνακας 3.4 — Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες

Δήμος	ΠΕ	Πληθ.	Πυκν.	Nt εμπ. (Mar_26)	CGR εμπ.	Σχόλιο
Αλεξανδρούπολης	Έβρου	71.751	69,5	1.475	+8,0%	Κύρια πύλη vs Τουρκία —
Μαρωνείας - Σαπών	Ροδόπης	11.867	56,2	232	+8,9%	δυναμικότερος Small-base —
Ιάσμου	Ροδόπης	12.247	33,9	152	+8,6%	επιφύλαξη Small-base —
Ορεστιάδας	Έβρου	31.686	60,8	553	+6,3%	επιφύλαξη Μεθοριακό κέντρο ΠΕ
Σουφλίου	Έβρου	11.709	51,2	203	+5,2%	Έβρου Επαρχιακό κέντρο

Κεφάλαιο 4 — Εμπορικός Τομέας Αναλυτικά

4.1 Γενικά Εμπορίου

4.1.1 Μέγεθος και Συμμετοχή

Το εμπόριο συγκροτεί τον κεντρικό άξονα της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Με **11.531 ενεργές επιχειρήσεις εμπορίου** (Μάρτιος 2026), αντιπροσωπεύει το **28,92% επί του συνόλου της επιχειρηματικής βάσης** της Περιφέρειας. Το **Μερίδιο Εμπορίου στο Σύνολο της Επιχειρηματικότητας (CSTB — Commerce Share on Total Business)** είναι σαφώς υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (**24,68%**) και ο αντίστοιχος **Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient)** ανέρχεται σε **1,17** (βλ. Παρ. 2.4), η **υψηλότερη τιμή πανελλαδικά**, αναδεικνύοντας την εμπορική εξειδίκευση ως δομικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας.

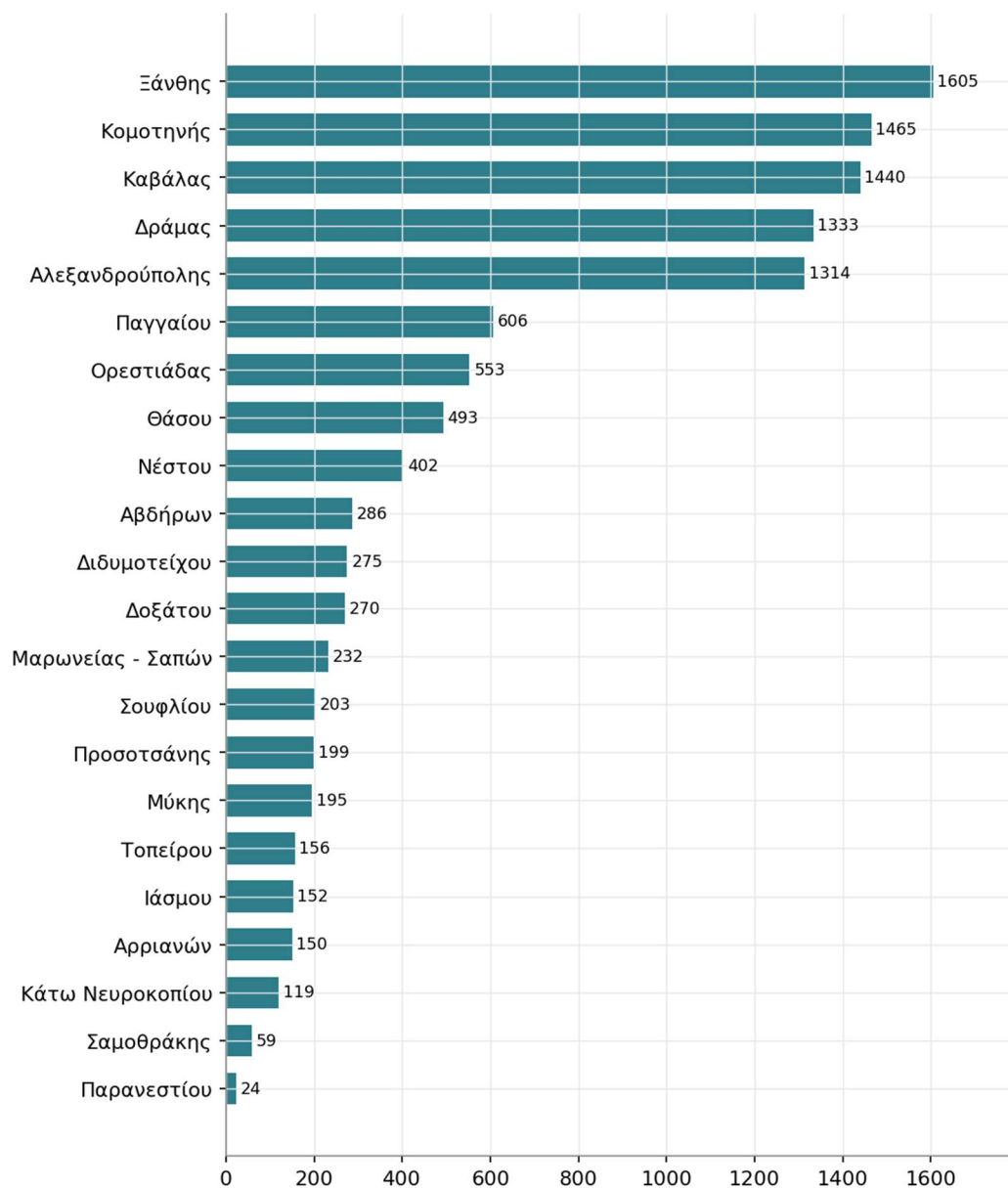
Εντός του εμπορικού τομέα, **8.611 επιχειρήσεις** ανήκουν στο λιανικό εμπόριο (**74,68% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων**) και **2.920 επιχειρήσεις** στο χονδρικό εμπόριο (**25,32%**), διαμορφώνοντας αναλογία λιανικού προς χονδρικό **2,95:1**, αισθητά υψηλότερη από την εθνική (**2,00:1**). Η σαφής υπεροχή του **λιανικού εμπορίου** (LQ Λιανικού Εμπορίου=**1,31**) έναντι του **χονδρικού εμπορίου** (LQ Χονδρικού Εμπορίου=**0,89**) υποδηλώνει ότι το λιανικό εμπόριο εξυπηρετεί κατά κύριο λόγο την τοπική ζήτηση της Περιφέρειας. Η σχετική υποεκπροσώπηση του **χονδρικού εμπορίου** αποτελεί ένδειξη μερικής εξάρτησης της Περιφέρειας από εφοδιαστικές αλυσίδες χονδρικού εμπορίου άλλων Περιφερειών, κυρίως **Κεντρικής Μακεδονίας**.

Γεωγραφικά, οι **πέντε έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων** της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (**Δήμοι Ξάνθης, Κομοτηνής, Καβάλας, Δράμας και Αλεξανδρούπολης**) συγκροτούν τα **Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα ΠΕ (Τύπος Α)** της Περιφέρειας (βλ. Παρ. 3.3) και συγκεντρώνουν αθροιστικά **7.157 εμπορικές επιχειρήσεις, ήτοι 62,07% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων** της Περιφέρειας. Ο **Δήμος Ξάνθης** προηγείται με **1.605 εμπορικές επιχειρήσεις (13,92%)**, ακολουθούμενος από τους **Δήμους Κομοτηνής** (1.465 επιχειρήσεις, 12,70%), **Καβάλας** (1.440 επιχειρήσεις, 12,49%), **Δράμας** (1.333 επιχειρήσεις, 11,56%) και **Αλεξανδρούπολης** (1.314 επιχειρήσεις, 11,40%). Ο **Δήμος Θάσου (Νησιωτικός Τουριστικός Πόλος, Τύπος Γ, βλ. Παρ. 3.3)** ακολουθεί με **493 εμπορικές επιχειρήσεις (4,28%)**. Οι υπόλοιποι 16 Δήμοι της Περιφέρειας συγκεντρώνουν αθροιστικά **33,65% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων**.

Πίνακας 4.1 — Εμπόριο ανά Δήμο (Λιανικό/Χονδρικό/Σύνολο)

Δήμος	Λιανικό	Χονδρικό	Σύνολο	% επί συνόλου	Σωρευτικό %	CGR Εμπ.
Ξάνθης	1.271	334	1.605	13,9%	13,9%	+3,3%
Κομοτηνής	1.113	352	1.465	12,7%	26,6%	+3,6%
Αλεξανδρούπολης	978	336	1.314	11,4%	38,0%	+8,0%
Δράμας	982	351	1.333	11,6%	49,6%	+0,8%
Καβάλας	970	470	1.440	12,5%	62,1%	+1,2%
Παγγαίου	438	168	606	5,3%	67,3%	-6,3%
Θάσου	412	81	493	4,3%	71,6%	-4,5%
Ορεστιάδας	408	145	553	4,8%	76,4%	+6,3%
Νέστου	267	135	402	3,5%	79,9%	-5,2%
Αβδήρων	198	88	286	2,5%	82,4%	
Δοξάτου	194	76	270	2,3%	84,7%	
Διδυμοτείχου	212	63	275	2,4%	87,1%	
Μαρωνείας - Σαπών	192	40	232	2,0%	89,1%	+8,9%
Προσοτσάνης	151	48	199	1,7%	90,8%	
Σουφλίου	160	43	203	1,8%	92,6%	+5,2%
Τοπείρου	125	31	156	1,4%	93,9%	
Κάτω	61	58	119	1,0%	95,0%	
Νευροκοπίου						
Μύκης	175	20	195	1,7%	96,7%	
Ιάσμου	106	46	152	1,3%	98,0%	+8,6%
Αρριανών	131	19	150	1,3%	99,3%	
Σαμοθράκης	49	10	59	0,5%	99,8%	
Παρανεστίου	18	6	24	0,2%	100,0%	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΜΘ	8.611	2.920	11.531	1	1	+2,01%

Γράφημα 4.1α — Κατανομή εμπορικής επιχειρηματικότητας ανά Δήμο

4.1.2 Δείκτες Δυναμικής

Η δυναμική του εμπορικού τομέα για την περίοδο **Οκτώβριος 2024-Μάρτιος 2026** αποτυπώνεται σε ήπια θετικό **Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR — Commerce Growth Rate) +2,01%**. Η τιμή αυτή υπολείπεται αισθητά του εθνικού μέσου όρου (**+8,79%**) αλλά παραμένει θετική, παρά την επίδραση της εκκαθάρισης του Μητρώου ΓΕΜΗ που πραγματοποιήθηκε εντός της περιόδου αναφοράς. Αναλυτική επεξεργασία του λιανικού εμπορίου ακολουθεί στην Παρ. 4.2, και του χονδρικού εμπορίου στο Κεφάλαιο 4β.

Σε όρους ίδρυσης νέων εμπορικών επιχειρήσεων, το **μερίδιο των νέων εμπορικών εγγραφών** επί του συνόλου των νέων εγγραφών της Περιφέρειας διαμορφώνεται σε **61,71%, 2η υψηλότερη τιμή πανελλαδικά**. Σχεδόν **6 στις 10 νέες επιχειρήσεις** της Περιφέρειας στην περίοδο αναφοράς είναι εμπορικές, αναλογία που υπερβαίνει κατά πολύ το τρέχον μερίδιο του εμπορίου στη βάση (**CSTB=28,92%**) και αποτελεί ένδειξη συνεχιζόμενης εμπορικής εξειδίκευσης.

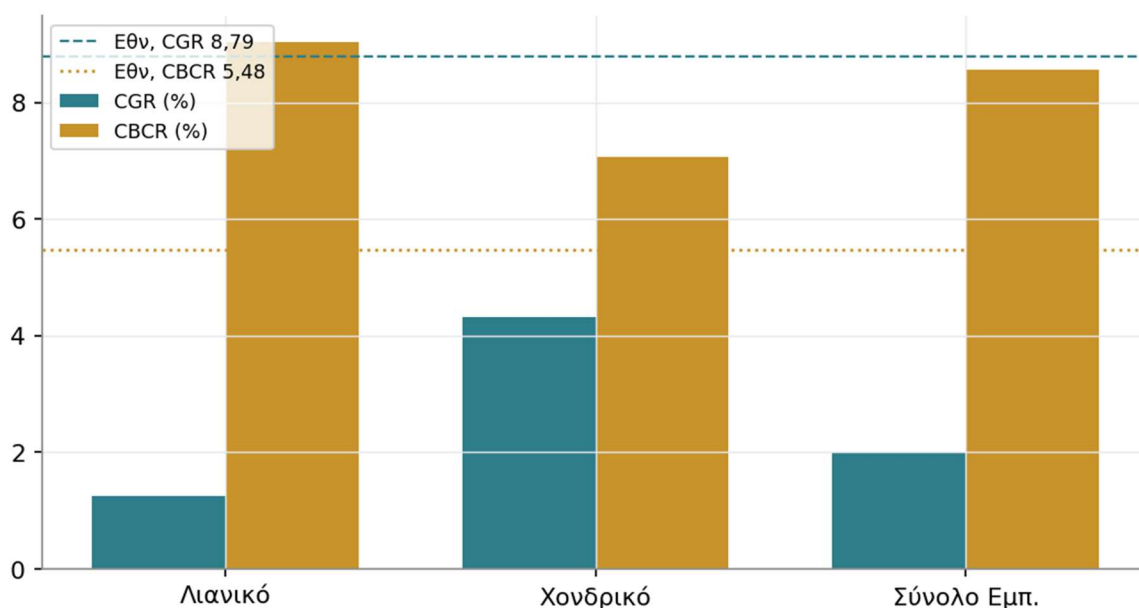
Στις παύσεις, ο **Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate)** της Περιφέρειας διαμορφώνεται σε **8,55%**, τιμή σημαντικά υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (**5,48%**, προσαύξηση **+56%**). Η αυξημένη πίεση στις παύσεις αντανακλά εν μέρει την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ στην περίοδο αναφοράς και χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης ώστε να διαπιστωθεί αν αντανακλά **εδραιωμένη τάση ή συγκυριακό φαινόμενο**.

Η ταυτόχρονη παρουσία **υψηλού μεριδίου νέων εμπορικών εγγραφών** (61,71%) και αυξημένου **Ρυθμού Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων** (CBCR=8,55%) εξηγεί τον περιορισμένο **Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου** (CGR=+2,01%): ο εμπορικός τομέας της Περιφέρειας βρίσκεται σε **φάση εντατικής ανανέωσης**, με τις νέες εγγραφές να υπερκαλύπτουν οριακά τις διαγραφές.

Πίνακας 4.2 — Δείκτες Δυναμικής Εμπορικού Τομέα

Δείκτης	Σύνολο Εμπορίου	Εθνικός μ.ο.
Nt (Μάρ. 2026)	11.531	—
Nt ₀ (Οκτ. 2024)	11.304	—
CGR	+2,01%	+8,79%
Μερίδιο νέων εμπορικών εγγραφών	61,71%	—
CBCR	8,55%	5,48%

Γράφημα 4.2 — Δείκτες δυναμικής εμπορίου vs εθνικός μ.ο.

4.2 Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου

4.2.1 Γενική Επισκόπηση Λιανικού Εμπορίου

Το λιανικό εμπόριο αποτελεί τον μεγαλύτερο επιμέρους κλάδο της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Με **8.611 ενεργές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου** (Μάρτιος 2026), αντιπροσωπεύει το **74,68% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων** της Περιφέρειας και το **21,60% επί του συνόλου της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια**. Το ποσοστό αυτό κατατάσσει την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στην **1η θέση πανελλαδικά** ως προς τη συμμετοχή του λιανικού εμπορίου στη συνολική επιχειρηματικότητα. Σε απόλυτο μέγεθος, ο κλάδος ξεπερνά ακόμη και την **Παροχή Καταλυμάτων και Εστίαση (Θ)** (7.363 ενεργές επιχειρήσεις, 18,20% του συνόλου, βλ. Παρ. 2.4), τη **Μεταποίηση (Γ)** (3.526 επιχειρήσεις, 8,72%) και τις **Κατασκευές (ΣΤ)** (3.394 επιχειρήσεις, 8,39%).

Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ) Λιανικού Εμπορίου** της Περιφέρειας ανέρχεται σε **1,31, η υψηλότερη τιμή πανελλαδικά**, επιβεβαιώνοντας τον δομικό ρόλο του κλάδου στην οικονομία της Περιφέρειας. Σε συνδυασμό με την υπερεκπροσώπηση του εμπορικού τομέα συνολικά (LQ Εμπορίου=**1,17**, επίσης 1η πανελλαδικά, βλ. Παρ. 4.1), το λιανικό εμπόριο αναδεικνύεται ως **κεντρικός άξονας της επιχειρηματικότητας** της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

4.2.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού Εμπορίου

Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου είναι ιδιαίτερα κατακερματισμένος, γεγονός που από τη μία αναδεικνύει την πολυμορφία της δραστηριότητας, από την άλλη δυσχεραίνει τη συγκριτική ανάλυση χωρίς προηγούμενη ομαδοποίηση των επιμέρους κλάδων. Ως εκ τούτου, υιοθετείται η ομαδοποίησή του σε **11 ομοιογενείς εμπορικές κατηγορίες¹**, που επιτρέπει τη συστηματική ανάλυση δομής, εξειδίκευσης και δυναμικής.

Σε όρους απόλυτου μεγέθους, η κατανομή εμφανίζει συγκέντρωση τύπου Pareto. Οι τρεις μεγαλύτερες κατηγορίες (**Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός** με 2.908 επιχειρήσεις και μερίδιο **33,77%**, **Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος** με 1.557 επιχειρήσεις και μερίδιο **18,08%**, **Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά** με 1.265 επιχειρήσεις και μερίδιο **14,69%**) συγκεντρώνουν αθροιστικά το **66,54% επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου** της Περιφέρειας.

Η ανάλυση κατά **Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ)** αποκαλύπτει σημαντική υπερεκπροσώπηση στις κατηγορίες **Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός** (LQ=**1,68**, η υψηλότερη τιμή μεταξύ όλων των κατηγοριών λιανικού εμπορίου), **Καύσιμα και Μεταφορές** (LQ=**1,48**), **Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος** (LQ=**1,39**) και

¹ Η ομαδοποίηση των 37 διψήφιων ΚΑΔ λιανικού σε 11 κατηγορίες αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις).

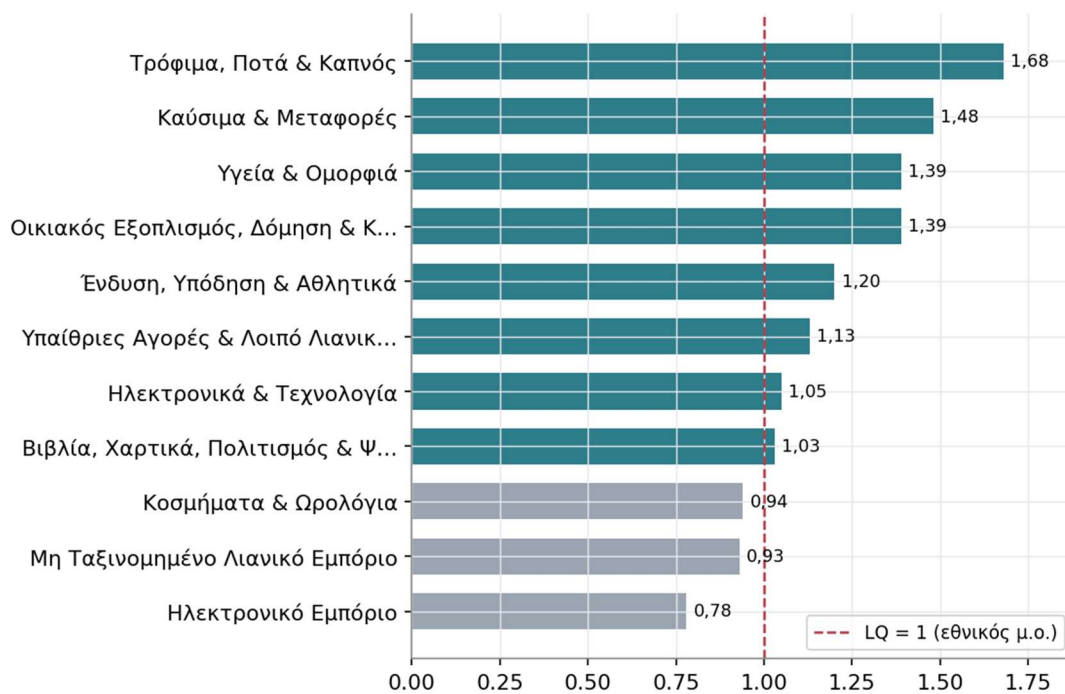
Υγεία και Ομορφιά (LQ=1,39). Η κατηγορία **Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά** εμφανίζει επίσης υπερεκπροσώπηση (LQ=1,20). Σε χαμηλότερη εξειδίκευση κινούνται τα **Κοσμήματα και Ωρολόγια** (LQ=0,94), το **Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο** (LQ=0,93) και ιδίως το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** (LQ=0,78), η μοναδική κατηγορία με σαφή υποεκπροσώπηση, εύρημα που αποτελεί ένδειξη υστέρησης στην ψηφιακή μετάβαση του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας.

Σε όρους δυναμικής, οι κατηγορίες με χαμηλότερη απόλυτη βάση εμφανίζουν τους ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης. Η κατηγορία **Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο** καταγράφει τον υψηλότερο **Ρυθμό Ανάπτυξης (CGR)** στο **+20,12%** (από 164 σε 197 επιχειρήσεις), ακολουθούμενη από το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** (CGR **+13,51%**, από 222 σε 252 επιχειρήσεις) και την **Υγεία και Ομορφιά** (CGR **+11,18%**, από 662 σε 736 επιχειρήσεις). Αντίθετα, αρνητικό CGR εμφανίζουν οι κατηγορίες **Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία** (CGR **-4,46%**), **Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία** (CGR **-2,91%**), **Οικιακός Εξοπλισμός** (CGR **-1,02%**) και **Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός** (CGR **-0,95%**), κατηγορίες που παρά την υπερεκπροσώπησή τους (LQ>1) εμφανίζουν οριακή ή αρνητική καθαρή μεταβολή.

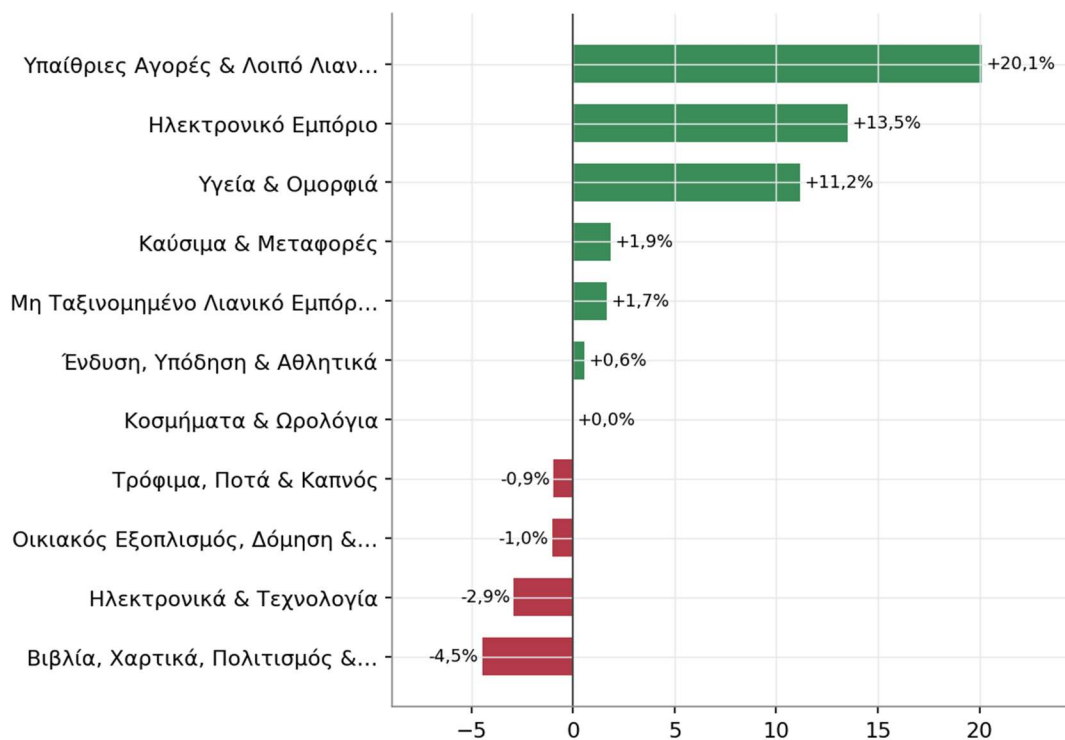
Πίνακας 4.3 — ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού: Nt / % / Nt₋₁ / CGR / LQ

#	Κατηγορία	Nt	%	Nt ₋₁	CGR	LQ
1	Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	2.908	33,77%	2.936	-0,95%	1,68
2	Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος	1.557	18,08%	1.573	-1,02%	1,39
3	Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά	1.265	14,69%	1.258	+0,56%	1,20
4	Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο	793	9,21%	780	+1,67%	0,93
5	Υγεία και Ομορφιά	736	8,55%	662	+11,18%	1,39
6	Καύσιμα και Μεταφορές	383	4,45%	376	+1,86%	1,48
7	Ηλεκτρονικό Εμπόριο	252	2,93%	222	+13,51%	0,78
8	Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο	197	2,29%	164	+20,12%	1,13
9	Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία	193	2,24%	202	-4,46%	1,03
10	Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	167	1,94%	172	-2,91%	1,05
11	Κοσμήματα και Ωρολόγια	160	1,86%	160	0,00%	0,94
	Σύνολο	8.611	100,00%	8.505	+1,25%	1,31

Γράφημα 4.2α — LQ ανά κατηγορία λιανικού εμπορίου

Γράφημα 4.2β — CGR ανά κατηγορία λιανικού εμπορίου

4.2.3 Χωρική Κατανομή Λιανικού Εμπορίου

Η χωρική κατανομή του λιανικού εμπορίου εμφανίζει **ένα πολυκεντρικό πρότυπο**, με ισόρροπη συγκέντρωση στις πέντε έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων. Οι **πέντε μεγαλύτεροι Δήμοι λιανικού εμπορίου**, που είναι και οι έδρες των ΠΕ που συγκροτούν την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, συγκεντρώνουν αθροιστικά **5.314 επιχειρήσεις**, ήτοι **61,71% επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου** της Περιφέρειας. Ο **Δήμος Ξάνθης** προηγείται με **1.271 επιχειρήσεις (14,76%)**, ακολουθούμενος από τους **Δήμους Κομοτηνής** (1.113 επιχειρήσεις, 12,93%), **Δράμας** (982 επιχειρήσεις, 11,40%), **Αλεξανδρούπολης** (978 επιχειρήσεις, 11,36%) και **Καβάλας** (970 επιχειρήσεις, 11,27%). Στους υπόλοιπους 17 Δήμους της Περιφέρειας αναλογεί συνολικά το **38,29%** του λιανικού εμπορίου.

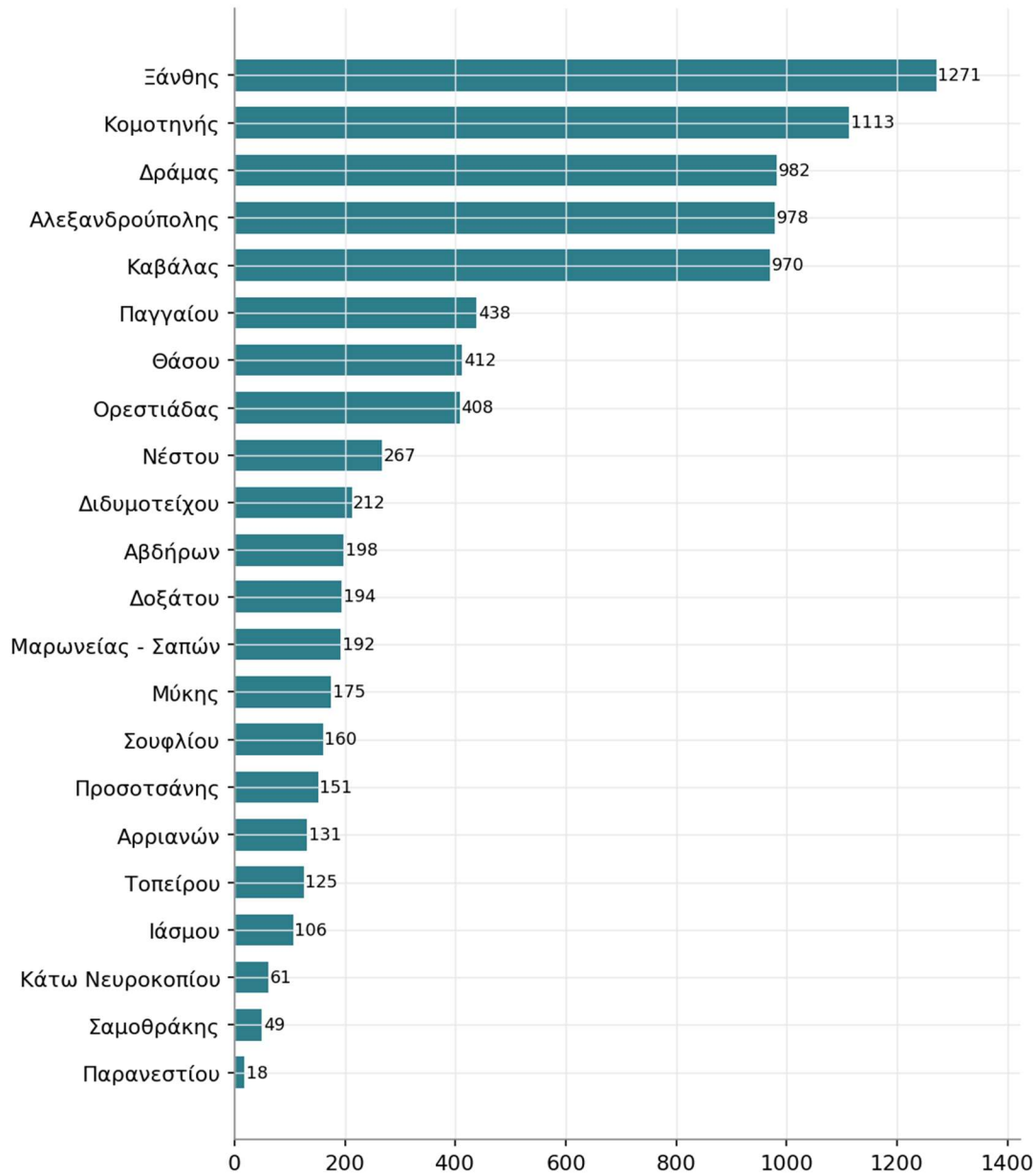
Αξιοσημείωτη είναι η ισορροπία μεταξύ των πέντε εδρών των ΠΕ: η απόκλιση από τον μεγαλύτερο (Δήμος Ξάνθης) στον μικρότερο (Δήμος Καβάλας) ανέρχεται σε μόλις **301 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου**, εικόνα χαρακτηριστική **πολυκεντρικής Περιφέρειας** χωρίς **πόλο υπερσυγκέντρωσης λιανικού εμπορίου**, τάση εκ διαμέτρου αντίθετη με το φαινόμενο που καταγράφεται σε άλλες Περιφέρειες, όπου η έδρα της Περιφέρειας συγκροτεί συνήθως τον κύριο εμπορικό πόλο. Εκτός από τις έδρες των ΠΕ, σημαντική παρουσία λιανικού εμπορίου καταγράφεται στον **Δήμο Παγγαίου** (438 επιχειρήσεις, **5,09%**, Παράκτιος Δήμος ΠΕ Καβάλας) και στον **Δήμο Θάσου** (412 επιχειρήσεις, **4,78%**, **Νησιωτικός Τουριστικός Πόλος, Τύπος Γ**, βλ. Παρ. 3.3). Αξιοσημείωτο είναι ότι ο **Δήμος Θάσου** καταγράφει αρνητικό **Ρυθμό Ανάπτυξης Λιανικού Εμπορίου** ($CGR=-5,50\%$), εύρημα που ενδέχεται να επηρεάζεται από την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ που πραγματοποιήθηκε στην περίοδο αναφοράς.

Σε επίπεδο Δήμου, ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Λιανικού Εμπορίου** διαμορφώνεται σχετικά ομοιόμορφα μεταξύ των πέντε εδρών των ΠΕ, με την αναλογία του λιανικού εμπορίου επί της συνολικής επιχειρηματικότητας κάθε αστικού κέντρου να κυμαίνεται κοντά στον περιφερειακό μέσο όρο (**LQ Λιανικού Εμπορίου Περιφέρειας=1,31**, βλ. Παρ. 4.2.1), εύρημα που ενισχύει το πολυκεντρικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας τόσο σε απόλυτη κλίμακα όσο και σε σχετική σύνθεση. Σε αντιδιαστολή, εμφανίζονται μεμονωμένοι Δήμοι μικρότερης εμπορικής βάσης με υψηλότερες τιμές Συντελεστή Χωροθέτησης: ο **Δήμος Μύκης** (ΠΕ Ξάνθης, 175 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, **LQ Λιανικού Εμπορίου=1,73**) και ο **Δήμος Αρριανών** (ΠΕ Ροδόπης, 131 επιχειρήσεις, **LQ=1,61**). Επιπλέον, ο **Δήμος Θάσου** εμφανίζει αναλογικά χαμηλότερη συμμετοχή λιανικού εμπορίου στη συνολική επιχειρηματικότητα, εύρημα που σχετίζεται με τη δεσπόζουσα θέση της **Παροχής Καταλυμάτων και Εστίαση** (**LQ Εστίασης=2,94**) και αντανakλά διαφοροποιημένη επιχειρηματική σύνθεση παρά εμπορική αδυναμία.

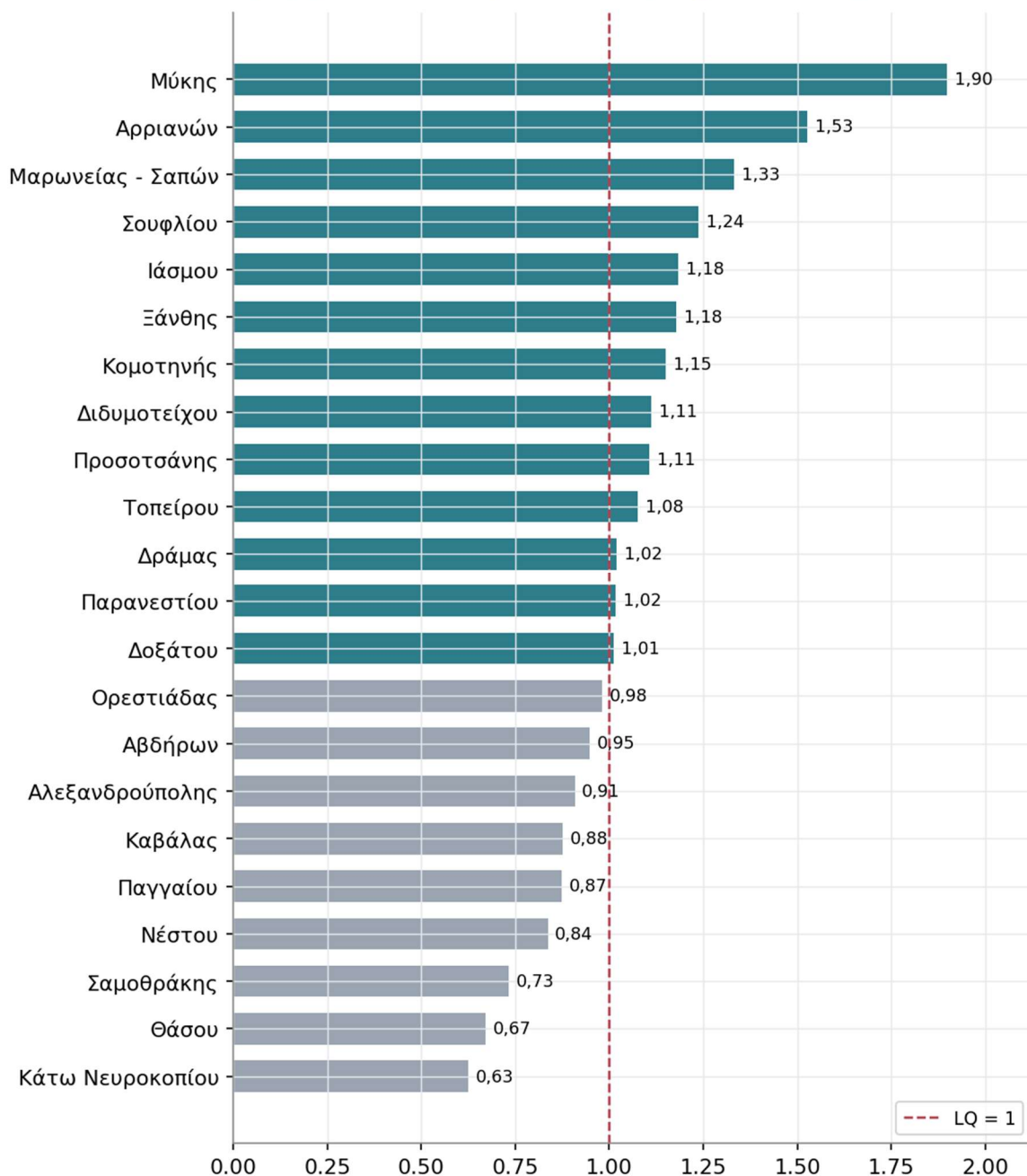
Σε Δήμους με ιδιαίτερα μικρή απόλυτη βάση λιανικού εμπορίου, οι σχετικοί δείκτες θα πρέπει να αναγνωσθούν με προσοχή λόγω του χαμηλού απόλυτου μεγέθους τους: ο **Δήμος Παρανεστίου** (ΠΕ Δράμας, **18 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου**,

CGR=+5,88% αντιστοιχώντας σε μία επιπλέον επιχείρηση) και ο **Δήμος Σαμοθράκης** (ΠΕ Έβρου, **49 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου**, CGR=-2,00% αντιστοιχώντας σε μία επιχείρηση λιγότερη).

Γράφημα 4.2γ — Χωρική κατανομή λιανικού εμπορίου ανά Δήμο

Γράφημα 4.26 — LQ λιανικού εμπορίου ανά Δήμο

4.2.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Λιανικού Εμπορίου

Πέραν της κατανομής και της εξειδίκευσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η **εσωτερική ποικιλομορφία του λιανικού εμπορίου**. Ο **Δείκτης Εντροπίας (Entropy Index)**² παρέχει ένα μέτρο του βαθμού στον οποίο η δραστηριότητα

² Ο Δείκτης Εντροπίας υπολογίζεται ως $E = - \sum p_i \times \ln(p_i)$, όπου p_i είναι το μερίδιο της i -οστής κατηγορίας στο σύνολο του λιανικού εμπορίου. Η μέγιστη δυνατή τιμή για 11 κατηγορίες είναι $\ln(11) \approx 2,398$, και αντιστοιχεί σε ομοιόμορφη κατανομή.

κατανέμεται ομοιόμορφα μεταξύ των 11 κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ, με υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν σε μεγαλύτερη ποικιλομορφία.

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ο Δείκτης Εντροπίας του λιανικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,95** έναντι **2,07** που σημειώνεται σε εθνικό επίπεδο, τιμές που αντιστοιχούν σε **81,32%** και **86,32%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας αντίστοιχα ($H_{max}=\ln(11)\approx 2,398$). Η Περιφέρεια εμφανίζει επομένως **χαμηλότερη ποικιλομορφία στο λιανικό εμπόριο** συγκριτικά με το εθνικό πρότυπο.

Το εύρημα συνδέεται με την κυριαρχία των δύο μεγαλύτερων κατηγοριών στο λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας: τα **Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός** (33,77%) και ο **Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος** (18,08%), που συγκεντρώνουν αθροιστικά **51,85% επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου** της Περιφέρειας. Αντιθέτως, οι τρεις κατηγορίες μικρότερης κλίμακας (**Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία, Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία, Κοσμήματα και Ωρολόγια**) συγκεντρώνουν αθροιστικά μόλις **6,04% επί του συνόλου του λιανικού εμπορίου** της Περιφέρειας. Η εικόνα αντανακλά μια αγορά λιανικού εμπορίου εστιασμένη στις βασικές καταναλωτικές ανάγκες, με συγκριτικά χαμηλότερη παρουσία κατηγοριών εξειδικευμένης ζήτησης.

4.2.5 Χωρική Ανισότητα Λιανικού Εμπορίου — Gini / Theil / Hoover / CV

Η χωρική ανισότητα του λιανικού εμπορίου εξετάζεται μέσω **τεσσάρων συμπληρωματικών δεικτών**: του **Gini** για τη συνολική εικόνα της ανισοκατανομής, του **Theil** για αποάθροιση³ της ανισότητας μεταξύ και εντός ΠΕ, του **Hoover** ως μέτρου αναγκαίας ανακατανομής για ισοκατανομή σε σχέση με τον πληθυσμό, και του σταθμισμένου **Συντελεστή Μεταβλητότητας (Weighted CV)** ως μέτρου της διασποράς γύρω από τον περιφερειακό μέσο.

Σε επίπεδο **Δήμου**, ο **Gini Λιανικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε 0,553**, τιμή που **σε κλίμακα 0-1 αντιστοιχεί σε υψηλή ανισοκατανομή** (συμβατικά: 0-0,3 χαμηλή, 0,3-0,5 μέτρια, 0,5-0,7 υψηλή), σαφώς υψηλότερη από τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας ($Gini=0,505$, βλ. Παρ. 2.5). Σε επίπεδο **ΠΕ**, ο Gini Λιανικού Εμπορίου πέφτει στο **0,187**, αντανακλώντας μια πιο ομαλή κατανομή μεταξύ των πέντε ΠΕ της Περιφέρειας. Η διαφορά αυτή υποδεικνύει ότι οι σημαντικότερες αποκλίσεις στο λιανικό εμπόριο εντοπίζονται **μεταξύ Δήμων εντός της ίδιας ΠΕ**, όχι μεταξύ διαφορετικών ΠΕ.

Η **αποάθροιση του Δείκτη Theil** (συνολική τιμή **0,552**) επιβεβαιώνει το παραπάνω εύρημα: το **86,56%** της ανισότητας προέρχεται από αποκλίσεις **εντός ΠΕ** και μόνο το **13,44%** από διαφορές **μεταξύ ΠΕ**, εύρημα συνεπές με την Pareto συγκέντρωση που αναδείχθηκε στην Παρ. 4.2.3 (πέντε έδρες ΠΕ συγκεντρώνουν 61,71% του

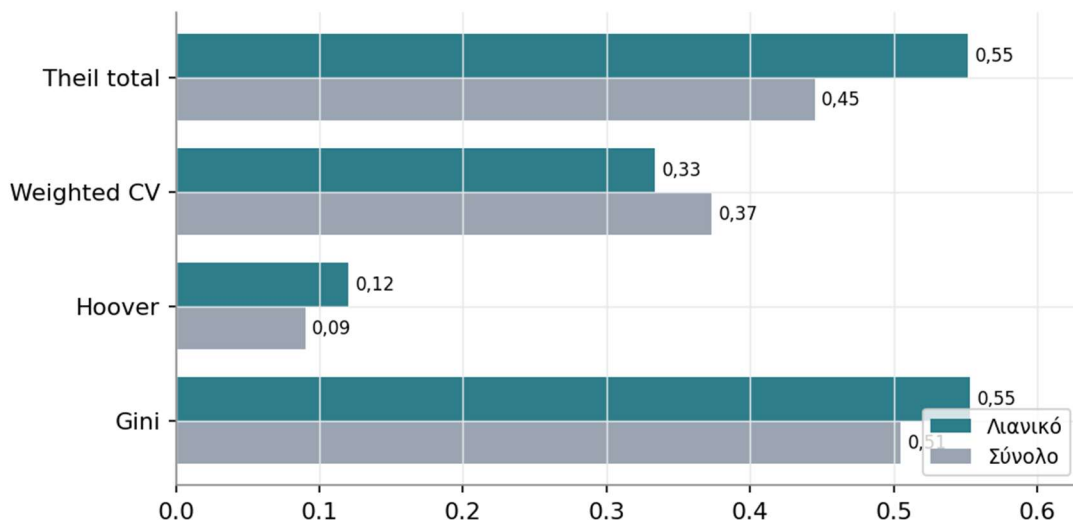
³ Ο Δείκτης Theil αποαθροίζεται σε δύο συνιστώσες: ανισότητα μεταξύ των ΠΕ (between) και ανισότητα εντός κάθε ΠΕ (within). Άθροισμα between+within = συνολική τιμή Theil.

λιανικού εμπορίου). Πρόκειται για χαρακτηριστικό πρότυπο Περιφέρειας με **εσωτερικά ετερογενείς ΠΕ**, καθώς σε κάθε ΠΕ η έδρα συγκεντρώνει σημαντικά μεγαλύτερο μερίδιο του λιανικού εμπορίου σε σχέση με τους αγροτικούς και ορεινούς Δήμους της ΠΕ. Συγκριτικά, ο Δείκτης Theil της συνολικής επιχειρηματικότητας είναι χαμηλότερος (0,445), εύρημα που αποτελεί ένδειξη ότι το λιανικό εμπόριο είναι **χωρικά πιο συγκεντρωμένο** από τη συνολική επιχειρηματικότητα.

Ο **Δείκτης Hoover λιανικού εμπορίου** διαμορφώνεται σε **0,120**, τιμή που υποδεικνύει ότι το **12,05%** των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου θα έπρεπε να μετακινηθεί για να επιτευχθεί ισοκατανομή ως προς τον πληθυσμό. Αξιοσημείωτη είναι η σύγκριση με την εικόνα της συνολικής επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια (Hoover=0,090, βλ. Παρ. 2.5): **το λιανικό εμπόριο αποκλίνει περισσότερο από την πληθυσμιακή κατανομή** σε σχέση με τη συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα, εικόνα συμβατή με τη συγκέντρωση του λιανικού εμπορίου στις πέντε αστικές έδρες ΠΕ σε βαθμό μεγαλύτερο απ' ό,τι υπαγορεύει η πληθυσμιακή κατανομή. Ο σταθμισμένος **Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV=0,334)** επιβεβαιώνει μέτρια διασπορά γύρω από τον περιφερειακό μέσο (κλίμακα συνήθως 0-1, με τιμές 0,3-0,5 να υποδηλώνουν μέτρια προς ευρεία διασπορά).

Δείκτης	Σύνολο	Λιανικό Εμπόριο
Gini (Δήμοι)	0,505	0,553
Gini (ΠΕ)	0,163	0,187
Hoover (Δήμοι)	0,090	0,120
Hoover (ΠΕ)	0,074	0,069
Weighted CV	0,373	0,334
Theil total	0,445	0,552
Theil intra-zone %	88,3%	86,56%
Theil inter-zone %	11,7%	13,44%

Γράφημα 4.2ε — Δείκτες χωρικής ανισότητας: Λιανικό vs Σύνολο

4.2.6 Shift-Share Ανάλυση Λιανικού Εμπορίου

Η ανάλυση **Shift-Share** αποτελεί εργαλείο που **αποαθροίζει** την παρατηρηθείσα μεταβολή των επιχειρήσεων μιας Περιφέρειας σε **τρεις συνιστώσες**: την **Εθνική** (αύξηση που θα συνέβαινε αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον συνολικό εθνικό ρυθμό ανάπτυξης λιανικού εμπορίου), τη **Διαρθρωτική (Industry Mix)** (αύξηση ή μείωση που οφείλεται στην κλαδική σύνθεση της Περιφέρειας) και τη **Διαφορική (Ανταγωνιστική)** (τη συνεισφορά της τοπικής ανταγωνιστικότητας πέραν εθνικών και κλαδικών παραγόντων)⁴.

Στο λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η συνολική καθαρή μεταβολή είναι θετική (**+106 επιχειρήσεις**). Η **Εθνική Συνιστώσα (+701,31 επιχειρήσεις)** δείχνει πόση αύξηση θα κατέγραφε η Περιφέρεια αν το λιανικό της εμπόριο αναπτυσσόταν με τον εθνικό ρυθμό του κλάδου (**+8,25%**): πολύ μεγαλύτερη από την πραγματική, εύρημα που από μόνο του δείχνει ότι η τοπική επίδοση υπολείπεται της εθνικής δυναμικής. Η **Διαρθρωτική Συνιστώσα** είναι οριακά αρνητική (**-21,50 επιχειρήσεις**): αυτό σημαίνει ότι η εμπορική δραστηριότητα της Περιφέρειας είναι σχετικά περισσότερο συγκεντρωμένη σε κατηγορίες οι οποίες σε εθνικό επίπεδο αναπτύσσονται κάπως βραδύτερα από τον μέσο όρο του λιανικού εμπορίου (κυρίως Τρόφιμα και Οικιακός Εξοπλισμός), οπότε η κλαδική της σύνθεση δεν λειτούργησε υπέρ της, αν και η επίδρασή της παραμένει μικρή.

Η **Διαφορική Συνιστώσα είναι έντονα αρνητική (-573,81 επιχειρήσεις)** και αποτυπώνει το κενό ανάμεσα στην αναμενόμενη και στην πραγματική αύξηση: το λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας αναπτύχθηκε (CGR +1,25%), αλλά με ρυθμό σαφώς χαμηλότερο του εθνικού (+8,25%). Η υστέρηση είναι ομοιόμορφη και στις 11 κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ: ακόμη και οι κατηγορίες που αυξήθηκαν σε απόλυτους αριθμούς (Υγεία και Ομορφιά +74 επιχειρήσεις, Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο +33, Ηλεκτρονικό Εμπόριο +30) αναπτύχθηκαν με ρυθμό χαμηλότερο από τον αντίστοιχο εθνικό της κάθε κατηγορίας, και γι' αυτό εμφανίζουν αρνητική Διαφορική Συνιστώσα. Οι μεγαλύτερες αποκλίσεις καταγράφονται στις κατηγορίες με τη μεγαλύτερη βαρύτητα στην τοπική αγορά: στα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (**-180,6**), όπου η Περιφέρεια κατέγραψε μάλιστα καθαρή μείωση (-28 επιχειρήσεις), στην Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά (**-91,4**) και στην Υγεία και Ομορφιά (**-84,4**). Η συγκέντρωση της υστέρησης σε αυτές τις τρεις μεγάλες κατηγορίες εξηγεί το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής αρνητικής Διαφορικής Συνιστώσας.

Η εικόνα ταιριάζει με τον χαρακτήρα της Περιφέρειας: μεθοριακή, με ισχυρή αγροτική παράδοση, όπου το λιανικό εμπόριο εξυπηρετεί κυρίως βασικές

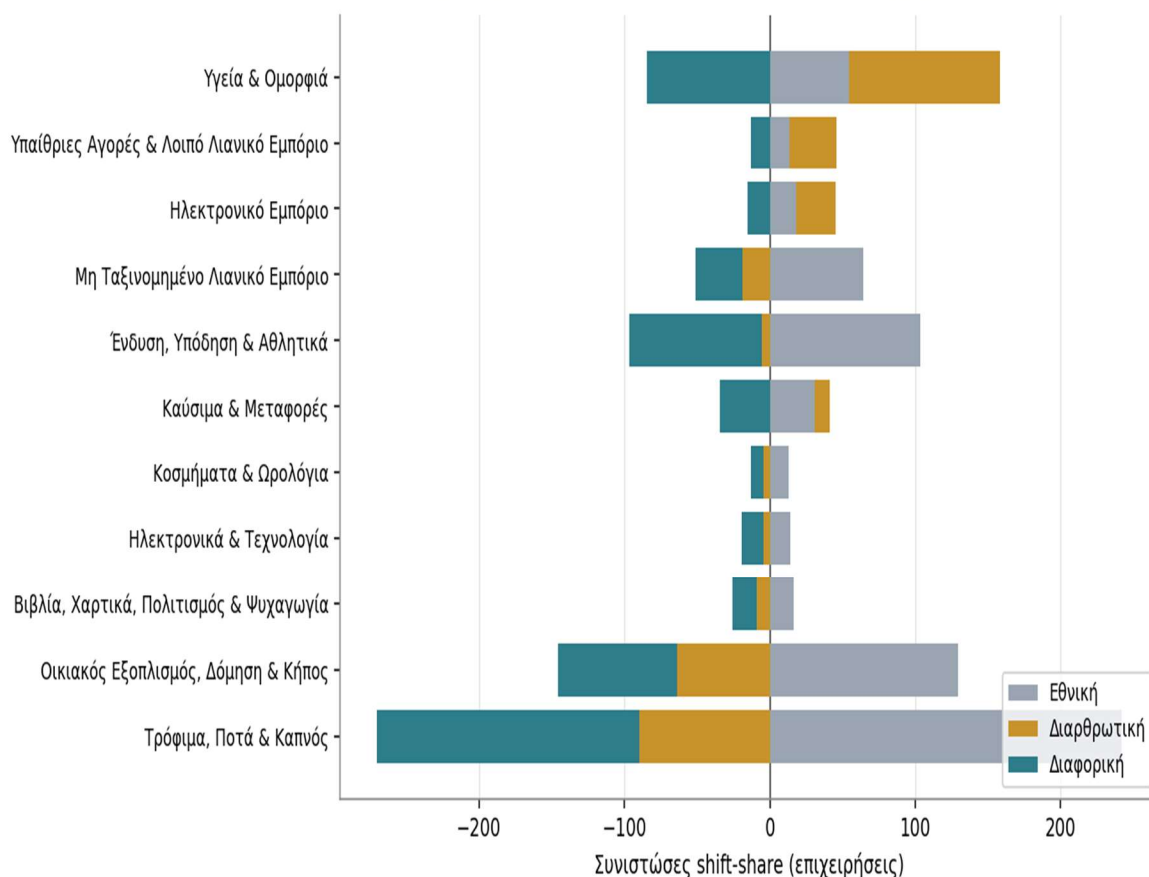
⁴ Η ανάλυση Shift-Share αποαθροίζει τη συνολική μεταβολή κατά: Εθνική (E) = αναμενόμενη αύξηση αν η Περιφέρεια ακολουθούσε το εθνικό CGR συνόλου επιχειρήσεων· Διαρθρωτική (IM) = επιπλέον αύξηση ή μείωση λόγω της κλαδικής σύνθεσης· Διαφορική (C) = το υπόλοιπο που εκφράζει την τοπική ανταγωνιστικότητα. Ισχύει: Καθαρή Μεταβολή = E + IM + C.

καταναλωτικές ανάγκες σε αγορές με περιορισμένη πληθυσμιακή και τουριστική δυναμική, στοιχείο που αφήνει στενά περιθώρια για ρυθμούς ανάπτυξης αντίστοιχους του εθνικού μέσου. Καθοριστικός είναι όμως και ένας τεχνικός παράγοντας: η Περιφέρεια καταγράφει τον υψηλότερο Ρυθμό Παύσης πανελλαδικά (**CBCR 8,55%**), ο οποίος οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη διαγραφή ανενεργών εγγραφών από το μητρώο του ΓΕΜΗ κατά την περίοδο αναφοράς. Η εκκαθάριση αυτή αύξησε τις καταγεγραμμένες παύσεις και συμπίεσε την καθαρή μεταβολή, με αποτέλεσμα μέρος της αρνητικής Διαφορικής Συνιστώσας να αποτελεί διοικητικό φαινόμενο και όχι πραγματική απώλεια ανταγωνιστικότητας· ο πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης του κλάδου πιθανότατα υποεκτιμάται. Παρά τη συγκρατημένη αυτή επίδοση, το λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας διατηρεί την υψηλότερη σχετική εξειδίκευση στη χώρα (**LQ 1,17**), εύρημα που υποδηλώνει ότι η υποκείμενη διαρθρωτική θέση του τομέα παραμένει ισχυρή. Η εξέλιξη χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης σε επόμενες περιόδους αναφοράς, ώστε να διαπιστωθεί αν η υστέρηση αντανακλά εδραιωμένη τάση ή συγκυριακό φαινόμενο σχετιζόμενο με την εκκαθάριση μητρώου.

Πίνακας 4.4 — Shift-Share Λιανικού Εμπορίου ανά κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
1	Υγεία και Ομορφιά	+74	+54,59	+103,83	-84,41
2	Υπαίθριες Αγορές και Λοιπό Λιανικό Εμπόριο	+33	+13,52	+32,24	-12,77
3	Ηλεκτρονικό Εμπόριο	+30	+18,31	+27,21	-15,52
4	Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο	+13	+64,32	-18,67	-32,65
5	Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά	+7	+103,73	-5,32	-91,41
6	Καύσιμα και Μεταφορές	+7	+31,00	+10,24	-34,25
7	Κοσμήματα και Ωρολόγια	+0	+13,19	-4,45	-8,75
8	Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	-5	+14,18	-4,35	-14,84
9	Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία	-9	+16,66	-8,71	-16,94
10	Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση και Κήπος	-16	+129,71	-64,04	-81,67
11	Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	-28	+242,10	-89,50	-180,60
	Σύνολο	+106	+701,31	-21,50	-573,81

Γράφημα 4.2στ – Shift-Share ανά κατηγορία λιανικού

4.2.7 Κρίσιμα Σημεία Λιανικού Εμπορίου

Η ανάλυση του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αναδεικνύει τα ακόλουθα κρίσιμα σημεία:

- **Ισχυρή υπερεκπροσώπηση με ασθενέστερη δυναμική ανάπτυξης.** Το λιανικό εμπόριο εμφανίζει **LQ Λιανικού Εμπορίου = 1,31**, την υψηλότερη τιμή πανελλαδικά, αλλά ο Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) λιανικού εμπορίου **+1,25%** υπολείπεται αισθητά του εθνικού μέσου (**+8,79%**), εύρημα που δείχνει ότι η υπαρκτή εξειδίκευση δεν αντιστοιχεί σε επιταχυνόμενη ανάπτυξη.

- **Συγκέντρωση τύπου Pareto σε δύο επίπεδα.** Σε επίπεδο κλάδων, τρεις κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ (Τρόφιμα, Οικιακός Εξοπλισμός, Ένδυση) συγκεντρώνουν το **66,54%** του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας. Σε επίπεδο Δήμων, οι πέντε έδρες των ΠΕ (Δήμοι Ξάνθης, Κομοτηνής, Δράμας, Αλεξανδρούπολης, Καβάλας) συγκεντρώνουν αθροιστικά **61,71%** με ιδιαίτερα ισορροπημένη κατανομή μεταξύ τους (η διαφορά μεταξύ του Δήμου με τη μεγαλύτερη και του Δήμου με τη μικρότερη βάση λιανικού εμπορίου ανέρχεται σε μόλις **301 επιχειρήσεις**), εικόνα χαρακτηριστική πολυκεντρικής Περιφέρειας χωρίς πόλο υπερσυγκέντρωσης λιανικού εμπορίου.

- **Χαμηλότερη ποικιλομορφία από το εθνικό πρότυπο.** Ο Δείκτης Εντροπίας του λιανικού εμπορίου ανέρχεται σε **1,95** (81,32% H_{max}) έναντι **2,07** σε εθνικό επίπεδο (86,32%), εικόνα συνεπής με την κυριαρχία των βασικών αγαθών (Τρόφιμα + Οικιακός Εξοπλισμός = 51,85%) και τη συγκριτικά χαμηλότερη παρουσία κατηγοριών εξειδικευμένης ζήτησης.

- **Εξειδίκευση σε Τρόφιμα και Καύσιμα.** Τα **Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός** ($LQ=1,68$) και τα **Καύσιμα και Μεταφορές** ($LQ=1,48$) αποτελούν τις δύο κατηγορίες λιανικού εμπορίου με την υψηλότερη υπερεκπροσώπηση στην Περιφέρεια.

- **Shift-Share: ανάπτυξη κάτω από τον εθνικό ρυθμό.** Από τις **+106 καθαρές προσθήκες**, η **Εθνική Συνιστώσα (+701,31)** δείχνει ότι με τον εθνικό ρυθμό του λιανικού (+8,25%) η αύξηση θα ήταν πολύ μεγαλύτερη. Η **Διαφορική Συνιστώσα είναι αρνητική (-573,81)** και η **Διαρθρωτική οριακά αρνητική (-21,50)**: το λιανικό εμπόριο αναπτύχθηκε βραδύτερα από το εθνικά αναμενόμενο. Μέρος της υστέρησης συνδέεται με την εκκαθάριση του μητρώου του ΓΕΜΗ (υψηλότερο CBCR πανελλαδικά, 8,55%).

- **Ομοιόμορφη υστέρηση ανά κλάδο.** Και οι 11 κατηγορίες εμφανίζουν αρνητική Διαφορική Συνιστώσα. Οι μεγαλύτερες αποκλίσεις στα **Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (-180,6)**, στην **Ένδυση, Υπόδηση και Αθλητικά (-91,4)** και στην **Υγεία και Ομορφιά (-84,4)**· ακόμη και κατηγορίες που αυξήθηκαν σε απόλυτους αριθμούς (Υγεία +74, Ηλεκτρονικό Εμπόριο +30) αναπτύχθηκαν βραδύτερα από τον εθνικό ρυθμό τους.

- **Χωρική κατανομή που αποκλίνει από τον πληθυσμό, με ανισότητα εντός ΠΕ.** Ο Δείκτης Hoover λιανικού εμπορίου (**0,120**) υπερβαίνει τον αντίστοιχο της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,090**), εύρημα που σημαίνει ότι το λιανικό εμπόριο αποκλίνει περισσότερο από την πληθυσμιακή κατανομή. Παράλληλα, η αποάθροιση Theil αποκαλύπτει ότι **86,56%** της χωρικής ανισότητας εντοπίζεται **εντός κάθε ΠΕ** (μεταξύ έδρας ΠΕ και αγροτικών ή ορεινών Δήμων), όχι μεταξύ διαφορετικών ΠΕ.

- **Ψηφιακή υστέρηση στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο.** Το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** ($LQ=0,78$) αποτελεί τον μοναδικό λιανικό κλάδο με Συντελεστή Χωροθέτησης σαφώς κάτω της μονάδας, εύρημα που σε συνδυασμό με αρνητική Διαφορική Συνιστώσα Shift-Share (**-15,5 επιχειρήσεις**) αποτελεί ένδειξη δομικής υστέρησης στην ψηφιακή μετάβαση του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας, παρά τον υψηλό Ρυθμό Ανάπτυξης (+13,51%) από χαμηλή απόλυτη βάση.

4.3 Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου

4.3.1 Γενική Επισκόπηση Χονδρικού Εμπορίου

Το χονδρικό εμπόριο στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αριθμεί **2.920 ενεργές επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου** τον Μάρτιο 2026, αντιπροσωπεύοντας το **25,32% επί του συνόλου των εμπορικών επιχειρήσεων** της Περιφέρειας και το **7,32% επί της συνολικής επιχειρηματικότητας** που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια.

Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου** της Περιφέρειας διαμορφώνεται σε **0,89**, τιμή κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Η αναλογία λιανικού προς χονδρικό εμπόριο διαμορφώνεται σε **2,95:1**, αισθητά υψηλότερη από την εθνική (**2,00:1**), εικόνα που αποτυπώνει τη **μερική εξάρτηση** του χονδρικού τομέα της Περιφέρειας από τα χονδρεμπορικά δίκτυα της Κεντρικής Μακεδονίας, σχέση **διαρθρωτικής συμπληρωματικότητας** μεταξύ των δύο Περιφερειών (βλ. Παρ. 4.1.1).

4.3.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού Εμπορίου

Ακολουθώντας την αντίστοιχη μεθοδολογική προσέγγιση με το λιανικό εμπόριο, οι κατηγορίες χονδρικού εμπορίου ομαδοποιούνται σε **9 ομοιογενείς εμπορικές κατηγορίες**⁵.

Η εσωτερική κατανομή των **2.920 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου** της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης εμφανίζει **έντονη συγκέντρωση τύπου Pareto**: το **71,54%** των επιχειρήσεων συγκεντρώνεται σε **τρεις κατηγορίες**: το **χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης** (1.001 επιχειρήσεις, **34,28%**), το **χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού** (792 επιχειρήσεις, **27,12%**) και το **χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών** (296 επιχειρήσεις, **10,14%**). Οι υπόλοιπες έξι κατηγορίες αναλογούν αθροιστικά στο **28,46%** επί του συνόλου του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας.

Η ανάλυση κατά **Συντελεστή Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου** αποκαλύπτει διαφοροποιημένη εικόνα μεταξύ των εννέα κατηγοριών. Η **μοναδική κατηγορία με σαφή υπερεκπροσώπηση** είναι το **χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών** ($LQ=1,73$), εύρημα συμβατό με τη σημαντική αγροτική παραγωγή των πεδινών τμημάτων των ΠΕ Έβρου, Ροδόπης και Ξάνθης (καπνός, βαμβάκι, σιτηρά). Σε τιμές κοντά στον εθνικό μέσο όρο κινούνται τρεις από τις μεγαλύτερες σε απόλυτο μέγεθος κατηγορίες: το **χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης** ($LQ=0,98$), το **χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού** ($LQ=0,95$) και το **χονδρικό εμπόριο Καυσίμων, Μετάλλων και Χημικών** ($LQ=0,90$), εικόνα που υποδηλώνει αναλογική κάλυψη των βασικών εφοδιαστικών αναγκών της Περιφέρειας. Στον αντίποδα εντοπίζονται **τρεις κατηγορίες με σαφή υποεκπροσώπηση**: το **χονδρικό εμπόριο Ένδυσης, Υπόδησης και Κλωστοϋφαντουργίας** ($LQ=0,48$), το **μη ταξινομημένο χονδρικό εμπόριο** ($LQ=0,45$) και το **χονδρικό εμπόριο Κοσμημάτων και Ωρολογίων** ($LQ=0,42$), εύρημα που σχετίζεται με την περιορισμένη αναπτυξιακή βάση των αντίστοιχων κλάδων στην Περιφέρεια.

Σε όρους δυναμικής, η ταχύτερη ανάπτυξη καταγράφεται στο **μη ταξινομημένο χονδρικό εμπόριο** ($CGR=+9,59\%$), εύρημα που θα πρέπει να αναγνωσθεί με

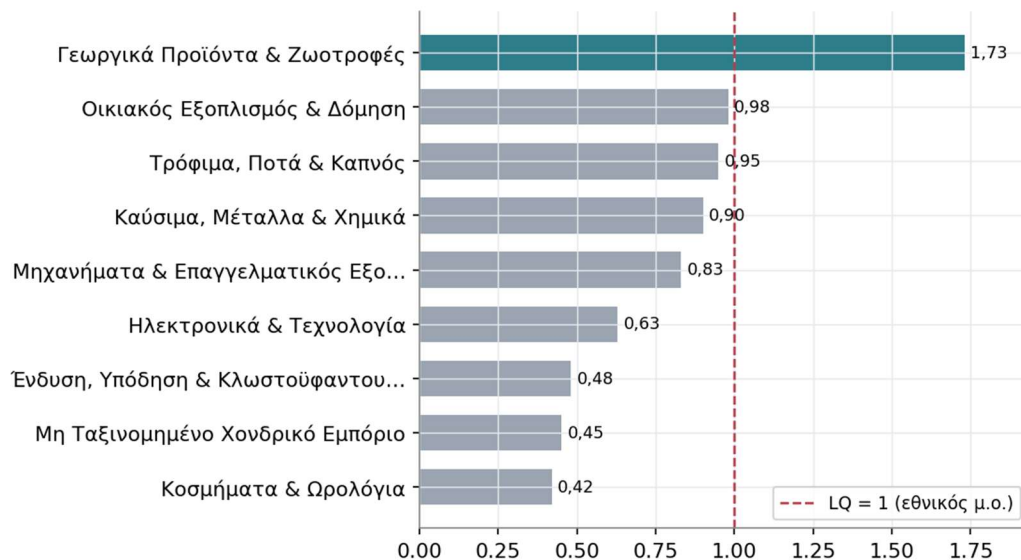
⁵ Η ομαδοποίηση των διψήφιων ΚΑΔ χονδρικού σε 9 κατηγορίες αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις).

προσοχή λόγω του χαμηλού απόλυτου μεγέθους του (80 επιχειρήσεις). Ακολουθούν το **χονδρικό εμπόριο Μηχανημάτων και Επαγγελματικού Εξοπλισμού** (CGR=+7,00%, 260 επιχειρήσεις), το **χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού** (CGR=+5,88%, 792 επιχειρήσεις) και το **χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών** (CGR=+5,71%, 296 επιχειρήσεις). Σε στασιμότητα παραμένουν το **χονδρικό εμπόριο Ηλεκτρονικών και Τεχνολογίας** (CGR=0,00%, 94 επιχειρήσεις) και το **χονδρικό εμπόριο Κοσμημάτων και Ωρολογίων** (CGR=0,00%, 15 επιχειρήσεις).

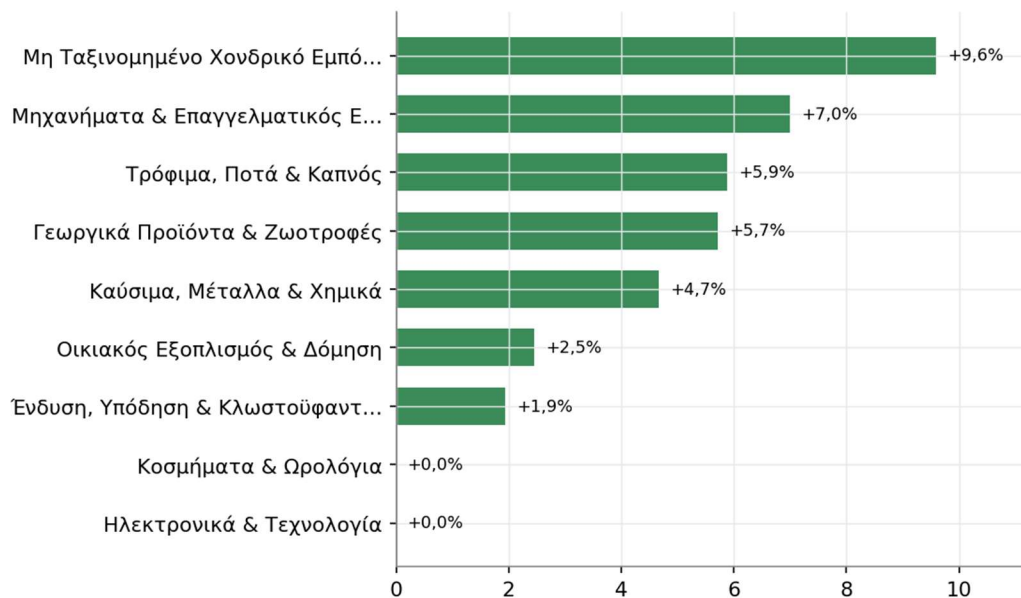
Πίνακας 4.6 — Χονδρικό Εμπόριο ανά Κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Nt	%	Nt ₋₁	CGR	LQ
1	Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση	1.001	34,28%	977	+2,46%	0,98
2	Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	792	27,12%	748	+5,88%	0,95
3	Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές	296	10,14%	280	+5,71%	1,73
4	Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός	260	8,90%	243	+7,00%	0,83
5	Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά	224	7,67%	214	+4,67%	0,90
6	Ένδυση, Υπόδηση και Κλωστοϋφαντουργία	158	5,41%	155	+1,94%	0,48
7	Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	94	3,22%	94	0,00%	0,63
8	Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο	80	2,74%	73	+9,59%	0,45
9	Κοσμήματα και Ωρολόγια	15	0,51%	15	0,00%	0,42
	Σύνολο	2.920	100,00%	2.799	+4,32%	0,89

Γράφημα 4.3α — LQ ανά κατηγορία χονδρικού εμπορίου

Γράφημα 4.3β — CGR ανά κατηγορία χονδρικού εμπορίου

4.3.3 Χωρική Κατανομή Χονδρικού Εμπορίου

Η χωρική κατανομή του χονδρικού εμπορίου στην Περιφέρεια ακολουθεί το πολυκεντρικό πρότυπο των πέντε εδρών των ΠΕ. Οι **πέντε μεγαλύτεροι Δήμοι χονδρικού εμπορίου** συγκεντρώνουν αθροιστικά **1.843 επιχειρήσεις, ήτοι 63,12% επί του συνόλου του χονδρικού εμπορίου** της Περιφέρειας. Ο **Δήμος Καβάλας** προηγείται με **470 επιχειρήσεις (16,10%)**, ακολουθούμενος από τους **Δήμους Κομοτηνής** (352 επιχειρήσεις, **12,05%**), **Δράμας** (351 επιχειρήσεις, **12,02%**), **Αλεξανδρούπολης** (336 επιχειρήσεις, **11,51%**) και **Ξάνθης** (334 επιχειρήσεις, **11,44%**). Στους υπόλοιπους 17 Δήμους της Περιφέρειας αναλογεί συνολικά το **36,88%** του χονδρικού εμπορίου.

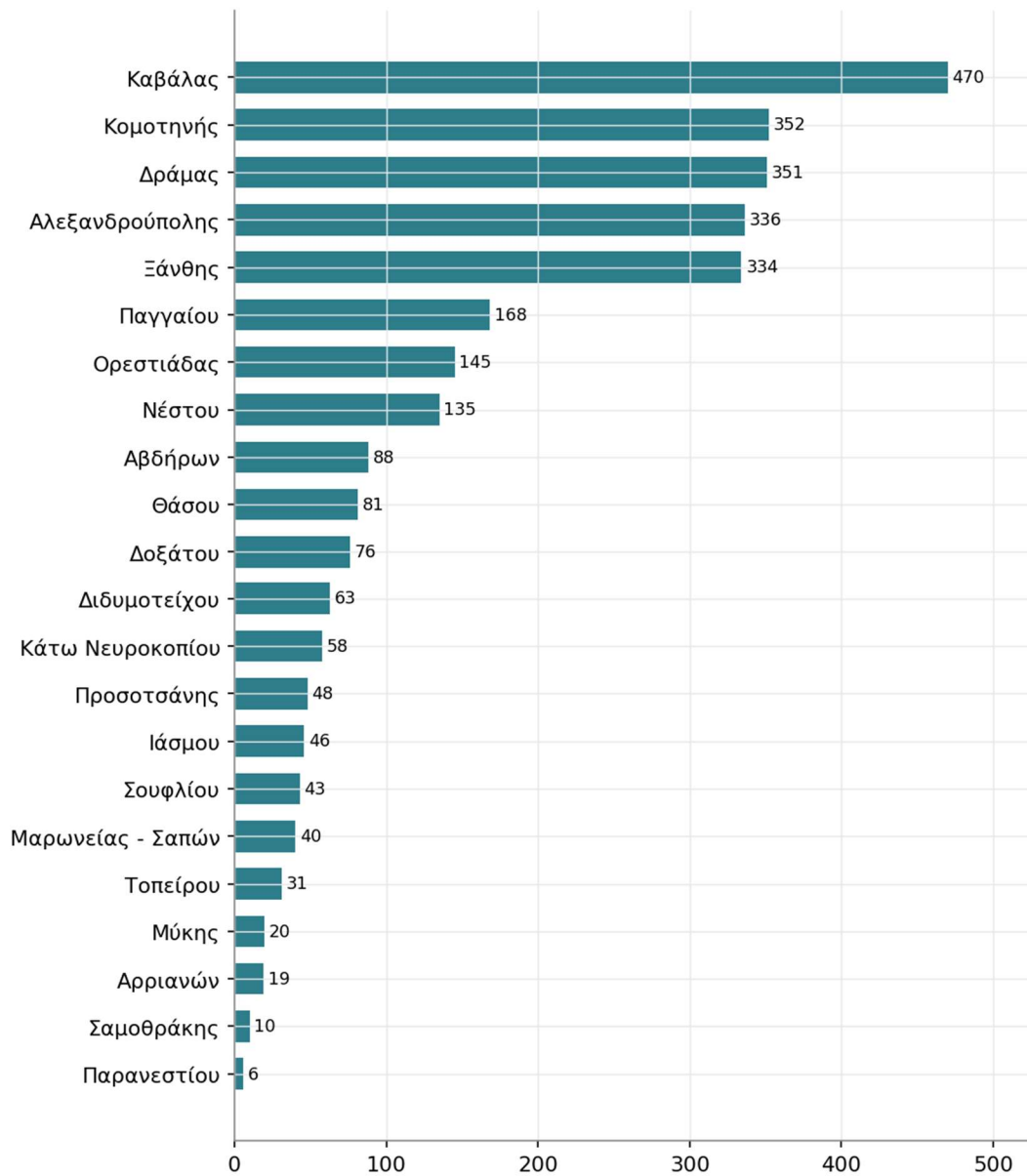
Η συγκέντρωση του χονδρικού εμπορίου στις πέντε έδρες των ΠΕ είναι ελαφρώς υψηλότερη από την αντίστοιχη του λιανικού εμπορίου (**63,12% έναντι 61,71%**, βλ. Παρ. 4.2.3). Επιπλέον, στο χονδρικό εμπόριο το **20,56%** της χωρικής ανισότητας προέρχεται από αποκλίσεις μεταξύ ΠΕ (Δείκτης Theil inter-ΠΕ, βλ. Παρ. 4.3.5), έναντι μόλις **13,44%** στο λιανικό εμπόριο. Συγκεκριμένα, η **ΠΕ Καβάλας** συγκεντρώνει το **29,25% του χονδρικού εμπορίου** της Περιφέρειας, ποσοστό αισθητά υψηλότερο από τη συμμετοχή της στο λιανικό εμπόριο (**24,24%**). Αντίθετα, η **ΠΕ Ξάνθης** εμφανίζει χαμηλότερο χονδρικό μερίδιο (**16,20%**) σε σχέση με το λιανικό της μερίδιο (**20,54%**).

Σε επίπεδο εξειδίκευσης ανά Δήμο, ο Συντελεστής Χωροθέτησης Χονδρικού Εμπορίου παρουσιάζει διαφοροποιημένη εικόνα. Μεταξύ των πέντε εδρών των ΠΕ, ο **Δήμος Καβάλας** καταγράφει την υψηλότερη τιμή (**LQ Χονδρικού Εμπορίου=1,25**), ακολουθούμενος από τους **Δήμους Κομοτηνής** και **Δράμας** (αμφότεροι **LQ=1,07**), τιμές που υποδηλώνουν ηπιότερη υπερεκπροσώπηση. Στο ίδιο επίπεδο

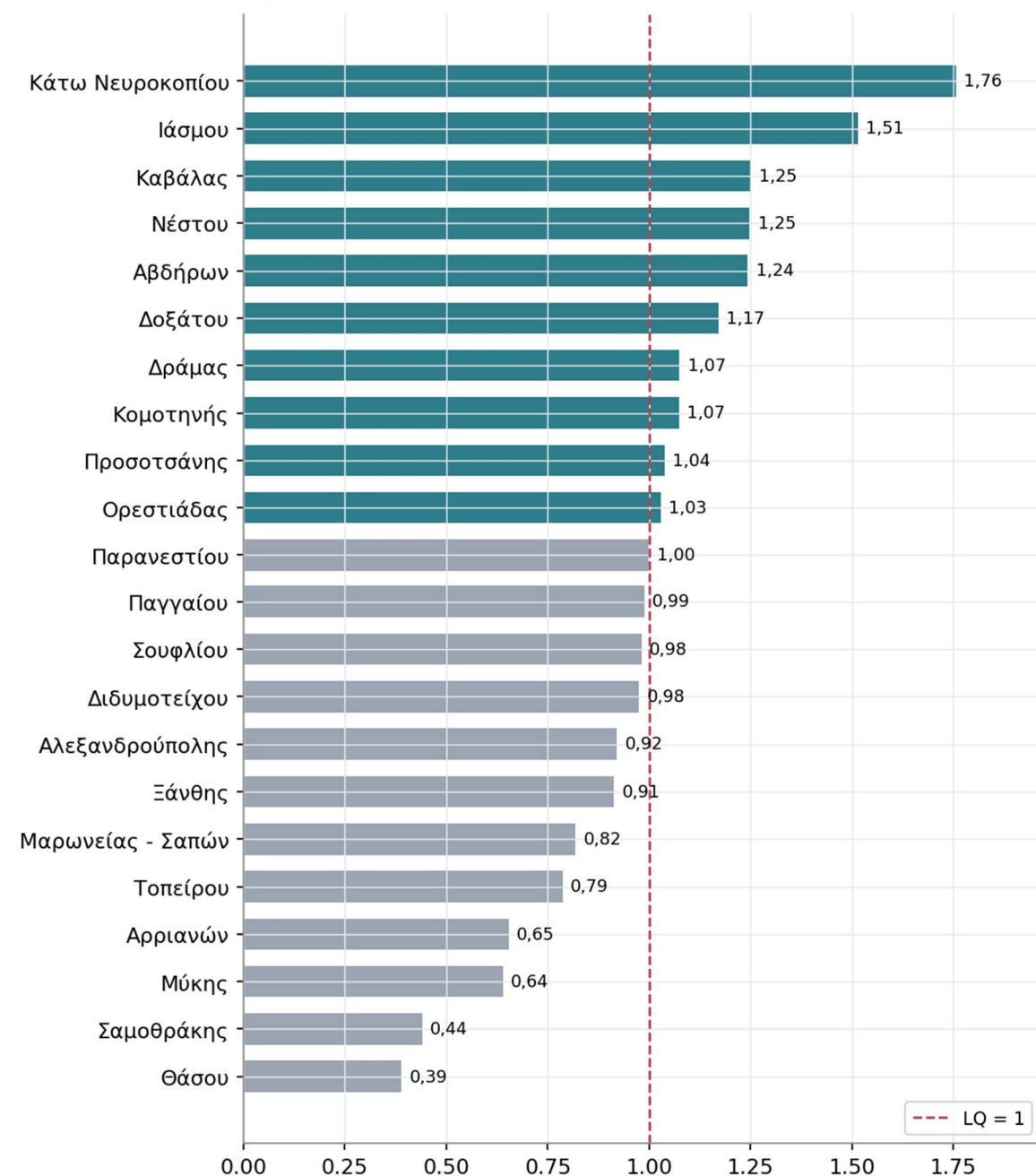
εξειδίκευσης με τον Δήμο Καβάλας κινείται ο **Δήμος Νέστου** (LQ=1,25 επί βάσης 135 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου). Υψηλές σχετικές τιμές εμφανίζουν επίσης δύο μικρότεροι Δήμοι, ο **Δήμος Κάτω Νευροκοπίου** (LQ=1,76 επί 58 επιχειρήσεων) και ο **Δήμος Ιάσμου** (LQ=1,51 επί 46 επιχειρήσεων), όπου ωστόσο η μικρή απόλυτη βάση επιβάλλει επιφυλακτική ανάγνωση. Στον αντίποδα, ο **Δήμος Θάσου (Νησιωτικός Τουριστικός Πόλος, Τύπος Γ, βλ. Παρ. 3.3)** εμφανίζει το χαμηλότερο LQ Χονδρικού Εμπορίου (**0,39**, επί 81 επιχειρήσεων), εύρημα που σχετίζεται με τη δεσπόζουσα θέση της Παροχής Καταλυμάτων και Εστίαση στη συνολική επιχειρηματικότητα του Δήμου.

Στους Ρυθμούς Ανάπτυξης Χονδρικού Εμπορίου, η υψηλότερη τιμή μεταξύ των πέντε εδρών των ΠΕ καταγράφεται στον **Δήμο Αλεξανδρούπολης**, ο οποίος εμφανίζει **CGR Χονδρικού Εμπορίου +10,16%** επί βάσης 336 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου, ακολουθούμενος από τον **Δήμο Κομοτηνής** με **CGR Χονδρικού Εμπορίου +6,02%** επί βάσης 352 επιχειρήσεων. Σε μικρότερη απόλυτη βάση, ισχυρά θετικούς ρυθμούς καταγράφουν επίσης δύο μεθοριακοί Δήμοι της ΠΕ Έβρου: ο **Δήμος Ορεστιάδας** με **CGR +10,69%** επί βάσης 145 επιχειρήσεων και ο **Δήμος Σουφλίου** με **CGR +10,26%** επί βάσης 43 επιχειρήσεων. Η συγκέντρωση των υψηλότερων ρυθμών χονδρικού εμπορίου σε Δήμους της ΠΕ Έβρου συμβαδίζει με τον υψηλότερο CGR χονδρικού εμπορίου σε επίπεδο ΠΕ της Περιφέρειας, που καταγράφεται στην ίδια ΠΕ Έβρου (**+9,14%**, βλ. Παρ. 2.2). Σε Δήμους με ιδιαίτερα μικρή απόλυτη βάση χονδρικού εμπορίου, οι σχετικοί δείκτες θα πρέπει να αναγνωστούν με προσοχή λόγω του χαμηλού απόλυτου μεγέθους τους: ο **Δήμος Παρανεστίου** (6 επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου, CGR=+100,00% αντιστοιχώντας σε 3 επιπλέον επιχειρήσεις) και ο **Δήμος Σαμοθράκης** (10 επιχειρήσεις, CGR=+25,00% αντιστοιχώντας σε 2 επιπλέον επιχειρήσεις).

Γράφημα 4.3γ — Χωρική κατανομή χονδρικού εμπορίου ανά Δήμο

Γράφημα 4.36 — LQ χονδρικού εμπορίου ανά Δήμο

4.3.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Χονδρικού Εμπορίου

Πέραν της κατανομής και της εξειδίκευσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η **εσωτερική ποικιλομορφία του χονδρικού εμπορίου**. Ο **Δείκτης Εντροπίας (Entropy Index)**⁶ παρέχει ένα μέτρο του βαθμού στον οποίο η προς μελέτη

⁶ Ο Δείκτης Εντροπίας υπολογίζεται ως $E = - \sum p_i \times \ln(p_i)$, όπου p_i είναι το μερίδιο της i -οστής κατηγορίας στο σύνολο του χονδρικού εμπορίου. Η μέγιστη δυνατή τιμή για 9 κατηγορίες είναι $\ln(9) \approx 2,197$, και αντιστοιχεί σε ομοιόμορφη κατανομή.

δραστηριότητα κατανέμεται ομοιόμορφα μεταξύ των 9 κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ χονδρικού εμπορίου, με υψηλότερες τιμές να αντιστοιχούν σε μεγαλύτερη ποικιλομορφία.

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ο Δείκτης Εντροπίας του χονδρικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,76** επί μέγιστης δυνατής τιμής **2,197** (ln 9), αντιστοιχώντας σε **80,11%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας. Η τιμή αυτή είναι ελαφρώς χαμηλότερη από την αντίστοιχη του λιανικού εμπορίου (**81,32%**, βλ. Παρ. 4.2.4).

Η μετρίως υψηλή τιμή του Δείκτη Εντροπίας (80,11%) αντανakλά τη συνύπαρξη δύο **αντίρροπων** τάσεων. Από τη μία πλευρά, η έντονη συγκέντρωση **τύπου Pareto** στις δύο μεγαλύτερες κατηγορίες (το **χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης** με **34,28%** και το **χονδρικό εμπόριο Τροφίμων, Ποτών και Καπνού** με **27,12%**, που συγκεντρώνουν αθροιστικά **61,40%** επί του συνόλου του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας) **θα ωθούσε από μόνη της τον Δείκτη Εντροπίας σε χαμηλότερα επίπεδα**, καθώς η ανισόρροπη κατανομή μεταξύ κατηγοριών απομακρύνει τον δείκτη από τη μέγιστη τιμή του (που αντιστοιχεί σε πλήρη ισοκατανομή). Από την άλλη πλευρά, η αναλογικά σημαντική παρουσία τριών κατηγοριών μεσαίας κλίμακας (**χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών** 10,14%, **χονδρικό εμπόριο Μηχανημάτων και Επαγγελματικού Εξοπλισμού** 8,90%, **χονδρικό εμπόριο Καυσίμων, Μετάλλων και Χημικών** 7,67%) **λειτουργεί αντίρροπα, ανυψώνοντας τον Δείκτη Εντροπίας** στο παρατηρούμενο επίπεδο του **80,11%**.

4.3.5 Χωρική Ανισότητα Χονδρικού Εμπορίου — Gini / Theil / Hoover / CV

Η χωρική ανισότητα του χονδρικού εμπορίου εξετάζεται μέσω **τεσσάρων συμπληρωματικών δεικτών**: του **Δείκτη Gini** για τη συνολική εικόνα της ανισοκατανομής, του **Δείκτη Theil** για την αποάθροιση⁷ της ανισότητας μεταξύ και εντός ΠΕ, του **Δείκτη Hoover** ως μέτρου της αναγκαίας ανακατανομής για την επίτευξη ισοκατανομής σε σχέση με τον πληθυσμό, και του **Σταθμισμένου Συντελεστή Μεταβλητότητας (Weighted CV)** ως μέτρου της διασποράς γύρω από τον περιφερειακό μέσο.

Σε επίπεδο **Δήμου**, ο **Δείκτης Gini Χονδρικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε 0,547**, τιμή που σε κλίμακα 0-1 αντιστοιχεί σε υψηλή ανισοκατανομή, σχεδόν ίδια με τον αντίστοιχο Δείκτη Gini Λιανικού Εμπορίου (**0,553**, βλ. Παρ. 4.2.5) και σαφώς υψηλότερη από εκείνον της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,505**). Σε επίπεδο **ΠΕ**, ο Δείκτης Gini Χονδρικού Εμπορίου ανέρχεται σε **0,243**, αισθητά υψηλότερος από τον αντίστοιχο Δείκτη Gini Λιανικού Εμπορίου (**0,187**), εύρημα που υποδηλώνει ότι

⁷ Ο Δείκτης Theil αποαθροίζεται σε δύο συνιστώσες: ανισότητα μεταξύ των ΠΕ (between) και ανισότητα εντός κάθε ΠΕ (within). Άθροισμα between+within = συνολική τιμή Theil.

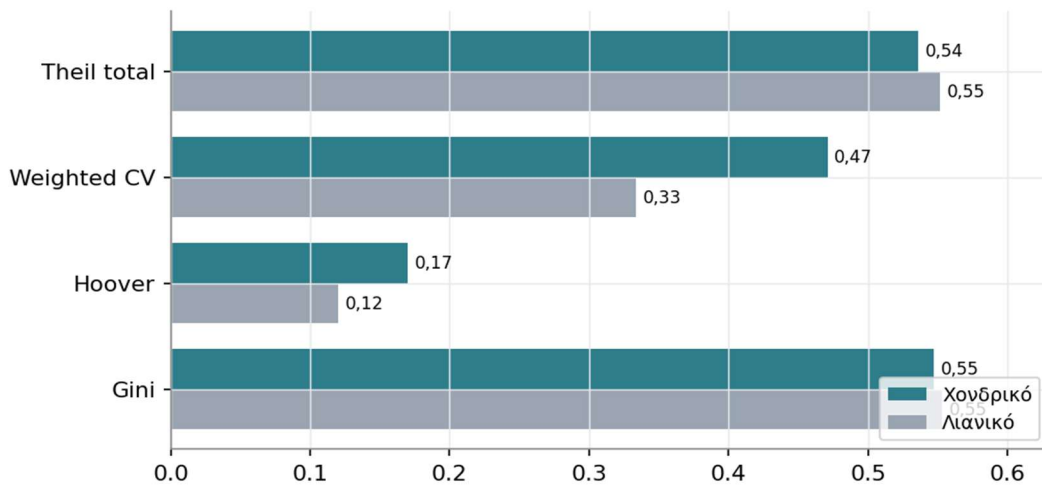
το χονδρικό εμπόριο κατανέμεται λιγότερο ισόρροπα μεταξύ των πέντε ΠΕ από ό,τι το λιανικό.

Ο **Δείκτης Theil χονδρικού εμπορίου** ανέρχεται σε **0,536** συνολικά, αισθητά υψηλότερος από τον αντίστοιχο Δείκτη Theil της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,445**). Η αποάθροιση του Δείκτη αποκαλύπτει ότι το **79,44%** της ανισοκατανομής προέρχεται από αποκλίσεις **εντός ΠΕ** και το **20,56%** από διαφορές **μεταξύ ΠΕ**. Η συνιστώσα «μεταξύ ΠΕ» είναι αισθητά υψηλότερη από την αντίστοιχη του λιανικού εμπορίου (**13,44%**, βλ. Παρ. 4.2.5), εύρημα συνεπές με το ότι η **ΠΕ Καβάλας** συγκεντρώνει το **29,25%** του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας, μερίδιο σημαντικά υψηλότερο από τη συμμετοχή της στο λιανικό εμπόριο (βλ. Παρ. 4.3.3).

Ο **Δείκτης Hoover Χονδρικού Εμπορίου** διαμορφώνεται σε **0,170**, τιμή σαφώς υψηλότερη τόσο από τον αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (**0,120**, βλ. Παρ. 4.2.5) όσο και από εκείνον της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,090**). Η τιμή αυτή υποδεικνύει ότι το **16,96%** των επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας θα έπρεπε να μετακινηθεί από τους τόπους που σήμερα δραστηριοποιείται, ώστε η κατανομή τους να ταυτίζεται με την κατανομή του πληθυσμού. Πρόκειται για **σαφέστατη απόκλιση από την πληθυσμιακή κατανομή**, αισθητά εντονότερη από εκείνη που παρατηρείται στο λιανικό εμπόριο. Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και ο **Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV=0,471)**, ο οποίος μετρά τη σχετική διασπορά της κατανομής ως ποσοστό σε σχέση με τον περιφερειακό μέσο όρο: όσο μεγαλύτερη η τιμή, τόσο ευρύτερη η απόκλιση των επιμέρους Δήμων από τον μέσο. Η τιμή 0,471 του χονδρικού εμπορίου είναι αισθητά υψηλότερη από την αντίστοιχη του λιανικού εμπορίου (**0,334**), επιβεβαιώνοντας ότι το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει ευρύτερη διασπορά μεταξύ των Δήμων της Περιφέρειας.

Δείκτης	Σύνολο	Χονδρικό Εμπόριο	Λιανικό Εμπόριο (vs)
Δείκτης Gini (Δήμοι)	0,505	0,547	0,553
Δείκτης Gini (ΠΕ)	0,163	0,243	0,187
Δείκτης Hoover (Δήμοι)	0,090	0,170	0,120
Δείκτης Hoover (ΠΕ)	0,074	0,112	0,069
Weighted CV	0,373	0,471	0,334
Δείκτης Theil total	0,445	0,536	0,552
Δείκτης Theil intra-zone %	88,3%	79,44%	86,56%
Δείκτης Theil inter-zone %	11,7%	20,56%	13,44%

Γράφημα 4.3ε — Δείκτες χωρικής ανισότητας: Χονδρικό vs Λιανικό

4.3.6 Shift-Share Ανάλυση Χονδρικού Εμπορίου

Η ανάλυση **Shift-Share** εφαρμόζεται στο χονδρικό εμπόριο της Περιφέρειας ακολουθώντας την ίδια μεθοδολογική προσέγγιση με το λιανικό εμπόριο (βλ. Παρ. 4.2.6): **αποαθροίζει** την παρατηρηθείσα μεταβολή των επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου σε τρεις συνιστώσες, την **Εθνική**, τη **Διαρθρωτική (Industry Mix)** και τη **Διαφορική (Ανταγωνιστική)**⁸.

Στο χονδρικό εμπόριο της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η συνολική καθαρή μεταβολή είναι θετική **(+121 επιχειρήσεις)**. Η **Εθνική Συνιστώσα (+277,37 επιχειρήσεις)** δείχνει πόση αύξηση θα κατέγραφε η Περιφέρεια αν το χονδρικό της εμπόριο αναπτυσσόταν με τον εθνικό ρυθμό του κλάδου **(+9,91%)**: σαφώς μεγαλύτερη από την πραγματική, εύρημα που από μόνο του δείχνει ότι η τοπική επίδοση υπολείπεται της εθνικής δυναμικής. Η **Διαρθρωτική Συνιστώσα** είναι οριακά αρνητική **(-3,49 επιχειρήσεις)**· η κλαδική σύνθεση του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας είναι σχεδόν ουδέτερη ως προς τους εθνικούς ρυθμούς ανάπτυξης, χωρίς να την ευνοεί ή να τη βλάπτει ουσιαστικά. Η **Διαφορική Συνιστώσα είναι αρνητική (-152,88 επιχειρήσεις)** και αποτυπώνει το κενό ανάμεσα στην αναμενόμενη και στην πραγματική αύξηση: το χονδρικό εμπόριο αναπτύχθηκε με θετικό ρυθμό (CGR +4,32%), αλλά σαφώς χαμηλότερο του εθνικού (+9,91%).

Η ανάλυση κατά κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ δείχνει ότι η υστέρηση είναι σχεδόν καθολική: οκτώ από τις εννέα κατηγορίες χονδρικού εμπορίου εμφανίζουν αρνητική

⁸ Η ανάλυση Shift-Share αποαθροίζει τη συνολική μεταβολή κατά: Εθνική (E) = αναμενόμενη αύξηση αν η Περιφέρεια ακολουθούσε το εθνικό CGR του κλάδου σε πρωτεύουσα δραστηριότητα· Διαρθρωτική (IM) = επιπλέον αύξηση ή μείωση λόγω της κλαδικής σύνθεσης· Διαφορική (C) = το υπόλοιπο που εκφράζει την τοπική ανταγωνιστικότητα. Ισχύει: Καθαρή Μεταβολή = E + IM + C.

Διαφορική Συνιστώσα. Οι μεγαλύτερες αποκλίσεις καταγράφονται στις κατηγορίες με τη μεγαλύτερη βαρύτητα: στο χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης (**-67,64**), Τροφίμων, Ποτών και Καπνού (**-34,92**), Ένδυσης, Υπόδησης και Κλωστοϋφαντουργίας (**-14,90**) και Καυσίμων, Μετάλλων και Χημικών (**-10,47**). Ειδικότερα, στο χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης, ενώ με βάση τον εθνικό ρυθμό θα ανέμενε κανείς αύξηση περίπου +97 επιχειρήσεων, η πραγματική αύξηση ήταν μόλις +24, γεγονός που εξηγεί από μόνο του μεγάλο μέρος της συνολικής αρνητικής Διαφορικής Συνιστώσας. Χαρακτηριστικά, ακόμη και οι κατηγορίες που αυξήθηκαν σε απόλυτους αριθμούς (Τρόφιμα +44 επιχειρήσεις, Οικιακός Εξοπλισμός +24, Μηχανήματα +17) αναπτύχθηκαν με ρυθμό χαμηλότερο από τον αντίστοιχο εθνικό της κάθε κατηγορίας, και γι' αυτό εμφανίζουν αρνητική Διαφορική Συνιστώσα. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο, με οριακά θετική Διαφορική Συνιστώσα (+0,44 επιχειρήσεις).

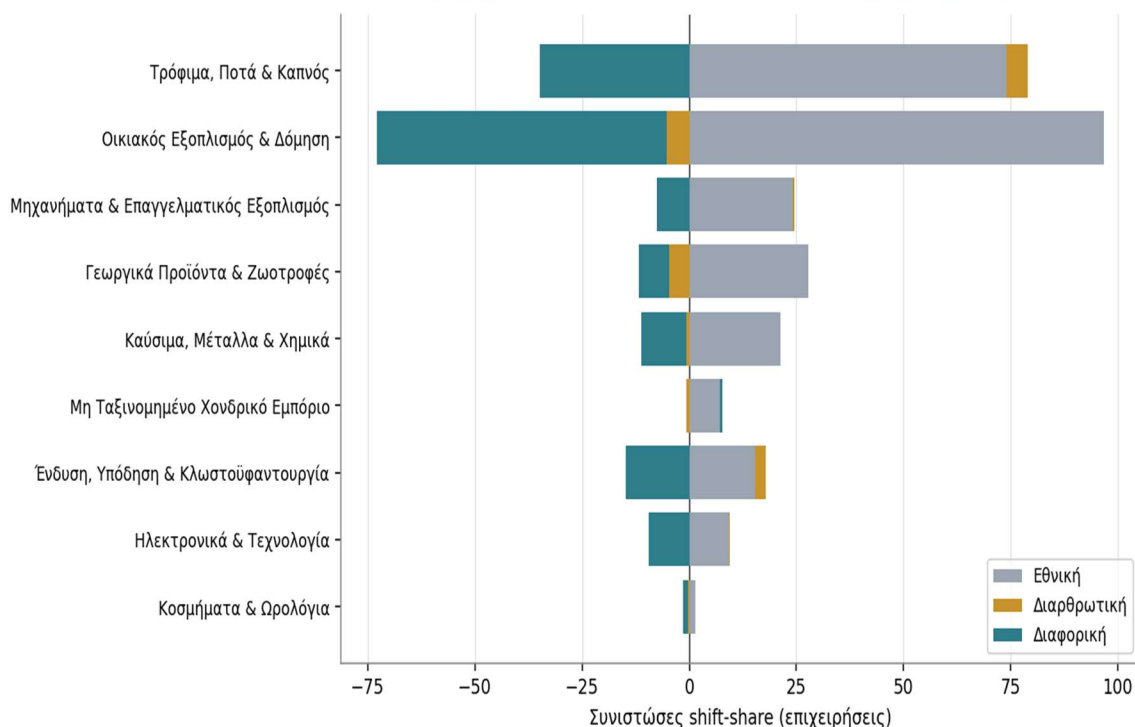
Ξεχωριστή περίπτωση αποτελεί το χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών, η μόνη κατηγορία με σαφή υπερεκπροσώπηση (**LQ=1,73**, η υψηλότερη του κλάδου, βλ. Παράγραφος 4.3.2): η ισχυρή αυτή διαρθρωτική θέση αντανάκλα την αγροτική ταυτότητα της Περιφέρειας και παραμένει το κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα του τοπικού χονδρεμπορίου· η κατηγορία συνδέεται με την ισχυρή αγροδιατροφική παραγωγή της Περιφέρειας και λειτουργεί ως κόμβος εφοδιασμού της αγροτικής ενδοχώρας. Ωστόσο, και η κατηγορία αυτή αναπτύχθηκε την περίοδο αναφοράς με ρυθμό χαμηλότερο του εθνικού (Διαφορική Συνιστώσα **-7,1 επιχειρήσεις**), εικόνα που εντάσσεται στη γενικότερη συγκρατημένη επίδοση του κλάδου. Όπως και στο λιανικό εμπόριο, μέρος της υστέρησης συνδέεται με την εκκαθάριση του μητρώου του ΓΕΜΗ, καθώς η Περιφέρεια καταγράφει τον υψηλότερο Ρυθμό Παύσης πανελλαδικά· η εκκαθάριση αυτή συμπίεσε την καθαρή μεταβολή και πιθανότατα υποεκτιμά την πραγματική δυναμική. Η υποκείμενη θέση του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας, ιδίως στον αγροτικό κλάδο, παραμένει ισχυρή, και το εύρημα χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης σε επόμενες περιόδους αναφοράς.

Πίνακας 4.7 — Shift-Share Χονδρικού Εμπορίου ανά κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
1	Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός	+44	+74,12	+4,80	-34,92
2	Οικιακός Εξοπλισμός και Δόμηση	+24	+96,82	-5,17	-67,64
3	Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός	+17	+24,08	+0,43	-7,51
4	Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές	+16	+27,75	-4,65	-7,10
5	Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά	+10	+21,21	-0,73	-10,47
6	Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο	+7	+7,23	-0,67	+0,44
7	Ένδυση, Υπόδηση και Κλωστοϋφαντουργία	+3	+15,36	+2,54	-14,90
8	Ηλεκτρονικά και Τεχνολογία	+0	+9,32	+0,22	-9,53

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
9	Κοσμήματα και Ωρολόγια	+0	+1,49	-0,25	-1,24
	Σύνολο	+121	+277,37	-3,49	-152,88

Γράφημα 4.3στ – Shift-Share ανά κατηγορία χονδρικού

4.3.7 Κρίσιμα Σημεία Χονδρικού Εμπορίου

Η ανάλυση του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αναδεικνύει τα ακόλουθα κρίσιμα σημεία:

1. **Σχετική υποεκπροσώπηση και ρόλος συμπληρωματικός προς την Κεντρική Μακεδονία.** Το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει **LQ Χονδρικού Εμπορίου = 0,89**, τιμή κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Η αναλογία λιανικού προς χονδρικό εμπόριο (**2,95:1**) είναι αισθητά υψηλότερη από την εθνική (**2,00:1**), εικόνα που αποτυπώνει τη μερική εξάρτηση του χονδρικού τομέα της Περιφέρειας από τα χονδρεμπορικά δίκτυα της Κεντρικής Μακεδονίας (βλ. Παρ. 4.3.1).
2. **Συγκέντρωση τύπου Pareto σε δύο επίπεδα.** Σε επίπεδο κλάδων, τρεις κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ (χονδρικό εμπόριο Οικιακού Εξοπλισμού και Δόμησης, χονδρικό εμπόριο Τροφίμων/Ποτών/Καπνού, χονδρικό εμπόριο Γεωργικών

Προϊόντων και Ζωοτροφών) συγκεντρώνουν το **71,54%** του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας. Σε επίπεδο Δήμων, οι πέντε έδρες των ΠΕ (Δήμοι Καβάλας, Κομοτηνής, Δράμας, Αλεξανδρούπολης, Ξάνθης) συγκεντρώνουν αθροιστικά **63,12%** του χονδρικού εμπορίου.

3. **Μοναδική υπερεκπροσώπηση: χονδρικό εμπόριο Γεωργικών Προϊόντων και Ζωοτροφών.** Με LQ Χονδρικού Εμπορίου=**1,73** (η μοναδική κατηγορία χονδρικού με $LQ > 1$), τα Γεωργικά Προϊόντα αναδεικνύουν τη σημασία της αγροτικής παραγωγής των πεδινών τμημάτων των ΠΕ Έβρου, Ροδόπης και Ξάνθης. Η ισχυρή αυτή διαρθρωτική θέση παραμένει το κύριο πλεονέκτημα της κατηγορίας, αν και την περίοδο αναφοράς αναπτύχθηκε με ρυθμό χαμηλότερο του εθνικού (Διαφορική Συνιστώσα **-7,1 επιχειρήσεις**, βλ. Παράγραφος 4.3.6).
4. **Εσωτερική ποικιλομορφία σε ικανοποιητικό επίπεδο.** Ο Δείκτης Εντροπίας του χονδρικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,76 (80,11%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας, $H_{max} = \ln(9) \approx 2,197$), ελαφρώς χαμηλότερος από τον αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (81,32%, βλ. Παρ. 4.2.4).
5. **Ανάπτυξη κάτω από τον εθνικό ρυθμό.** Με τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του χονδρικού εμπορίου (**+9,91%**), η Περιφέρεια θα κατέγραφε αύξηση περίπου **+277 επιχειρήσεων**· η πραγματική καθαρή μεταβολή ήταν **+121**, με αποτέλεσμα **αρνητική Διαφορική Συνιστώσα (-152,88**, βλ. Παράγραφος 4.3.6). Η υστέρηση είναι σχεδόν καθολική (8 από 9 κατηγορίες) και μέρος της συνδέεται με την εκκαθάριση του μητρώου του ΓΕΜΗ (υψηλότερο CBCR πανελλαδικά). Σημείο σχετικής δυναμικής αποτελεί η μεθοριακή **ΠΕ Έβρου**, που καταγράφει τον υψηλότερο CGR χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας (**+9,14%**, βλ. Παράγραφος 2.2).
6. **Υψηλότερη χωρική ανισότητα από το λιανικό εμπόριο, με σημαντική συνιστώσα μεταξύ ΠΕ.** Ο Δείκτης Hoover Χονδρικού Εμπορίου (**0,170**) υπερβαίνει τόσο τον αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (**0,120**) όσο και της συνολικής επιχειρηματικότητας (**0,090**). Η αποάθροιση του Δείκτη Theil αναδεικνύει ότι το **79,44%** της ανισοκατανομής εντοπίζεται **εντός ΠΕ** (μεταξύ έδρας και μικρότερων Δήμων) και το **20,56% μεταξύ ΠΕ**, ποσοστό αισθητά υψηλότερο από το αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (**13,44%**, βλ. Παρ. 4.3.5).
7. **Διαφοροποιημένα προφίλ ΠΕ.** Η **ΠΕ Καβάλας** συγκεντρώνει το **29,25%** του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας, ποσοστό αισθητά υψηλότερο από τη συμμετοχή της στο λιανικό εμπόριο (**24,24%**, βλ. Παρ. 4.3.3). Η **ΠΕ Έβρου** καταγράφει τον υψηλότερο **CGR Χονδρικού Εμπορίου** της Περιφέρειας (**+9,14%**, βλ. Παρ. 2.2).

Κεφάλαιο 5 — Το Εμπόριο σε Αριθμούς: Συνθετική Ανάγνωση

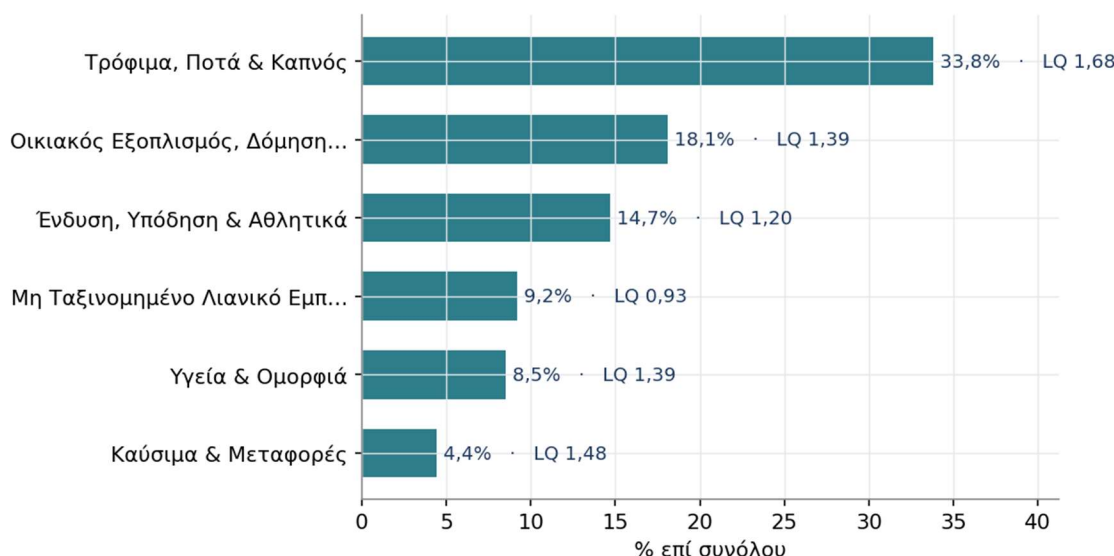
Το παρόν κεφάλαιο συνθέτει τα ευρήματα των προηγούμενων ενοτήτων του εμπορικού τομέα, εστιάζοντας στις κρίσιμες κατηγορίες, τη δυναμική και τη χωρική τυπολογία των εμπορικών πόλων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Αποτελεί συμπληρωματική, συνθετική αναφορά ως προς τις αναλυτικές ενότητες των Κεφαλαίων 4α και 4β.

5.1 Κυρίαρχοι Κλάδοι του Εμπορίου

Στο **λιανικό εμπόριο** (βλ. Παρ. 4.2.2), οι τρεις κορυφαίες κατηγορίες σε απόλυτο μέγεθος είναι το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (2.908 επιχειρήσεις, 33,77% του λιανικού εμπορίου), το **λιανικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού, ειδών δόμησης και κήπου** (1.557 επιχειρήσεις, 18,08%) και το **λιανικό εμπόριο ένδυσης, υπόδησης και αθλητικών** (1.265 επιχειρήσεις, 14,69%), κατηγορίες που συγκεντρώνουν συνολικά το **66,54%** του λιανικού εμπορίου. Η εικόνα αυτή χαρακτηρίζεται από σαφή κυριαρχία βασικών καταναλωτικών κατηγοριών και αντανakλά ένα εμπορικό σύστημα προσανατολισμένο πρωτίστως στις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού και των μεθοριακών επισκεπτών.

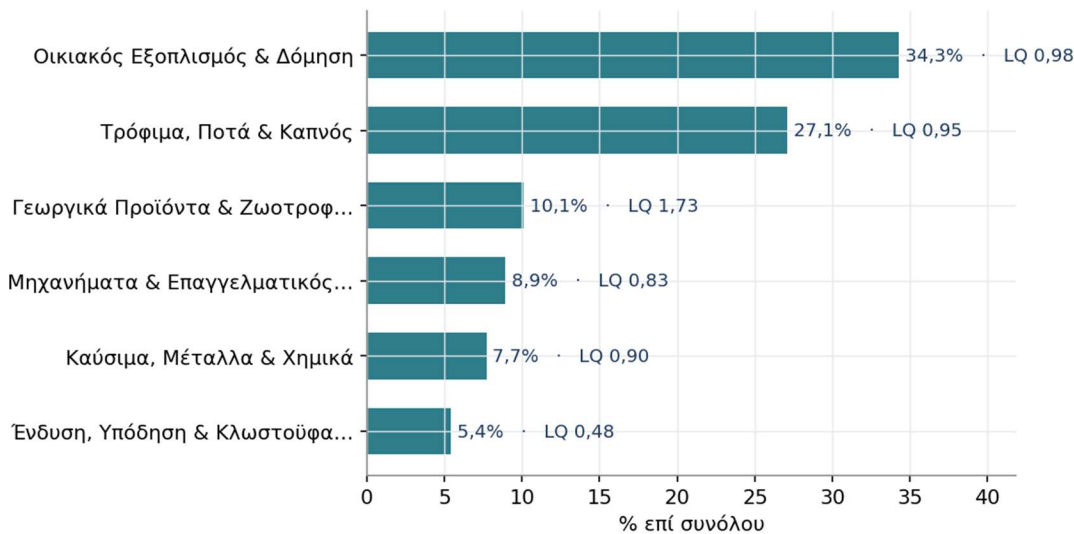
Σε επίπεδο εξειδίκευσης, όπως αποτυπώνεται από τον **Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ)**, ξεχωρίζουν το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** ($LQ=1,68$), το **λιανικό εμπόριο καυσίμων και μεταφορών** ($LQ=1,48$) και το **λιανικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού** ($LQ=1,39$). Και οι τρεις κατηγορίες συνδυάζουν μεγάλη απόλυτη βάση με υπερεκπροσώπηση έναντι του εθνικού μέσου, στοιχείο που επιβεβαιώνει ότι η κυριαρχία τους δεν αποτελεί απλώς συνάρτηση του μεγέθους της Περιφέρειας, αλλά πραγματική συγκριτική εξειδίκευση.

Γράφημα 5.1α — Κορυφαίες κατηγορίες λιανικού: % και LQ

Αντίστοιχα (βλ. Παρ. 4.3.2), οι τρεις κορυφαίες κατηγορίες είναι το **χονδρικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού και ειδών δόμησης** (1.001 επιχειρήσεις, 34,28% του χονδρικού εμπορίου), το **χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (792 επιχειρήσεις, 27,12%) και το **χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών** (296 επιχειρήσεις, 10,14%), κατηγορίες που συγκεντρώνουν συνολικά το **71,54%** του χονδρικού εμπορίου. Η τρίτη κατηγορία, το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών, φέρει ιδιαίτερη σημασία: με **LQ=1,73**, αποτελεί τη μόνη κατηγορία του χονδρικού εμπορίου που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο, εύρημα συμπληρωματικό της έντονης πρωτογενούς παραγωγής της Περιφέρειας (βλ. Παρ. 1.5).

Γράφημα 5.1β — Κορυφαίες κατηγορίες χονδρικού: % και LQ

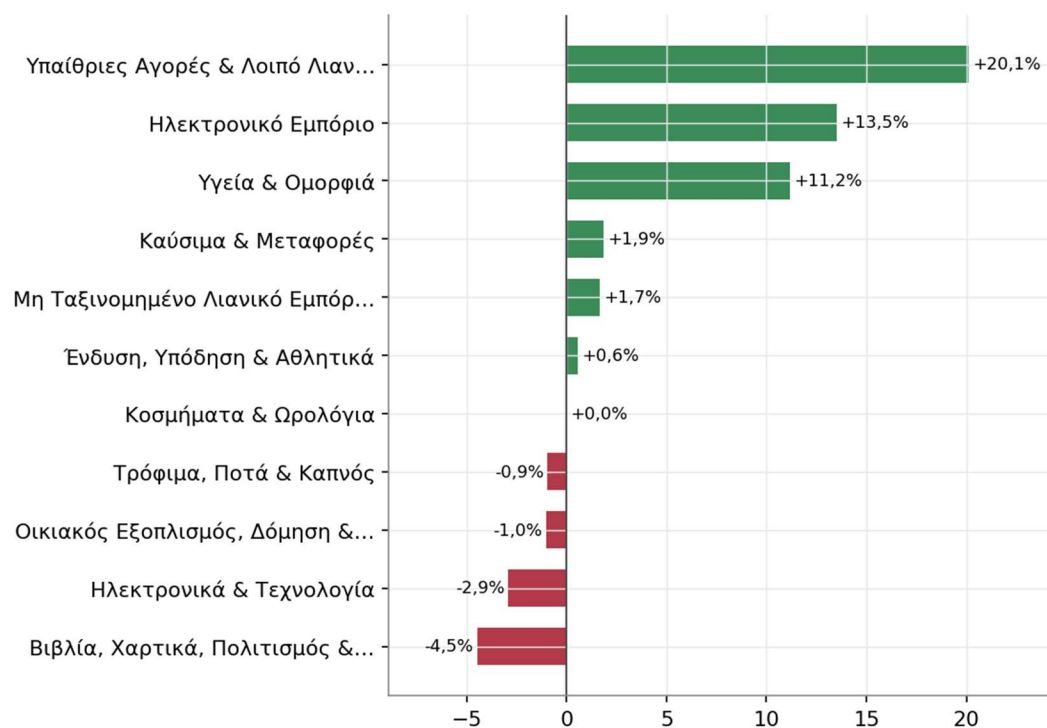
Η σύγκριση λιανικού και χονδρικού εμπορίου αναδεικνύει **ένα σημείο σύγκλισης και μια σαφή διαφοροποίηση** ως προς την εξειδίκευση. Το κοινό στοιχείο και των δύο σκελών είναι το εμπόριο **τροφίμων, ποτών και καπνού**, που κατατάσσεται πρώτο στο λιανικό εμπόριο (33,77%) και δεύτερο στο χονδρικό εμπόριο (27,12%), εύρημα που αποτυπώνει την αναγκαία αλυσίδα κάλυψης βασικών διατροφικών αναγκών των πέντε αστικών κέντρων. Σε επίπεδο εξειδίκευσης, όμως, τα δύο σκέλη διαφοροποιούνται: το λιανικό εμπόριο εμφανίζει **ευρύτερο φάσμα υπερεκπροσώπησης**, με 8 από τις 11 κατηγορίες να υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο (LQ άνω της μονάδας), τη στιγμή που στο χονδρικό εμπόριο η υπερεκπροσώπηση **συγκεντρώνεται σε μία μόνο κατηγορία**, το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών (LQ=1,73). Η **διαφοροποίηση** αυτή αποτελεί σημαντική ένδειξη ότι η εξειδίκευση του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας συνδέεται στενά με την αγροτική παραγωγή, με τις υπόλοιπες **εφοδιαστικές ανάγκες της Περιφέρειας** να καλύπτονται σε σημαντικό βαθμό από κέντρα διανομής εκτός των ορίων της.

5.2 Δυναμική και Μεταβολές

Η ανάλυση των ρυθμών ανάπτυξης ανά κατηγορία αποτυπώνει διαφοροποιημένη εικόνα, τόσο εντός του λιανικού όσο και εντός του χονδρικού εμπορίου.

Στο **λιανικό εμπόριο** (βλ. Παρ. 4.2.2), η σημαντικότερη ανάπτυξη σε ουσιαστική βάση καταγράφεται στο **λιανικό εμπόριο ειδών υγείας και ομορφιάς** (ρυθμός ανάπτυξης +11,18%, με ευρεία βάση 736 επιχειρήσεων). Υψηλότερο ονομαστικό ρυθμό εμφανίζει το **ηλεκτρονικό εμπόριο** (+13,51%), η μικρή του όμως βάση (252 επιχειρήσεις) συνεπάγεται υψηλή μεταβλητότητα και επιβάλλει επιφύλαξη ως προς την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Για το λιανικό εμπόριο ειδών υγείας και ομορφιάς, η Shift-Share Ανάλυση (βλ. Παρ. 4.2.6) αποδίδει την αύξηση κυρίως στην **Εθνική** (+54,59 επιχειρήσεις) και τη **Διαρθρωτική Συνιστώσα** (+103,83 επιχειρήσεις, εθνικά δυναμικός κλάδος), ενώ η **Διαφορική Συνιστώσα** είναι αρνητική (-84,41 επιχειρήσεις), ένδειξη ότι η Περιφέρεια αναπτύχθηκε στον κλάδο βραδύτερα από τον εθνικό ρυθμό.

Γράφημα 5.2α — Ρυθμοί ανάπτυξης κατηγοριών λιανικού

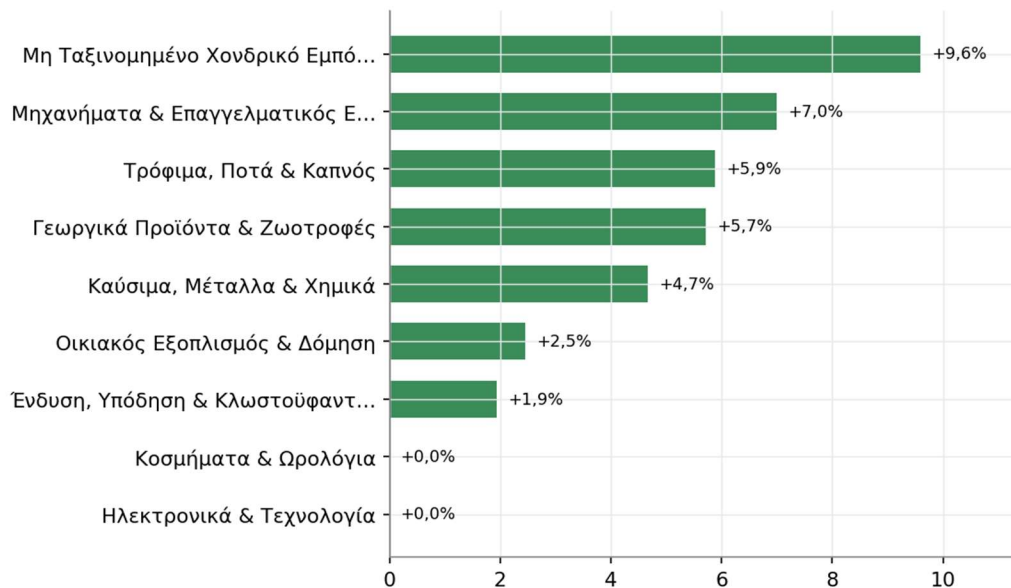

Στον αντίποδα, αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης καταγράφουν οι δύο μεγαλύτερες κατηγορίες του λιανικού εμπορίου, το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (-0,95%, σε βάση 2.908 επιχειρήσεων) και το **λιανικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού, ειδών δόμησης και κήπου** (-1,02%, σε βάση 1.557 επιχειρήσεων). Αρνητικούς ρυθμούς σημειώνουν και άλλες μικρότερες κατηγορίες, όπως το **λιανικό εμπόριο βιβλίων, χαρτικών, πολιτισμού και ψυχαγωγίας** (-4,46%, σε βάση 193 επιχειρήσεων) και το **λιανικό εμπόριο ηλεκτρονικών και τεχνολογίας** (-2,91%, σε

βάση 167 επιχειρήσεων). Η συρρίκνωση των δύο μεγαλύτερων κατηγοριών είναι πραγματική, παρά τη σχετική υπερεκπροσώπηση τους έναντι του εθνικού μέσου όρου. Η αρνητική Διαφορική Συνιστώσα και των δύο κατηγοριών στη Shift-Share Ανάλυση (-180,60 και -81,67 επιχειρήσεις αντίστοιχα, βλ. Παρ. 4.2.6) δείχνει ότι η συρρίκνωση δεν οφείλεται μόνο στην εθνική τάση των κλάδων αλλά και σε τοπική υστέρηση: οι δύο μεγαλύτερες κατηγορίες αναπτύχθηκαν βραδύτερα από τον αντίστοιχο εθνικό ρυθμό. Οι αρνητικοί ρυθμοί συνδέονται εν μέρει με την επίδραση των εκκαθαρίσεων του ΓΕΜΗ και χρήζουν διαχρονικής παρακολούθησης.

Στο **χονδρικό εμπόριο** (βλ. Παρ. 4.3.2), τις δυναμικότερες επιδόσεις σε αξιόπιστη βάση καταγράφουν το **χονδρικό εμπόριο μηχανημάτων και επαγγελματικού εξοπλισμού** (+7,00%, σε βάση 260 επιχειρήσεων), το **χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (+5,88%, σε βάση 792 επιχειρήσεων) και το **χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών** (+5,71%, σε βάση 296 επιχειρήσεων). Ιδιαίτερη σημασία έχει το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών, η μόνη κατηγορία του κλάδου που συνδυάζει θετική αναπτυξιακή τάση με υπερεκπροσώπηση έναντι του εθνικού μέσου όρου ($LQ=1,73$). Υψηλότερο ονομαστικό ρυθμό εμφανίζει το **μη ταξινομημένο χονδρικό εμπόριο** (+9,59%), η μικρή του όμως βάση (80 επιχειρήσεις) συνεπάγεται υψηλή μεταβλητότητα και επιβάλλει επιφύλαξη ως προς την ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Σε στασιμότητα παραμένουν το **χονδρικό εμπόριο ηλεκτρονικών και τεχνολογίας** (0,00%, σε βάση 94 επιχειρήσεων) και το **χονδρικό εμπόριο κοσμημάτων και ωρολογίων** (0,00%, σε βάση 15 επιχειρήσεων), ένδειξη περιορισμένης τοπικής ζήτησης σε εξειδικευμένα τμήματα του χονδρικού εμπορίου.

Γράφημα 5.2β — Ρυθμοί ανάπτυξης κατηγοριών χονδρικού

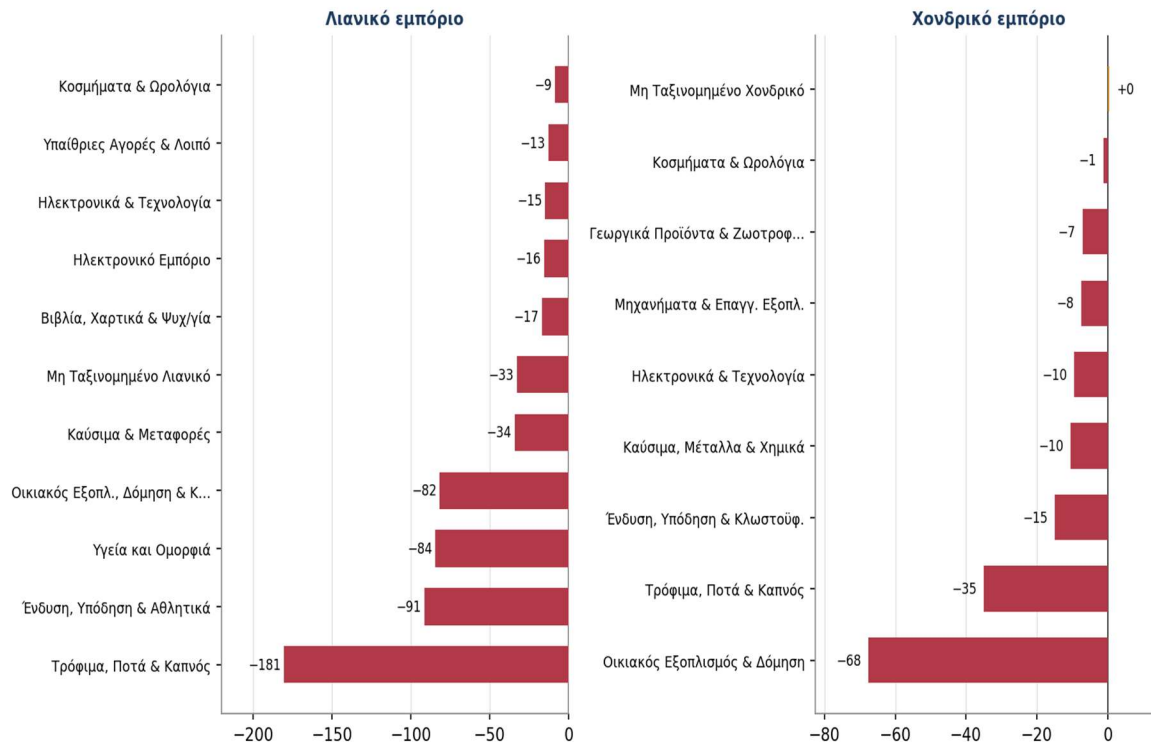
Το κοινό μοτίβο και στα δύο σκέλη του εμπορίου είναι η σχετικά συγκρατημένη ανάπτυξη σε σχέση με τον εθνικό ρυθμό. Σε επίπεδο συνόλου, ο ρυθμός ανάπτυξης

του εμπορίου της Περιφέρειας (+2,01%) υπολείπεται σημαντικά του εθνικού (+8,79%, βλ. Κεφ. 4α). Η υστέρηση παραμένει και ανά σκέλος: ο ρυθμός ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου (+1,25%) υπολείπεται του εθνικού ρυθμού του κλάδου (+8,25%), ενώ ο ρυθμός του χονδρικού εμπορίου (+4,32%) υπολείπεται του αντίστοιχου εθνικού (+9,91%). Η υστέρηση αυτή αποτυπώνεται στις **αρνητικές Διαφορικές Συνιστώσες** της Shift-Share Ανάλυσης (-573,81 επιχειρήσεις στο λιανικό και -152,88 επιχειρήσεις στο χονδρικό εμπόριο, βλ. Παρ. 4.2.6 και 4.3.6): και στα δύο σκέλη η Περιφέρεια αναπτύχθηκε βραδύτερα από τον εθνικό ρυθμό. Στο χονδρικό εμπόριο, οκτώ από τις εννέα κατηγορίες εμφανίζουν αρνητική Διαφορική Συνιστώσα. Παρά τη συγκρατημένη αυτή επίδοση, η Περιφέρεια διατηρεί την υψηλότερη σχετική εξειδίκευση στο εμπόριο πανελλαδικά (LQ 1,17) και ισχυρή διαρθρωτική θέση στον αγροτικό χονδρεμπορικό κλάδο, στοιχεία που δείχνουν ότι η υστέρηση αφορά τον ρυθμό της περιόδου και όχι τη δομική βαρύτητα του τομέα. Καθοριστικός παράγοντας παραμένει η εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ, που διατηρεί τον Ρυθμό Παύσης Επιχειρήσεων (CBCR) στο υψηλότερο επίπεδο πανελλαδικά (8,55%) και συμπιέζει την καθαρή μεταβολή· μέρος της αρνητικής Διαφορικής Συνιστώσας αποτελεί διοικητικό φαινόμενο και η εικόνα χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης, ώστε να διαπιστωθεί αν αντανακλά εδραιωμένη τάση ή συγκυρία σχετιζόμενη με την εκκαθάριση.

5.3 Σχέση με την Τοπική Οικονομία

Η ανάλυση Shift-Share επιτρέπει να διαχωριστεί η καθαρή μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων σε τρεις συνιστώσες: την **Εθνική** (επίδραση της γενικής εθνικής τάσης), τη **Διαρθρωτική** (επίδραση της κλαδικής σύνθεσης) και τη **Διαφορική** (τοπικό ανταγωνιστικό αποτέλεσμα). Η τελευταία απομονώνει τη συμβολή των αποκλειστικά τοπικών παραγόντων, πέρα από ό,τι θα προέβλεπε η εθνική πορεία και η σύνθεση των κλάδων.

Στο **λιανικό εμπόριο**, η καθαρή αύξηση των +106 επιχειρήσεων προκύπτει χάρη στην ισχυρά θετική Εθνική Συνιστώσα (+701,31 επιχειρήσεις), την οποία αντισταθμίζουν εν μέρει η οριακά αρνητική Διαρθρωτική (-21,50) και κυρίως η έντονα αρνητική **Διαφορική Συνιστώσα (-573,81 επιχειρήσεις)** (βλ. Παρ. 4.2.6): η πραγματική αύξηση υπολείπεται κατά πολύ εκείνης που θα προέκυπτε αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό. Παρόμοια εικόνα στο **χονδρικό εμπόριο**: η καθαρή αύξηση των +121 επιχειρήσεων στηρίζεται στην Εθνική Συνιστώσα (+277,37 επιχειρήσεις), ενώ η **Διαφορική Συνιστώσα είναι αρνητική (-152,88 επιχειρήσεις)** (βλ. Παρ. 4.3.6). Αθροιστικά, η Διαφορική Συνιστώσα των δύο σκελών **(-726,69 επιχειρήσεις)** δείχνει έναν εμπορικό τομέα που αναπτύσσεται με ρυθμό σαφώς βραδύτερο από τον εθνικό, εύρημα που η ανάλυση συνδέει σε μεγάλο βαθμό με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ.

Η ερμηνεία των ευρημάτων αυτών συνδέεται με την τυπολογία της Περιφέρειας. Η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη συγκροτεί μια **πολυκεντρική μεθοριακή Περιφέρεια**: πέντε ισόρροπες έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων, χερσαία σύνορα προς τη Βουλγαρία και την Τουρκία, παράκτιο μέτωπο στο Βόρειο Αιγαίο και νησιωτική συνιστώσα (Δήμοι Θάσου και Σαμοθράκης). Στο πλαίσιο αυτό, ο εμπορικός τομέας επιτελεί τρεις διακριτούς ρόλους.

Πρώτον, αποτελεί **βασικό κανάλι διασυννοριακών ροών** από και προς τη Βουλγαρία και την Τουρκία. Ο **Δήμος Αλεξανδρούπολης**, ως κύρια πύλη σύνδεσης προς την Τουρκία (βλ. Παρ. 3.3), αναδεικνύεται στον δυναμικότερο εμπορικό κόμβο της Περιφέρειας, με ρυθμό ανάπτυξης εμπορίου **+7,97%** (βλ. Παρ. 3.4), και η ΠΕ Έβρου συνολικά καταγράφει ρυθμό ανάπτυξης χονδρικού εμπορίου **+9,14%** (βλ. Παρ. 2.2). Η εικόνα αυτή είναι συμβατή με τις αυξανόμενες εμπορευματικές ροές που αξιοποιούν τη γεωγραφική θέση ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Δεύτερον, εξυπηρετεί τα πέντε ισόρροπα αστικά κέντρα καλύπτοντας βασικές καταναλωτικές ανάγκες. Η υψηλή εμπορική εξειδίκευση (Συντελεστής Χωροθέτησης εμπορίου **1,18**, η υψηλότερη μεταξύ των δεκατριών Περιφερειών της χώρας, βλ. Παρ. 2.4) δεν ερμηνεύεται ως αποκλειστικός δείκτης εμπορικής δυναμικότητας, αλλά εν μέρει ως αντανάκλαση της **χαμηλής επιχειρηματικής πυκνότητας** στους υπόλοιπους κλάδους (70,9 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, 13η από 13 Περιφέρειες, βλ. Παρ. 2.1): το εμπόριο αναδεικνύεται αναλογικά ισχυρότερο, διότι άλλοι κλάδοι, όπως η Πληροφορία και Επικοινωνία ή η Υγεία, υπολείπονται έντονα.

Τρίτον, συγκεντρώνει και διακινεί την αγροτική παραγωγή της ενδοχώρας. Το **χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών**, η μόνη κατηγορία του κλάδου με Συντελεστή Χωροθέτησης άνω της μονάδας (LQ=1,73), αντανακλά τη σημαντική αγροτική παραγωγή (καπνός, βαμβάκι, σιτηρά) στα πεδινά τμήματα των ΠΕ Έβρου, Ροδόπης και Ξάνθης. Η ισχυρή αυτή διαρθρωτική θέση παραμένει το κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα του τοπικού χονδρεμπορίου, αν και την περίοδο αναφοράς η κατηγορία αναπτύχθηκε με ρυθμό χαμηλότερο του εθνικού (Διαφορική Συνιστώσα **-7,10 επιχειρήσεις**, βλ. Παρ. 4.3.6).

Συνολικά, ο εμπορικός τομέας της Περιφέρειας συνδυάζει δύο λειτουργίες: αφενός υποστηρίζει την κατανάλωση και τη διακίνηση προϊόντων εντός της πολυκεντρικής αστικής δομής, αφετέρου αξιοποιεί τη μεθοριακή θέση μέσω διασυνοριακών εμπορευματικών ροών. Η σχεδόν μηδενική Διαρθρωτική Συνιστώσα του λιανικού εμπορίου (-21,50 επιχειρήσεις) δείχνει ότι η κλαδική σύνθεση, με τα τρόφιμα και τον οικιακό εξοπλισμό να ξεπερνούν αθροιστικά το 50%, δεν ευνοεί τους εθνικά δυναμικούς κλάδους, εύρημα αναμενόμενο για Περιφέρεια χωρίς μητροπολιτική τουριστική αγορά ή ανεπτυγμένο ηλεκτρονικό εμπόριο. Παράλληλα, το χονδρικό εμπόριο αναπτύχθηκε με θετικό ρυθμό (+4,32%), αν και η αρνητική Διαφορική Συνιστώσα (-152,88 επιχειρήσεις) δείχνει ότι και αυτό υπολείφθηκε του εθνικού ρυθμού· η μεθοριακή ταυτότητα της Περιφέρειας αποτυπώνεται κυρίως στη διαρθρωτική θέση του αγροτικού χονδρεμπορίου. Το εύρημα χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης, ώστε να διαπιστωθεί αν αποτυπώνει σταθερή τάση ή συγκυρία σχετιζόμενη με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ μεταξύ των δύο περιόδων αναφοράς.

5.4 Εμπορικές Ενότητες με Σημείο Αναφοράς

Η συνδυαστική ανάγνωση της εμπορικής βάσης κάθε Δήμου με τα δομικά του χαρακτηριστικά οργανώνει τους 22 Δήμους της Περιφέρειας στην εξαβάθμια τυπολογία του Κεφαλαίου 3 (βλ. Παρ. 3.3), η οποία διαβάζεται εδώ υπό εμπορική οπτική.

Πίνακας 5.4 — Τυπολογία Εμπορικών Πόλων EL51 (6 τύποι, Κεφ. 3)

Τύπος (Κεφ. 3)	Δήμοι	Εμπορικές επιχ.	Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου
A Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα ΠΕ	Ξάνθης, Κομοτηνής, Καβάλας, Δράμας, Αλεξανδρούπολης	1.605 / 1.465 / 1.440 / 1.333 / 1.314	+0,76% έως +7,97%
B Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα (ΠΕ Έβρου)	Ορεστιάδας, Διδυμοτείχου, Σουφλίου	553 / 275 / 203	+2,61% έως +6,35%
Γ Νησιωτικός Τουριστικός Πόλος	Θάσου	493	-4,46%
Δ Μεθοριακοί Αγροτικοί Δήμοι	Αβδήρων, Μαρωνείας-Σαπών, Τοπείρου, Ιάσμου, Αρριανών	286 / 232 / 156 / 152 / 150	-2,50% έως +8,92%

Τύπος (Κεφ. 3)	Δήμοι	Εμπορικές επιχ.	Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου
ΣΤ Παράκτιοι Δήμοι Φθίνουσας Δυναμικής	Παγγαίου, Νέστου	606 / 402	-6,34% / -5,19%
Ε Δήμοι Μικρής Επιχειρηματικής Βάσης	Δοξάτου, Προσοτσάνης, Μύκης, Κάτω Νευροκοπίου, Σαμοθράκης, Παρανεστίου	270 / 199 / 195 / 119 / 59 / 24	-2,01% έως +20,00%

Στην κορυφή της ιεραρχίας βρίσκονται τα **Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα των Περιφερειακών Ενοτήτων** (Τύπος Α), οι πέντε έδρες των ΠΕ, καθεμία με συνολική επιχειρηματική βάση άνω των 4.000 επιχειρήσεων. Στους Δήμους Ξάνθης (1.605 εμπορικές επιχειρήσεις), Κομοτηνής (1.465), Καβάλας (1.440), Δράμας (1.333) και Αλεξανδρούπολης (1.314) συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος της εμπορικής δραστηριότητας της Περιφέρειας. Η εμπορική τους βάση κυμαίνεται σε στενό εύρος, από 1.314 έως 1.605 εμπορικές επιχειρήσεις, εικόνα τυπική μιας πολυκεντρικής Περιφέρειας χωρίς ενιαίο κυρίαρχο κέντρο. Εντός της ομάδας, ο Δήμος Αλεξανδρούπολης ξεχωρίζει ως ο δυναμικότερος εμπορικός κόμβος, με συνολικό ρυθμό ανάπτυξης εμπορίου +7,97% (βλ. Παρ. 3.4), αξιοποιώντας τον ρόλο του ως κύριας πύλης σύνδεσης προς την Τουρκία.

Γύρω από τον αστικό αυτόν πυρήνα αναπτύσσεται μια ευρύτερη ζώνη μεθοριακών και αγροτικών κέντρων. Τα **Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα** της ΠΕ Έβρου (Τύπος Β), δηλαδή οι Δήμοι Ορεστιάδας (553 εμπορικές επιχειρήσεις, +6,35%), Διδυμοτείχου (275, +2,61%) και Σουφλίου (203, +5,18%), λειτουργούν ως κέντρα εξυπηρέτησης εκτός των εδρών των ΠΕ, με τον Δήμο Ορεστιάδας να εμφανίζει την ισχυρότερη δυναμική ως βορειοανατολικό μεθοριακό κέντρο. Συμπληρωματικά, οι **Μεθοριακοί Αγροτικοί Δήμοι** των ΠΕ Ροδόπης και Ξάνθης (Τύπος Δ), δηλαδή οι Δήμοι Αβδήρων (286), Μαρωνείας-Σαπών (232), Τοπίου (156), Ιάσμου (152) και Αρριανών (150), συνδυάζουν μικρή έως μέτρια εμπορική βάση με έντονο αγροτικό προφίλ. Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης εμπορίου ορισμένων εξ αυτών, όπως του Δήμου Μαρωνείας-Σαπών (+8,92%) και του Δήμου Ιάσμου (+8,57%), χρήζουν επιφύλαξης ως προς την ερμηνεία τους, καθώς η μικρή απόλυτη βάση συνεπάγεται υψηλή μεταβλητότητα: η αύξηση του Δήμου Μαρωνείας-Σαπών αντιστοιχεί σε μόλις 19 νέες εμπορικές επιχειρήσεις (βλ. Παρ. 3.4).

Δύο τύποι αποτυπώνουν διακριτές εμπορικές ταυτότητες. Ο **Νησιωτικός Τουριστικός Πόλος** (Τύπος Γ) περιλαμβάνει αποκλειστικά τον Δήμο Θάσου (493 εμπορικές επιχειρήσεις, ΠΕ Καβάλας), όπου ο τουριστικός χαρακτήρας (Συντελεστής Χωροθέτησης Καταλυμάτων και Εστίασης 2,94, βλ. Παρ. 3.2) διαμορφώνει τη δομή της τοπικής οικονομίας: η σχετικά χαμηλή εμπορική εξειδίκευση (LQ εμπορίου 0,65) δεν αποτελεί ένδειξη αδυναμίας, αλλά αντανάκλαση μιας τουριστικά προσανατολισμένης επιχειρηματικής βάσης. Στον αντίποδα, οι **Παράκτιοι Δήμοι Φθίνουσας Εμπορικής Δυναμικής** (Τύπος ΣΤ), οι Δήμοι Παγγαίου (606 εμπορικές επιχειρήσεις, -6,34%) και Νέστου (402, -5,19%), καταγράφουν

αρνητικούς ρυθμούς που ενδέχεται εν μέρει να αντανakλούν την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ και χρήζουν διαχρονικής παρακολούθησης (βλ. Παρ. 3.4).

Την κατάταξη συμπληρώνουν οι **Δήμοι Μικρής Επιχειρηματικής Βάσης** (Τύπος Ε), δηλαδή οι Δήμοι Δοξάτου (270), Προσοτσάνης (199), Μύκης (195), Κάτω Νευροκοπίου (119), Σαμοθράκης (59) και Παρανεστίου (24), που συγκροτούν την εκτεταμένη περιφέρεια των ορεινών, αραιοκατοικημένων και νησιωτικών Δήμων της ενδοχώρας, όπου η μικρή απόλυτη βάση καθιστά τους ρυθμούς ιδιαίτερα μεταβλητούς και συχνά συνυπάρχει με υψηλή γεωργική ή ενεργειακή εξειδίκευση (βλ. Παρ. 3.2).

Συνολικά, η εξαβάθμια τυπολογία αποτυπώνει τον χαρακτήρα μιας πολυκεντρικής μεθοριακής Περιφέρειας: το εμπόριο δεν οργανώνεται γύρω από έναν κυρίαρχο πόλο, αλλά γύρω από πέντε ισόρροπα αστικά κέντρα, καθένα από τα οποία εξυπηρετεί την οικεία Περιφερειακή Ενότητα, με συμπληρωματικούς ρόλους διασυνοριακής εξωστρέφειας, νησιωτικής τουριστικής αγοράς και μεθοριακής αγροτικής εξυπηρέτησης.

Κεφάλαιο 6 — Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο **Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)**, ένας σύνθετος δείκτης που συνοψίζει σε μία ενιαία τιμή στην κλίμακα [0,1] τη δυναμική και τη διαρθρωτική φυσιογνωμία του εμπορικού κλάδου κάθε Περιφέρειας. Στόχος του είναι η συγκριτική αξιολόγηση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έναντι των υπολοίπων δώδεκα Περιφερειών της χώρας, μέσα από τη σύνθεση των επιμέρους ευρημάτων των προηγούμενων κεφαλαίων.

6.1 Σύνθεση του Δείκτη

Ο RBDI υπολογίζεται ως σταθμισμένο άθροισμα τεσσάρων κανονικοποιημένων συνιστωσών, οι οποίες διακρίνονται σε δύο **δυναμικές**, που αποτυπώνουν τη ροή και την κινητικότητα του εμπορικού ιστού, και δύο **διαρθρωτικές**, που αποτυπώνουν τα σταθερά χαρακτηριστικά της τοπικής οικονομίας.

Στις δυναμικές συνιστώσες ανήκουν δύο δείκτες. Ο **Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR)**, με βαρύτητα 35%, αποτελεί τη συνιστώσα με τη μεγαλύτερη στάθμιση και αποτυπώνει το μερίδιο των νέων εμπορικών επιχειρήσεων επί του συνόλου των νέων εγγραφών της Περιφέρειας. Ο **Δείκτης Διατήρησης (Retention Rate)**, με βαρύτητα 20%, αποτυπώνει τη σταθερότητα του υφιστάμενου εμπορικού ιστού· η ερμηνεία του απαιτεί προσοχή, καθώς επηρεάζεται σημαντικά από την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ της περιόδου αναφοράς.

Στις διαρθρωτικές συνιστώσες ανήκουν επίσης δύο δείκτες. Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ)**, με βαρύτητα 25%, αποτυπώνει τη σχετική εξειδίκευση της τοπικής οικονομίας στον εμπορικό κλάδο. Ο **Δείκτης Εντροπίας Shannon**, με βαρύτητα 20%, υπολογίζεται επί της κατανομής των ενεργών επιχειρήσεων στους διψήφιους κωδικούς δραστηριότητας του συνόλου της οικονομίας, και όχι μόνο του εμπορικού κλάδου, αποτυπώνοντας τη δομική ποικιλομορφία της παραγωγικής βάσης.

Όλες οι συνιστώσες υπόκεινται σε λογαριθμικό μετασχηματισμό για την εξομάλυνση των ακραίων τιμών και κατόπιν σε κανονικοποίηση min-max στο διάστημα [0,1] σε επίπεδο δεκατριών Περιφερειών. Η στάθμιση 35/20/25/20% αναγνωρίζει την κινητικότητα των νέων ιδρύσεων ως τον πλέον άμεσο δείκτη δυναμισμού, με τις υπόλοιπες συνιστώσες να παρέχουν το διαρθρωτικό πλαίσιο. Η σύνθεση των τεσσάρων αυτών συνιστωσών επιτρέπει μια διαπεριφερειακή σύγκριση που ξεπερνά τον μεμονωμένο δείκτη δυναμικής ή εξειδίκευσης, συνθέτοντας σε μία τιμή τόσο τη ροή όσο και τη δομή του εμπορικού κλάδου.

6.2 Κατάταξη Περιφερειών

Πίνακας 6.1 — Κατάταξη Περιφερειών κατά RBDI και Συνιστώσες

#	Περιφέρεια	RBDI	CBFR	Retention	LQ	Entropy
1	Δυτικής Ελλάδας	0,84	0,64	0,97	1,15	3,29
2	Κεντρικής Μακεδονίας	0,74	0,61	0,97	1,13	3,37
3	Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	0,61	0,62	0,92	1,17	3,2
4	Θεσσαλίας	0,57	0,6	0,95	1,1	3,27
5	Αττικής	0,52	0,56	1	0,94	3,54
6	Στερεάς Ελλάδας	0,5	0,58	0,96	1,07	3,25
7	Πελοποννήσου	0,43	0,57	0,97	1,04	3,24
8	Κρήτης	0,43	0,58	0,96	0,93	3,25
9	Ηπείρου	0,4	0,57	0,96	0,93	3,29
10	Βορείου Αιγαίου	0,36	0,57	0,95	1,04	3,12
11	Δυτικής Μακεδονίας	0,33	0,58	0,92	0,96	3,24
12	Νοτίου Αιγαίου	0,32	0,57	1	0,86	2,93
13	Ιονίων Νήσων	0,28	0,59	0,97	0,72	2,95
	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	0,49	0,59	0,96	1,01	3,24

Με βάση τις τιμές του Μαρτίου 2026, η Περιφέρεια κατατάσσεται **τρίτη μεταξύ των δεκατριών Περιφερειών** της χώρας, με τιμή **RBDI=0,614**, που υπερβαίνει σαφώς τον εθνικό μέσο όρο (0,488), πίσω μόνο από τη Δυτική Ελλάδα (0,842) και την Κεντρική Μακεδονία (0,739). Πρόκειται για αξιοσημείωτη θέση για μια Περιφέρεια με μεθοριακό χαρακτήρα και τη χαμηλότερη πανελλαδικά επιχειρηματική πυκνότητα.

Η ανάλυση ανά συνιστώσα αναδεικνύει ότι η υψηλή αυτή θέση προκύπτει από προφίλ έντονης ασυμμετρίας, το οποίο διατρέχει και τις δύο ομάδες. Η Περιφέρεια εμφανίζει ισχυρή επίδοση σε δύο δείκτες, έναν διαρθρωτικό και έναν δυναμικό: στον **Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου** κατατάσσεται **πρώτη**, με τιμή **1,18**, την υψηλότερη εμπορική εξειδίκευση της χώρας, και στον **Ρυθμό Ίδρυσης δεύτερη**, με τιμή 0,617, πίσω μόνο από τη Δυτική Ελλάδα (0,638). Σχεδόν έξι στις δέκα νέες επιχειρήσεις της Περιφέρειας ανήκουν στον εμπορικό κλάδο, αναλογία υπερδιπλάσια του μεριδίου του εμπορίου στο σύνολο των ενεργών επιχειρήσεων (28,92%). Σημειώνεται, ωστόσο, ότι ο Ρυθμός Ίδρυσης εμφανίζει περιορισμένο εύρος τιμών μεταξύ των δεκατριών Περιφερειών, από 0,559 έως 0,638, γεγονός που υποδηλώνει ότι, αν και σημαντικός, δεν αποτελεί τη συνιστώσα με τον εντονότερο διαφοροποιητικό χαρακτήρα μεταξύ των Περιφερειών.

Αντίθετα, η Περιφέρεια υστερεί σε δύο δείκτες, επίσης έναν διαρθρωτικό και έναν δυναμικό. Στον **Δείκτη Διατήρησης** κατατάσσεται **δωδέκατη**, με τιμή 0,925, σαφώς κάτω του εθνικού μέσου όρου, εικόνα που αντανakλά αυξημένη κινητικότητα εξόδου επιχειρήσεων συνδεδεμένη σε σημαντικό βαθμό με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ και που χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης. Στον **Δείκτη Εντροπίας** κατατάσσεται **δέκατη**, με τιμή 3,20, που αντανakλά μέτρια δομική ποικιλομορφία της συνολικής οικονομίας. Σε κάθε ομάδα συνιστωσών, δηλαδή, ο ένας δείκτης είναι ισχυρός και ο άλλος ασθενής.

Στον αντίποδα, οι Περιφέρειες στη βάση της κατάταξης οφείλουν τη χαμηλή τους θέση σε διαφορετικούς παράγοντες. Στο Νότιο Αιγαίο και στα Ιόνια Νησιά (0,323 και 0,283) η έντονη τουριστική εξειδίκευση περιορίζει τις διαρθρωτικές συνιστώσες, με χαμηλή εμπορική εξειδίκευση (Συντελεστής Χωροθέτησης 0,86 και 0,72). Στη Δυτική Μακεδονία (0,327), αντίθετα, οι διαρθρωτικές συνιστώσες προσεγγίζουν τον εθνικό μέσο και η χαμηλή τιμή προκύπτει κυρίως από τον Δείκτη Διατήρησης, υπό την επίδραση της εκκαθάρισης του Μητρώου ΓΕΜΗ. Η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, με κορυφαία διαρθρωτική εξειδίκευση και υψηλή κινητικότητα ιδρύσεων, τοποθετείται σε εντελώς διαφορετική θέση από τις Περιφέρειες αυτές.

6.3 Διαρθρωτική Ανάγνωση

Η υψηλή κατάταξη της Περιφέρειας στον RBDI δεν αντανakλά ισορροπημένη επίδοση και στις τέσσερις συνιστώσες, αλλά ένα ιδιαίτερο διαρθρωτικό προφίλ ασυμμετρίας. Η Περιφέρεια οφείλει την υψηλή της θέση στις κορυφαίες επιδόσεις σε δύο μόνο διαστάσεις, τον Συντελεστή Χωροθέτησης και τον Ρυθμό Ίδρυσης, σε αντίθεση με τη Δυτική Ελλάδα και την Κεντρική Μακεδονία, οι οποίες επιτυγχάνουν τις υψηλές τους τιμές μέσω ισορροπημένης επίδοσης και στις τέσσερις συνιστώσες. Η διάκριση αυτή έχει σημαντικές ερμηνευτικές συνέπειες για την ανάγνωση της δυναμικής της Περιφέρειας.

Η ισχυρή επίδοση στον Ρυθμό Ίδρυσης αποτελεί σημαντική ένδειξη της λειτουργίας του εμπορικού κλάδου ως του βασικού διαύλου εισόδου νέων επιχειρήσεων στην Περιφέρεια. Το γεγονός ότι σχεδόν το 62% των νέων εγγραφών ανήκουν στο εμπόριο, σε μια οικονομία όπου ο κλάδος κατέχει το 28,92% του συνόλου των ενεργών επιχειρήσεων, υποδηλώνει ότι το εμπόριο συγκεντρώνει δυσανάλογα μεγάλο μερίδιο της νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το φαινόμενο συνδέεται με τη χαμηλή επιχειρηματική πυκνότητα της Περιφέρειας, η οποία διαμορφώνεται σε 70,9 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους, τη χαμηλότερη πανελλαδικά, σε μια οικονομία όπου οι κλάδοι υψηλής εξειδίκευσης παραμένουν περιορισμένοι. Σε συνδυασμό με την αυξημένη κινητικότητα εξόδου, η υψηλή ροή ιδρύσεων αποτυπώνει φάση εντατικής ανανέωσης της εμπορικής βάσης, παρά σταθερή μεγέθυνση του αποθέματος των επιχειρήσεων.

Η κορυφαία επίδοση στον Συντελεστή Χωροθέτησης χρήζει αντίστοιχα προσεκτικής ανάγνωσης. Δεν αποτυπώνεται στους εμπορικούς δείκτες που συνθέτουν τον RBDI ως αποτέλεσμα αποκλειστικά εμπορικής ανάπτυξης. Αντανakλά εν μέρει τη σχετική

υστέρηση των υπόλοιπων κλάδων της τοπικής οικονομίας, και ιδίως των υπηρεσιών υψηλής εξειδίκευσης, όπως η Πληροφορία και η Επικοινωνία ή η Υγεία, οι οποίες εμφανίζουν χαμηλές συγκεντρώσεις. Η υστέρηση αυτή αναδεικνύει αναλογικά τον εμπορικό κλάδο, με αποτέλεσμα η κορυφαία εμπορική εξειδίκευση να αποτελεί συνέπεια του συνολικού παραγωγικού προφίλ της Περιφέρειας και όχι μεμονωμένης εμπορικής δυναμικής.

Η χαμηλή επίδοση στον Δείκτη Διατήρησης δεν συνιστά ένδειξη αδυναμίας του εμπορικού κλάδου με την κυριολεκτική έννοια. Συνδέεται σε σημαντικό βαθμό με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ, η οποία πιθανόν διόγκωσε τον Ρυθμό Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων στο 8,55%, και αποτυπώνει εντατική κινητικότητα στην οποία συμβάλλουν τόσο δομικοί παράγοντες, όπως η υψηλή ανανέωση σε ένα πολυκεντρικό περιβάλλον, όσο και εξωγενείς, όπως η διοικητική εκκαθάριση του μητρώου. Το εύρημα χρήζει μελλοντικής διερεύνησης ώστε να διαπιστωθεί αν αποτυπώνει σταθερή τάση ή συγκυριακό αποτέλεσμα. Αντίστοιχα, η μέτρια επίδοση στον Δείκτη Εντροπίας αντανakλά την παραδοσιακή παραγωγική δομή της Περιφέρειας, με εξειδίκευση σε λίγους κλάδους όπως το εμπόριο, ο αγροτικός τομέας και η μεταποίηση, και δεν αποτυπώνεται ως αδυναμία, αλλά ως χαρακτηριστικό μιας οικονομίας χωρίς την πολυδιάστατη πυκνότητα των μητροπολιτικών Περιφερειών.

Συνολικά, οι τέσσερις συνιστώσες αποτυπώνουν προφίλ διαρθρωτικά συνεπές με την ταυτότητα μιας πολυκεντρικής μεθοριακής Περιφέρειας. Πέντε ισοδύναμα αστικά κέντρα, με την υψηλότερη πανελλαδικά εμπορική εξειδίκευση και έντονη κινητικότητα ιδρύσεων, υποστηρίζουν υψηλή επιχειρηματική κινητικότητα χωρίς να έχουν αναπτύξει τον ευρύ κλαδικό πλουραλισμό των αστικών Περιφερειών. Η εσωτερική ανισοκατανομή της εμπορικής δραστηριότητας εντοπίζεται κυρίως εντός κάθε Περιφερειακής Ενότητας, μεταξύ της έδρας και της ενδοχώρας της, και όχι μεταξύ των πέντε Περιφερειακών Ενοτήτων, εικόνα που επιβεβαιώνει τον ισόρροπο πολυκεντρικό χαρακτήρα της Περιφέρειας. Η εικόνα αυτή συνδέεται με τη θέση της Περιφέρειας στο σταυροδρόμι των διασυνοριακών ροών προς τη Βουλγαρία και την Τουρκία και με τις παραδοσιακές αγροτικές και μεταποιητικές της δραστηριότητες (καπνά, κλωστοϋφαντουργία κ.ά.). Στο πλαίσιο αυτό, οι παρεμβάσεις ενίσχυσης του εμπορικού κλάδου σκόπιμο είναι να σχεδιάζονται όχι ως αυτόνομες τομεακές δράσεις, αλλά με γνώμονα τη σύνδεσή τους με τις ευρύτερες διαρθρωτικές αλλαγές της τοπικής οικονομίας.

Κεφάλαιο 7 — Σύνοψη

Η ανάλυση του εμπορικού κλάδου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αναδεικνύει τα ακόλουθα κύρια συμπεράσματα:

- **Διαρθρωτική θέση και ηπίως θετική δυναμική.** Η Περιφέρεια καταγράφει **11.531 ενεργές εμπορικές επιχειρήσεις** (8.611 λιανικού και 2.920 χονδρικού εμπορίου), που αντιστοιχούν στο **28,92%** της συνολικής επιχειρηματικότητας, μερίδιο σαφώς υψηλότερο του εθνικού μέσου όρου (24,68%). Ο Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου διαμορφώνεται σε **+2,01%**, θετικός αλλά σαφώς χαμηλότερος του εθνικού (+8,79%). Ο αυξημένος Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (8,55%) αντανakλά εντατική κινητικότητα εισόδου και εξόδου, που συνδέεται εν μέρει με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ. Η ανάλυση Shift-Share δείχνει ότι το εμπόριο αναπτύχθηκε με ρυθμό βραδύτερο του εθνικού: η αθροιστική Διαφορική Συνιστώσα λιανικού και χονδρικού εμπορίου είναι αρνητική (**-726,69 επιχειρήσεις**), εύρημα που συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ και υποδηλώνει ότι η δυναμική της περιόδου υπολείπεται της εθνικής, παρά την ισχυρή διαρθρωτική θέση του κλάδου.

- **Διπλή συγκέντρωση τύπου Pareto.** Η εμπορική δραστηριότητα εμφανίζει διπλή συγκέντρωση, γεωγραφική και ανά κατηγορία. Γεωγραφικά, οι πέντε Δήμοι-έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος της εμπορικής βάσης, με την κύρια πηγή ανισοκατανομής εντός κάθε Περιφερειακής Ενότητας, μεταξύ της έδρας και της αγροτικής ή ορεινής ενδοχώρας. Ως προς τις κατηγορίες, οι τρεις κορυφαίες συγκεντρώνουν το **66,54%** του λιανικού και το **71,54%** του χονδρικού εμπορίου.

- **Κορυφαίες κατηγορίες και διαφοροποίηση εξειδίκευσης.** Κοινό στοιχείο του λιανικού και του χονδρικού εμπορίου αποτελεί το εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού, που κατατάσσεται πρώτο στο λιανικό (33,77%) και δεύτερο στο χονδρικό (27,12%), γεγονός που συνδέεται με την κάλυψη των βασικών διατροφικών αναγκών των πέντε αστικών κέντρων. Σε επίπεδο εξειδίκευσης, το λιανικό εμπόριο εμφανίζει ευρύτερο φάσμα υπερεκπροσώπησης, με 8 από τις 11 κατηγορίες να υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο. Στο χονδρικό εμπόριο, αντίθετα, η μοναδική κατηγορία που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο είναι τα γεωργικά προϊόντα και ζωοτροφές (Συντελεστής Χωροθέτησης 1,73), τα οποία εμφανίζουν παράλληλα θετικό ρυθμό ανάπτυξης.

- **Πολυκεντρική δομή εμπορικών πόλων.** Οι Δήμοι της Περιφέρειας οργανώνονται σε διακριτούς τύπους εμπορικών πόλων (βλ. Παρ. 5.4): τις πέντε ισοδύναμες επιχειρηματικά έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων, που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος της εμπορικής δραστηριότητας, και μια ευρύτερη ζώνη δευτερευόντων μεθοριακών κέντρων, αγροτικών Δήμων, ενός νησιωτικού τουριστικού πόλου και Δήμων μικρής εμπορικής κλίμακας. Η δομή αντικατοπτρίζει τον πολυκεντρικό χαρακτήρα της Περιφέρειας, χωρίς ενιαίο κυρίαρχο πόλο.

- **Πολυκεντρική μεθοριακή ταυτότητα με παραδοσιακή παραγωγική βάση.** Ο εμπορικός κλάδος της Περιφέρειας συνδέεται στενά με τη μεθοριακή της ταυτότητα και την παραδοσιακή παραγωγική της βάση: οι διασυνοριακές ροές προς τη Βουλγαρία και την Τουρκία και οι παραδοσιακές αγροτικές και μεταποιητικές δραστηριότητες (καπνά, κλωστοϋφαντουργία κ.ά.) διαμορφώνουν τον χαρακτήρα του. Στο πλαίσιο αυτό, ο Δήμος Αλεξανδρούπολης, ως κύρια πύλη σύνδεσης προς την Τουρκία, αναδεικνύεται στον δυναμικότερο εμπορικό κόμβο της Περιφέρειας, με συνολικό ρυθμό ανάπτυξης εμπορίου +7,97%.

- **RBDI ως διαρθρωτικός δείκτης με ασύμμετρο προφίλ.** Η Περιφέρεια κατατάσσεται **τρίτη μεταξύ των δεκατριών Περιφερειών** στον σύνθετο δείκτη ($RBDI=0,614$), θέση που αποτυπώνει διαρθρωτικά την ισχύ μιας οικονομίας με κορυφαία εμπορική εξειδίκευση και έντονη κινητικότητα ιδρύσεων. Οι δύο αυτές ισχυρές επιδόσεις αντισταθμίζουν τη χαμηλότερη θέση στον Δείκτη Διατήρησης, που συνδέεται εν μέρει με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ, και στον Δείκτη Ποικιλομορφίας. Η ασυμμετρία δεν συνιστά ένδειξη αδυναμίας, αλλά αποτελεί αντανάκλαση της διαρθρωτικής ταυτότητας μιας πολυκεντρικής μεθοριακής οικονομίας, στην οποία το εμπόριο λειτουργεί ως βασικό κανάλι σύνδεσης με τις διασυνοριακές αγορές και ως δομή κάλυψης των αναγκών του τοπικού πληθυσμού.

Μεθοδολογικές Σημειώσεις

A. Πηγή Δεδομένων και Κάλυψη

Τα στοιχεία του παρόντος δελτίου προέρχονται από τη βάση του **Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ)** και αποτυπώνουν την κατάσταση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης σε δύο χρονικές στιγμές: τον **Οκτώβριο 2024** και τον **Μάρτιο 2026**. Πρόκειται για **προσωρινά στοιχεία** που αντανakλούν τις εγγραφές του μητρώου κατά τις εν λόγω ημερομηνίες αναφοράς και δεν αποτελούν τελικά εκδοθέντα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ).

Η γεωγραφική κατάταξη των επιχειρήσεων βασίζεται στην κατάταξη NUTS3 της ΕΛΣΤΑΤ: η Περιφέρεια υποδιαιρείται σε πέντε Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ Δράμας, ΠΕ Έβρου, ΠΕ Καβάλας, ΠΕ Ξάνθης και ΠΕ Ροδόπης) και περαιτέρω σε 22 Δήμους. Επισημαίνεται ότι ο Δήμος Θάσου κατατάσσεται διοικητικά εντός της ΠΕ Καβάλας σύμφωνα με την κωδικοποίηση της ΕΛΣΤΑΤ, παρότι πρόκειται για νησιωτική ενότητα με διακριτά λειτουργικά χαρακτηριστικά που αναγνωρίζονται στην ανάλυση. Η κάλυψη αφορά όλες τις ενεργές εγγεγραμμένες επιχειρήσεις ανεξαρτήτως νομικής μορφής και κλάδου δραστηριότητας. Ο ορισμός του πρωτεύοντος αριθμού εμπορικών επιχειρήσεων (ΣΤΑΚΟΔ 45 έως 47) διακρίνεται από το σύνολο του μητρώου, το οποίο χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των μη εμπορικών δεικτών, όπως ο Δείκτης Εντροπίας Shannon της συνολικής οικονομίας και ο Συντελεστής Χωροθέτησης κλαδικής σύνθεσης.

B. Εκκαθάριση Μητρώου ΓΕΜΗ

Εντός της περιόδου αναφοράς πραγματοποιήθηκε **εκκαθάριση μητρώου ΓΕΜΗ**: πανελλαδικά **65.334 εταιρείες** διαγράφηκαν, εκ των οποίων περίπου **15 χιλιάδες ήταν εμπορικές** (περίπου **2,6% του εμπορικού αποθέματος** του Οκτωβρίου 2024). Η εκκαθάριση αφορούσε κατά κύριο λόγο αδρανοποιημένες ατομικές επιχειρήσεις που είχαν παύσει εκ των πραγμάτων τη δραστηριότητά τους χωρίς να έχουν προβεί σε επίσημη διαγραφή.

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η εκκαθάριση εκδηλώθηκε ως αυξημένος **Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBCR = 8,55%)**, τιμή κατά περίπου **56% υψηλότερη** από τον εθνικό μέσο όρο (5,48%). Ο **Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR = +2,01%)** παρέμεινε θετικός παρά τις αυξημένες διαγραφές, εύρημα που υποδηλώνει ότι η εκκαθάριση επηρέασε δυσανάλογα τους μη εμπορικούς κλάδους και δεν αντέστρεψε την αναπτυξιακή τροχιά του εμπορικού τομέα. Ο Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου ενδέχεται, ωστόσο, να υποεκτιμά την πραγματική εμπορική δυναμική, καθώς οι διοικητικές διαγραφές μη ενεργών επιχειρήσεων ενσωματώνονται στον υπολογισμό ως πραγματικές παύσεις. Το φαινόμενο αυτό αντανakλάται ιδιαίτερα στον **Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate = 0,925, 12η/13 πανελλαδικά)**, ο οποίος δεν θα πρέπει να ερμηνευθεί αποκλειστικά

ως ένδειξη δομικής επιχειρηματικής αδυναμίας, αλλά εν μέρει ως αποτέλεσμα διοικητικής φύσης της εκκαθάρισης του μητρώου.

Γ. Ομαδοποίηση Κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ

Για την ανάλυση του εμπορικού τομέα, οι 37 διψήφιοι ΚΑΔ ομαδοποιούνται σε **20 ομοιογενείς κατηγορίες**, ένδεκα του λιανικού και εννέα του χονδρικού εμπορίου. Η ομαδοποίηση αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας, επιτρέποντας συγκρίσιμη ανάλυση τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε επίπεδο Δήμων και Περιφερειακών Ενοτήτων.

Ιδιαίτερη μεθοδολογική επισήμανση αφορά το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών: λόγω της διπλής φύσης του κλάδου, που εξυπηρετεί τόσο εισροές παραγωγής (αγροτικά εφόδια, ζωοτροφές) όσο και εκροές διανομής, η ερμηνεία του Συντελεστή Χωροθέτησης απαιτεί τριμερή ανάγνωση: υψηλός δείκτης μπορεί να αντανakλά ισχυρή αγροτική παραγωγική βάση, ανεπτυγμένο δίκτυο διανομής αγροτικής χονδρεμπορικής, ή συνδυασμό των δύο με μεθοριακή διάσταση διασυνοριακών εμπορευματικών ροών. Στην περίπτωση της Περιφέρειας, ο Συντελεστής Χωροθέτησης 1,73 της κατηγορίας ερμηνεύεται συνδυαστικά με την έντονη πρωτογενή παραγωγή στις ΠΕ Έβρου, Ροδόπης και Ξάνθης.

Δ. Δείκτες Ανισότητας

Για τη μέτρηση της χωρικής ανισοκατανομής χρησιμοποιούνται **τέσσερις συμπληρωματικοί δείκτες**: ο **Συντελεστής Gini** (συνολική εικόνα, εύρος 0 έως 1, με υψηλότερες τιμές να υποδηλώνουν μεγαλύτερη συγκέντρωση), ο **δείκτης Theil** με αποάθροιση σε ανισότητα εντός (within) και μεταξύ (between) γεωγραφικών ενοτήτων, ικανότητα που επιτρέπει τον εντοπισμό αν η ανισοκατανομή οφείλεται σε διαφορές μεταξύ των ΠΕ ή εντός κάθε ΠΕ μεταξύ των Δήμων, ο **Δείκτης Hoover** (ποσοστό επιχειρήσεων που θα έπρεπε να μετακινηθούν για ισοκατανομή ως προς τον πληθυσμό, εύρος 0 έως 1) και ο **σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV)** ως μέτρο διασποράς γύρω από τον περιφερειακό μέσο όρο.

Οι δείκτες υπολογίζονται σε δύο γεωγραφικά επίπεδα: επίπεδο Δήμων (22 μονάδες) και επίπεδο ΠΕ (5 μονάδες). Η σύγκριση μεταξύ των επιπέδων αναδεικνύει τον βαθμό πολυκεντρικότητας: στην Περιφέρεια, ο ιδιαίτερος χαμηλός Δείκτης Hoover (0,090 σε επίπεδο Δήμων) σε συνδυασμό με υψηλό ποσοστό Theil εντός των ΠΕ (88,3%) αποτελεί χαρακτηριστικό δείκτη πολυκεντρικής δομής, με ισόρροπη κατανομή μεταξύ των ΠΕ αλλά εσωτερική ανισορροπία εντός κάθε ΠΕ μεταξύ της έδρας και των μικρότερων Δήμων.

Ε. Ανάλυση Shift-Share

Η ανάλυση **Shift-Share** αποαθροίζει την παρατηρηθείσα μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων σε **τρεις συνιστώσες**: την **Εθνική** (αναμενόμενη μεταβολή αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του εμπορίου), τη **Διαρθρωτική** (επιπλέον μεταβολή λόγω της κλαδικής σύνθεσης, δηλαδή αν η

Περιφέρεια εξειδικεύεται σε κλάδους που αναπτύσσονται ταχύτερα ή βραδύτερα από το σύνολο) και τη **Διαφορική** (το υπόλοιπο που αποδίδεται σε τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα). Ισχύει πάντα η σχέση: **Παρατηρηθείσα Μεταβολή = Εθνική + Διαρθρωτική + Διαφορική**.

Αρνητική Διαφορική Συνιστώσα υποδηλώνει υστέρηση της Περιφέρειας έναντι του εθνικού μέσου όρου στους ίδιους κλάδους, η δε θετική αντικατοπτρίζει τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Στην περίπτωση της Περιφέρειας, η Διαφορική Συνιστώσα είναι αρνητική και στα δύο σκέλη του εμπορίου, **-573,81** επιχειρήσεις στο λιανικό και **-152,88** επιχειρήσεις στο χονδρικό (βλ. Παρ. 4.2.6 και 4.3.6 αντίστοιχα). Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι ο εμπορικός κλάδος της Περιφέρειας αναπτύχθηκε με ρυθμό βραδύτερο του εθνικού· μέρος της αρνητικής Διαφορικής Συνιστώσας συνδέεται με την εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ (υψηλός Ρυθμός Παύσης) και πιθανότατα υποεκτιμά την πραγματική δυναμική του κλάδου.

Σημείωση: Ο εθνικός ρυθμός που χρησιμοποιείται στην ανάλυση Shift-Share υπολογίζεται επί του εκκαθαρισμένου συνόλου ενεργών εγγραφών της βάσης δεδομένων (καθαρά δεδομένα), ώστε να εξασφαλίζεται η συμβατότητα με τα αντίστοιχα περιφερειακά μεγέθη και να ισχύει η ταυτότητα σύμφωνα με την οποία το άθροισμα των Διαφορικών Συνιστωσών όλων των Περιφερειών ισούται με μηδέν σε εθνικό επίπεδο.

ΣΤ. RBDI

Ο **Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)** συντίθεται από **τέσσερις σταθμισμένες συνιστώσες**: τον Ρυθμό Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR, βαρύτητα 35%), τον Δείκτη Διατήρησης (Retention Rate, βαρύτητα 20%), τον Συντελεστή Χωροθέτησης Εμπορίου (LQ, βαρύτητα 25%) και τον Δείκτη Εντροπίας Shannon της συνολικής οικονομίας (βαρύτητα 20%). Πριν από τη σταθμισμένη άθροιση εφαρμόζεται κανονικοποίηση με λογαριθμικό μετασχηματισμό και κλιμάκωση min-max στο διάστημα [0,1] ανά συνιστώσα, ώστε να εξασφαλίζεται η συγκρισιμότητα μεταξύ μεγεθών διαφορετικής κλίμακας.

Ο RBDI αποτυπώνει αποκλειστικά τη δυναμική του εμπορικού τομέα και δεν αποτελεί δείκτη γενικής αναπτυξιακής ικανότητας της Περιφέρειας. Η ερμηνεία του απαιτεί ανάγνωση των επιμέρους συνιστωσών: μια Περιφέρεια με ιδιαίτερα υψηλές τιμές σε δύο μόνο συνιστώσες, όπως η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη με Συντελεστή Χωροθέτησης **1,18** (1η/13) και Ρυθμό Ίδρυσης 0,617 (2η/13), διαφέρει ποιοτικά από μία Περιφέρεια με ισορροπημένη επίδοση και στις τέσσερις, παρότι ενδέχεται να εμφανίζουν παρόμοιο συνολικό δείκτη. Οι σταθμίσεις 35/20/25/20% αντανakλούν την ιεράρχηση της κινητικότητας των ιδρύσεων ως κυρίαρχης διάστασης, με την κλαδική ποικιλομορφία να ενεργεί ως σταθεροποιητικός παράγοντας.

Ζ. Επιφυλάξεις Ερμηνείας

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης συνιστά **πολυκεντρική μεθοριακή Περιφέρεια** με χερσαία σύνορα προς τη Βουλγαρία (βόρεια) και την Τουρκία (ανατολικά) μέσω της ΠΕ Έβρου, καθώς και παράκτιο μέτωπο στο Βόρειο Αιγαίο με νησιωτική συνιστώσα μέσω του Δήμου Θάσου. Η ερμηνεία των δεικτών απαιτεί αναγνώριση πέντε βασικών μεθοδολογικών επιφυλάξεων.

Πρώτον, η κατανεμημένη οικονομική δραστηριότητα σε πέντε ισοδύναμες ΠΕ, χαρακτηριστικό αντίθετο του μητροπολιτικού μοντέλου, διαμορφώνει δείκτες ανισοκατανομής που δεν αποτυπώνουν εξισωτική δομή, αλλά μια εσωτερική ανισορροπία εντός κάθε ΠΕ μεταξύ της έδρας και των περιφερειακών Δήμων, όπως αναδεικνύεται από το υψηλό ποσοστό Theil εντός των ΠΕ (88,3%). Η πολυκεντρικότητα σε επίπεδο ΠΕ (Συντελεστής Gini ΠΕ 0,163, Δείκτης Hoover ΠΕ 0,074) δεν πρέπει να αναγιγνώσκεται ως πλήρης εξισορρόπηση στο χαμηλότερο γεωγραφικό επίπεδο.

Δεύτερον, οι διασυνοριακές ροές εμπορευμάτων και υπηρεσιών προς τη Βουλγαρία και την Τουρκία επηρεάζουν τους δείκτες του εμπορικού τομέα με τρόπους που δεν αποτυπώνονται πλήρως από τα στοιχεία του ΓΕΜΗ: η εγγεγραμμένη επιχειρηματικότητα στα μεθοριακά κέντρα (ιδίως στην ΠΕ Έβρου) ενδέχεται να υποεκτιμά την πραγματική εμπορική δραστηριότητα που πραγματοποιείται μέσω ανεπίσημων ή μη μητρωακών καναλιών.

Τρίτον, η εξαβάθμια τυπολογία Δήμων (Τύποι Α, Β, Γ, Δ, ΣΤ και Ε), όπως ορίζεται στο Κεφάλαιο 3 και αξιοποιείται στο Κεφάλαιο 5, αντικατοπτρίζει τη δομική ετερογένεια της Περιφέρειας: ο **Τύπος Α** περιλαμβάνει τα πέντε Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα των ΠΕ (Καβάλας, Ξάνθης, Αλεξανδρούπολης, Κομοτηνής, Δράμας), ο **Τύπος Β** τα Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα της ΠΕ Έβρου (Ορεστιάδας, Διδυμοτείχου, Σουφλίου), ο **Τύπος Γ** τον Νησιωτικό Τουριστικό Πόλο (Δήμος Θάσου, εντός ΠΕ Καβάλας), ο **Τύπος Δ** τους Μεθοριακούς Αγροτικούς Δήμους των ΠΕ Ροδόπης και Ξάνθης (Αβδήρων, Μαρωνείας-Σαπών, Τοπείρου, Ιάσμου, Αρριανών), ο **Τύπος ΣΤ** τους Παράκτιους Δήμους Φθίνουσας Εμπορικής Δυναμικής (Παγγαίου, Νέστου) και ο **Τύπος Ε** τους Δήμους Μικρής Επιχειρηματικής Βάσης. Η κατηγοριοποίηση αυτή ορίζει διαφορετικά όρια ερμηνευτικής επιφύλαξης για κάθε τύπο Δήμου.

Τέταρτον, εφαρμόζεται επιφύλαξη μικρής βάσης για Δήμους με αριθμό εμπορικών επιχειρήσεων κάτω του ορίου των 300 επιχειρήσεων, ιδίως στις μεθοριακές και ορεινές περιοχές. Σε τέτοιες περιπτώσεις, λίγες ιδρύσεις ή διαγραφές ενδέχεται να μεταβάλουν αισθητά τους ρυθμούς ανάπτυξης, καθιστώντας τους δείκτες υψηλής μεταβλητότητας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι Δήμοι Μαρωνείας-Σαπών (+8,92%, με 232 εμπορικές επιχειρήσεις) και Ιάσμου (+8,57%, με 152 εμπορικές επιχειρήσεις), των οποίων οι ρυθμοί ανάπτυξης χρήζουν διαχρονικής παρακολούθησης πριν αναχθούν σε δομικά συμπεράσματα.

Πέμπτον, η νησιωτική συνιστώσα (Δήμος Θάσου) εισάγει ιδιαίτερη ερμηνευτική πολυπλοκότητα: η ιδιαίτερα υψηλή επιχειρηματική πυκνότητα (216,6 επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους) και ο αρνητικός ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου (-4,46%) αντανakλούν τον συνδυασμό εποχικής τουριστικής διόγκωσης με δομικές πιέσεις και πιθανή επίδραση της εκκαθάρισης ΓΕΜΗ. Τα δεδομένα του Θάσου ενσωματώνονται στους δείκτες της ΠΕ Καβάλας και επηρεάζουν αναλόγως την περιφερειακή εικόνα.

Ειδικότερα, οι Δήμοι **Δοξάτου, Προσοτσάνης, Μύκης, Κάτω Νευροκοπίου, Σαμοθράκης και Παρανεστίου** εντάσσονται στους Δήμους Μικρής Επιχειρηματικής Βάσης (Τύπος Ε), με περιορισμένη απόλυτη επιχειρηματική βάση, γεγονός που καθιστά τους σχετικούς δείκτες ευμετάβλητους και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή στην ερμηνεία τους. Τέλος, υπενθυμίζεται ότι τα στοιχεία του ΓΕΜΗ δεν αποτυπώνουν πλήρως τη δραστηριότητα των φυσικών προσώπων που δεν είναι εγγεγραμμένα στο εμπορικό μητρώο, κατηγορία ιδιαίτερης συνάφειας σε μια Περιφέρεια με έντονο πρωτογενή τομέα, παραδοσιακή κλωστοϋφαντουργία και μεθοριακή εμπορική δραστηριότητα.